

Üldkirurgia säilib Rapla haiglas ka edaspidi

Lk 4

Tugila süstib noortesse enesekindlust

Lk 7

Vestlusing:

Täna tuleb valmistuda selleks, et 70-aastaselt suudaks veel tööl käia

Lk 9-11

Sirje Kautsaar asub riigi- gümnaasiumis oma unistusi ellu viima

Lk 12-13

Käsitöölane

Märjamaa LapiButiigi omanik Airi Evestus on leidnud päris oma asja

Lk 15-18

OÜ KÜLMALINE

SÕIDUKITE
kliimaseadmete
kontroll ja
täitmine.
Lepi aeg kokku!

Tallinna mnt. 50, Rapla
www.kulmaline.ee
Tel 533 01 720

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 26. APRILL 2017 Nr. 17 (2975)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 1.98 €

TAMREX

Ei mingit allahindlust ja pusa on sinu!

Kui ostad ükskõik millised SNICKERS Workwear tööpüksid

tavahinnaga, anname sulle kapuutsiga **PUSA** art 2823/0400

TASUTA 55€ väärtus

Snickers Workwear
kapuutsiga pusa
art 2823/0400 (väärtus 55 €)

6307/2304

94 €

3212/7404

98 €

6200/5151

108 €

6215/0404

119 €

Tasuta pusa kampaania kestab 01.04-31.08.2017 või kuni kingitusi jätkub. Kampaaniad ei kehti laste pükste ostu puhul.

FlexiWork
Lühikesed püksid
6904/8704
90 €

FlexiWork pikaajalised
6905/8604, 6905/8704
108 €

FlexiWork pikad ilma
riipplaskuritega tööpüksid
6903/0404, 6903/8704
120 €

FlexiWork pikad riipplaskuritega tööpüksid
6902/8604, 6902/8704, 6902/0404, 6902/9504
132 €

Osta Tamrexi kauplusest
SNICKERS Workwear
FlexiWork tööpüksid,
ja osale **JETTA** loosimises.

**FLEXI
WORK**

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusesapi 35
TARTU Aardla 114, Ringtee 37a
PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3
RAKVERE Piik 2
VILJANDI Riia mnt 42a
JÕHVI Tartu mnt 30
VÕRU Piiri 2
VALGA Vabaduse 39
NARVA Maslovi 1
HAAPSALU Ehitajate tee 2a
PAIDE Piik 2
JÕGEVA Tallinna mnt 7
TÜRI Türi-Alliku
RAPLA Tallinna mnt 2a

Juhtkiri

Pension? Unustage ära!

Tegelikult just nii ongi: lõpetage jutud väljateenitud vanaduspuhkusest ja häälestage end elukestvale õppele ning tööle. Unustage kuuekümnepäevase pensionile pääsemine, ärge unistagegi, et elu viimased kümnendid võiksid olla kuidagi helgemad, rohkem endale elatud, kui seda ehk nooruses ja keskeas olete vahel väsinult käsi rüppe lastes lootnud. Te peate endale pähe raiuma, ja sellega ka leppima, et eluõhtulgi tuleb hambad ristis kõvasti pingutada, et kuidagi ots otsaga kokku tulla.

Mitte keegi ei kavatse teid tulevikus ülal pidama hakata. Tegelikult ei suudagi meie ühiskond kõiki, ei lapsi, terviseprobleemidega inimesi, eakaid, lihtsalt laisku ja kuritegelikult lohakaid ülal pidada. Selleks on meid siin liiga vähe ja ressursid uskumatult napp. Kõige vajaliku jaoks lihtsalt ei jätku.

Selline tõdemus ei tohiks enamiku jaoks mingi üllatav sõnum olla – me oleme ju aktiivselt viimased paarkümmend aastat selle poole liikunud. Ka siis, kui seda tunnistada pole tahtnud. Ja kui selle teadmisega lõpuks harjuda, kui seda mõistusega võtta, siis ei pruugi ei elukestvas õppes ega ka igaveses töötamises midagi hullu olla. Tegelikult on ju parem rügada seni, kuni vähegi jõudu jätkub ja oma eluga enam-vähem hakkama saada, kui et lasta end tööturult kõrvale suruda või astuda ise sealt maha ja jääda pikkadeks aastateks virelema.

Häbiväärne on vaid see, et meiega ei ole olnud ausad – pole tunnistatud, et helget vanaduspõlve pole olemas. Või kui see tõesti kuskil eksisteerib, siis ainult väga vähestele valitutele. Kõik ei saa väljavalitud olla. Ülejäänud peavad olema õnnelikud selle üle, et tööd üldse veel on ja et tervis lubab seda jätkuvalt teha.

Kõik, alates lapsevanematest ja lõpetades igasuguste karjäärinõustajatega, on kohustatud noori inimesi ette valmistama selleks, et me oleme siia ilma tulnudki ainult tööd tegema, et töö on see, mis peab pakkuma meile vajalikul hulgal rahuldust ja kindlustama ühtlasi normaalse toimetuleku. Täna Eesti ühiskonda ei ole vajalikul tasemel selleks ette valmistatud ja me jätkame esialgu veel silmaklappidega elamist.

Muidugi võib tunduda utoopilisena otsida rakendust kogu ühiskonnale väikesest suureni ja motiveerida kõiki selle liikmeid sellises olukorras rahul olema. Aga täiesti alatu on sundida ühte osa ühiskonnast vanaks ja väetiks jäädes elama absoluutses ning häbiväärses vaesuses. Need inimesed ei ole sellist alandust millegagi ära teeninud.

Ajaleht 123 aastat tagasi

Kõrtsidest

Olevik 25. aprillil 1894: „Päale maakõrtside on Jurjevi linnas kõiksugu joogikohti, milledes iga päev suur hulk maalt sissesõitjaid käib. Nende joogimajade kaubamüümise kohta ei ole meil arvusi käepärast, võtame ainult üldiselt. 1894. aasta esimese poole päale võtsivad Jurjevi linnas omale müügiõigust: 9 toobipoodi, 42 viinakellert, 117 trahterit, 15 puhvetit kangete jookidega, nende seas 5 saunade juures ja 73 õllepoodi, ühtekokku 256 kangete jookidega joomakohta linnas, millel 40 000 elanikku. Kreisis maal tuleb iga 645 hinge päale üks kõrts, aga linnas ligikaudu iga 156 hinge päale, olgu meeste- ehk naisterahvas. Need arvud kõnelevad ise enese eest.

On arusaadav, et mõnedel kõrtsmikkudel võimalik ei ole renti ja oma ülalpidamise

kulusid ausal viisil kokku saada, nii et nad mitmesugust kelmust ja kavalust tarvitavad, et kopikut talumehe taskust välja petta. Mõnede kõrtside juures on poodid, mis nendesamade kõrtsimeeste päralt on.

Määratu suurt kahju toovad need kõrtsid, mis vallamajade ligidal on. Juhtub seda, et vallaametnikud enne vallamajasse minekut ühte lähedasse kõrtsi kokku koguvad ja päale istumise teise jälle keha kinnitama lähevad. Nõndanimetatud „kiriku-kõrtsid“ ja koolide lähedased kõrtsid ei täida mingisugust tarvitust, aga selle vastuoksa asjaga on inimesed juba ära harjunud ja vaevalt paneb keegi seda imeks. On ka kõrtsisid seesuguste kohtade pääl, kus mõnel päeval mitte hingegi läbi ei käi, aga kus öösiti seesugused inimesed ulualust leiavad, kes oma ametit öökate all ajavad.“

Südamelt ära

Nimedel on tähendus, nimi mõjutab kandjat

Juune Holvandus

Tutvusin hiljuti toreda perekonnaga, kus kasvas neli poega. Juku, Juss, Jaan ja kõige nooremale oli nimeks pandud Juhan. Naeratasin tahtmatult. Aga viiendale, kas talle panete nimeks Johannes?

Ema ja isa naeratasid samuti rõõmsalt. „Kust sa ära aimasid? Meil on nimi valmis jah. Tegelikult muidugi ootame tüdart, aga kui skänn ei peta, siis ei ta ringi kasva. Tütrele oleksime nimeks pannud Jaana või Johanna, siis sobiks vendadega.“

Ma mõistsin, et me naeratasime erinevatel põhjustel. Vanemad vist ei tea, et nende poegade nimed on kõik piiblist pärit Ristija Johannese nime erinevad lühendid eesti ja soome keeles. Valida oleks samast portfelliist veel: Ants, Jass, Hannes ja kui puudu tuleb, ja arvestada paljude inimeste võõrnimede lembust: John, Jack, Jim, Ivan, miks mitte ka Giovanni. Aga ei, nemad olid ju omateada eesti nimed valinud. Nad ei ole lihtsalt kuulnud, et need on kõik sama nime eri variandid, pole kuulnud sedagi: vanast ajast juba on usutud, et nimi mõjutab kandjat. Nime kaudu anti lapsele kaasa ootused ja soovid, mis kahtlemata mõjutasid tema saatust. Jaana on

samuti tuletis Johannast, mis on tõesti naisenimi samast Johannesest.

Ma küsisin ettevaatlikult, kas nad teavad, et Johannes on piibli algupära nimi, isegi tähendab heebrea keeles, et „jumal on armuline“? – „Ei tea, aga mis siis? Nii paljud panevad ja peaasi, et ilus nimi on.“

Kuidagi imelik tundus hakata selgitama, et alles nende viies laps saab omale päris tõelise nime ja tema neli vanemat venda peavad samas läbi ajama oma kõige noorema venna nime hüüdnimedega. Aga nii see kõlab. Viisakas oleks olnud nüüd teema mujale viia, aga küsisin ikka: „Kuidas te eelmised nimed poistele leidsite?“ – „Tahtsime, et ühe pere lastel oleks sarnased nimed.“

Kuid selleks on ju perekonnanimi?

Muidugi, tänapäeval enam laste vanemad oma perekonnanimesid ei ühtlusta ja hea, kui lapsed üldse juhuslikult ühel hetkel isa pabereid täitnu perekonnanime ei kannu.

Siis muidugi on tõesti juba suur asi, kui ühe pere eesnimedki kuidagi sarnanevad. Ajad tõesti muutuvad, arusaamad nimemaagiast ja nime tähendusest ka.

Kaksikud, kellele kõige sagedamini hakatakse otsima sarnaseid eesnimed, saavad nimeks Lisetta ja Lisanna, nagu följetonikangelannad Aa-nita ja Be-nita. Keegi ema on omateada suur Itaalia-huviline, paneb lapsele nimeks Diabolina – ja võib-olla temast kasvab tõepoolest saatanlik väike neiu. Aga kas ikka seda

oodatakse?

Emotsionaalseid ja tähelepanu tõmbavaid nimesid on tihti tahetud lastele panna, lapse sünn on ju emotsionaalne sündmus, aga traditsioon astub vahele. Nt muusik Frank Zappa soovis oma pojale panna nimeks naljaka nime Dweezil, niiviisi oli ta nimetanud oma abikaasa ja laste ema Gaili väikest, veidra kujuga varvast. Haiglas ei pandud seda nime, poisi sünninimi oli ikkagi Ian Donald Calvin Euclid Zappa. Siis pööras staaripere advokaat nime ümber Dweezil'iks. Võiski arvata, et poiss ise ei olnud sellest üldsegi vaimustuses. Kes tahakski olla oma peres kõver väike varvas? Kes tahaks liiga erilist nime kanda?

Ehk on nime tähenduse piiblilini taga ajamine juuksekarva lõhki ajamine. Aga kui me juba usume, et mõte materialiseerub, siis on ju materialiseerunud ka ammu, tuhandeid kordi tuhandete Johanneste ja Johannade kaudu nende nimedega seotud soovid ja mõtted. Meie vaid astume juba valmis jälgedesse. Ja asetame sinna ka oma lapsed, ilma et ise teaksiki.

Eesti nimede tähendus on arusaadav: Kaur, Meelis, Lembit, Koit, Tarvo, Toivo, Tõiv, Urmas, Üllar. Või: Päiv, Heli, Helmi, Vaike, Pilvi, Säde, Kaja, Öne – Vuuh! Kui õudne, nagu mingid Maie ja Valdur! Et sõnadel on tähendus, seda me teame. Ja et korralikult läbi mõeldud mõtted võivad vabalt täide minna. Nimedel on ka tähendus ja kas ikka tundub nii uskumatu, et need lähevad ka täide.

Foto: KALEV KIVISTE

Küsitlus

Kas peate vajalikuks toetada veterane sinilille või muude meenete kandmisega?

Siim, põllupidaja: Ei pea. Esiteks, reklaam juba – toetatakse ainult jalutuid ja kätetuid. Kui midagi ei ole n-ö juhtunud, siis keegi ei toeta.

Marliis, õpetaja: Ise ei ole olnud meeneid, ei ole sattunud veel sellistesse kohtadesse, kus neid müüakse. Iseenesest tore kampaania.

Triin, kodune ema: Väga positiivne kampaania. See aasta veel ei ole ise olnud midagi. Tavaliselt olen lastele võtnud neid, neile meeldivad. Olen neid näinud Märjamaal ka müügil igatahes.

Rael, kodune ema: Kampaaniasse suhtun hästi. Kunagi olen olnud küll midagi justkui.

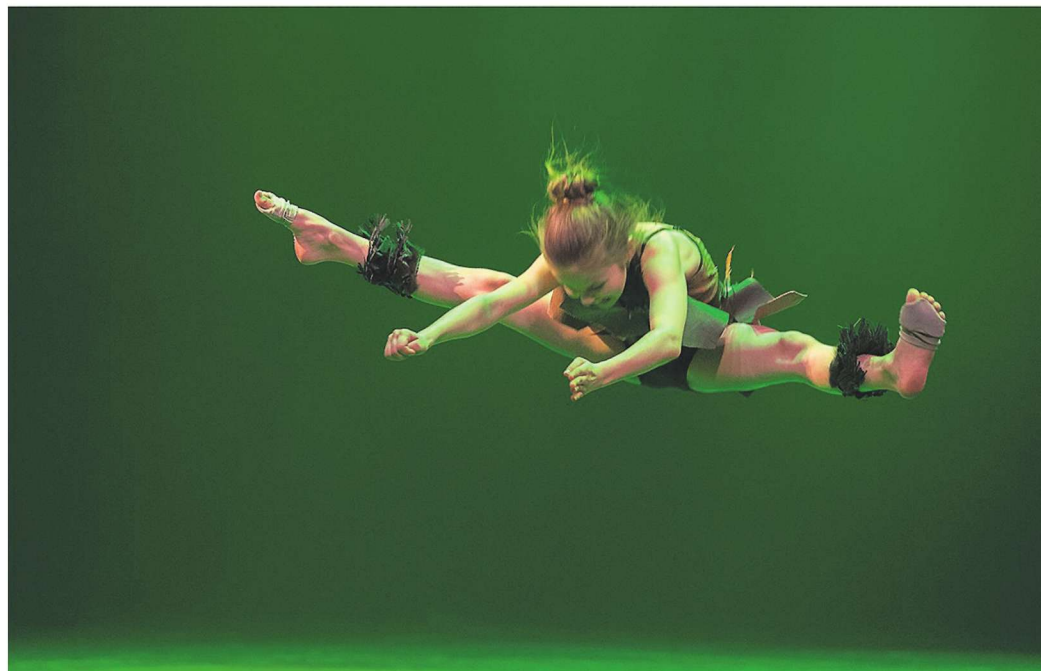
Milvi, kodune: Ikka peab veterane toetama. Veel ei ole ise midagi endale olnud, aga on plaanis.

Gert, ametnik: Väga õige kampaania. Ise kannan ja abikaasa kannab ka sinilille.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Võimas hüpe. Shate Tantsukooli 20 tegutsemisaasta juubelikontsert teatris Vanemuine.

Purila pelletitehases tuleb uus müramõõtmine

OÜ Warmestone Purila pelletitehase tekitatud häiriva müra tõttu on terviseametile laekunud 4. detsembrist 22. märtsini neli pöördumist. Pärast eelmist, jaanuaris teostatud müra-mõõtmist kohtusid terviseameti ja Rapla vallavalitsuse esindajad märtsis tehase juhiga. Mürauringu tulemustest lähtudes algatas terviseamet tehase suhtes menetluse ja plaanib läbi viia uue mürauringu.

Helerin Väronen

Jaanuari lõpus tellis Warmestone mürauringu, mis kirjeldaks ja kaasaks kõiki tehases kasutatavaid müraallikaid. Uuringu eesmärk oli näidata müratasemeid nii-öelda halvimas stsenaariumi järgi, ehk olukorras, kus kõik tehase seadmed töötavad üheaegselt 24 tundi järjest ilma vahepausideta. Reaalselt ei tööta tehase kõik masinad ööpäev läbi. Võrreldes tehase algusajaga on muudetud näiteks mobiilse purustaja töötamise aega. See on töös ajavahemikul 8-20 ja seda mitte iga päev.

Mürauringu tulemusest selgus, et öisel ajal on müra piirtase ületatud kolmes kohas. Seetõttu algatas terviseamet Purila pelletitehase suhtes riikliku järelevalve

Pelletitehase tekitatud häiriva müra tõttu on terviseametile laekunud neli pöördumist.

Foto: SIIM SOLMAN

menetluse. Ka väikene, 0,5 dB piirmäära ületamine on siiski rikkumine.

Terviseameti arvates ei kajasta mürauring reaalselt öisel ajal ümberkaudsetele elamualadele levivaid müratasemeid. Nii kavatseb terviseameti kesklabori füüsikalabor teostada uued uuringud. Täpne uuringute läbiviimise aeg on veel teadmata.

Kohtumisel tehase juhtidega selgus, et enne tehase hoonete rajamist teostati vaid keskkonnamõju eelhindang, kuid keskkonnamõjude hindamist ei tehtud. See oleks aga näidanud ennetavalt prognoositava müra olukorda. Tehase juhi Argo Tõnuri teada tehti keskkonnamõjude hinnang, kuid täiesti kindel ta pole, kuna liitus projektiga ajal, kui alus-

tati ehitusega ja ehitusluba oli olemas. Keskkonnamõjusid hinnatakse aga enne ehitusloa andmist.

Lisaks ilmnes asjaolu, et tehase hoonetel puudub kasutusluba. Teatud suurusest alates on seda hoonetele vaja. Kasutusloa saamiseks olevat Tõnuri sõnul kõik paberimajandus olemas ja korras, kuid kuna vahepeal on ehitusega seondud muutunud paberi asemel veebipõhiseks, on andmete sisestamine võtnud oodatust kauem aega. Terviseamet tegi Rapla vallavalitsusele ettepaneku kasutusloa menetlemisel nõuda müra mõõtmisi ning müra normide ületamisel kasutusloa andmisest keelduda.

Kõige efektiivsem on müraga võidelda müratekitaja

juures, näiteks tõsta hoonete mürakindlust. Seda on ka tehtud. Osale tehase ventilaatoritest on ümber ehitatud maja koos katusega. Töö müra vähendamiseks käib jätkuvalt. Aprilli alguses olid Tõnuri sõnul mõned asjad töös, oodati detaile, mis aitaks masinate müra summutada.

Ühe kohaliku elaniku sõnul häirib peale müra ka tehase korstnast tulev suits, mille kohta tekkis küsimus, ega see õhku ei saasta. Keskkonnaameti pressiesindaja Sille Aderi sõnul on sellega kõik korras ja ettevõtte on olemas kehtiv õhusaasteluba. Järelevalvet teostav keskkonnainspeksioon on tehases hiljuti läbi viinud kontrolli, mille käigus ühtegi probleemi ei tuvastatud.

Raplasse tuleb aiataimede müügiplats

Stina Andok

Järgmisel nädalal, 2. mail avatakse Raplas aadressil Alu tee 16 aiataimede müügiplats, kus hakatakse pakkuma Eesti kliimavööndisse sobivaid aiataimi.

Ettevõtjad Raimo ja Mario otsustasid Raplasse luua aiataimede müügikoha, kuna nägid, et seda Raplas veel ei ole. Raimo nimetab end taimemehulluks ning teda innustab soov tuua inimesteni parimad võimalikud taimed.

Tema sõnul hakatakse Rapla Aias pakkuma erinevaid kuuse-, männi-, kadaka-, juga- ja elupuid, ampleid ja muid ilu- ning potitaimi. Kindlasti saavad valikus olema ka

teatud lehtpuuvormid, kuid mitte viljapuud. Ettevõtjad on lubanud, et müüvad üksnes meie kliimavööndisse sobivaid taimi. Istikuid hakatakse tooma mujalt Eestist ja Lätist ning lilli Tori Lilleaiast.

„Meie regioonis kasvatatud istikutel on elujõulisuse ja arengu osas eelis mujalt toodud taimede ees,“ ütles Raimo. Müügile tulevad ka taimedele sobivad Eestis kokku segatud mullad.

Rapla Aiast saab soetada potitaimi ka kalmistule ning kõik väiksemad aiahuvilised on oodatud tooma müügiks oma kasvatatud taimi. Rapla Aed hakkab tegutsema igal aastal hooajaliselt kevadest sügiseni.

Ettevõtja Raimo näitab ajakirjanikule platsi, kuhu tuleb taimede väljapanek.

Foto: SIIM SOLMAN

27. mail on Raplamaa Sõnumite toimetus SULETUD. Oleme koolitusel.
Vabandage ebameeldivuse pärast!

Wellspa OÜ pakub tööd!

OTSIME OMA KOLLEKTIIVI

LÕIKAJA-FREESIJAT

Ettevõtte pakub:

- Tööle vastavat tulemustasu
 - Kaasaegset töökeskkonda
 - Sõbralikku kollektiivi
- Asume Varbolas
Tööleasumise aeg kohe.

wellspa

Võta meiega ühendust, helistades 5622 7320 või saada oma CV: info@wellspa.ee

TÖÖPAKKUMISED

Töörõivaste tootmisega tegelev Rudotex OÜ Raplas võtab tööle
ÕMBLEJAJID.
Võimalik väljaõpe kohapeal.

Info tel 5648 6166 või margus@rudotex.ee

Pakume tööd **TOOTMISOPERAATORILE.**

Tasuta transport Raplast.

Info tel 5555 4646 või 5551 3954

Hageri Hooldekodu pakub tööd
HOOLDAJATELE ja MEDÕELE
(osalise koormusega). Kontakt tel 483 6180 või 5569 5618, hagerikodu@gmail.com

AS Rapla Turvas pakub tööd
EKSKAVAATORIJUHILE ja TRAKTORISTILE.

Töö Rabivere ja Keava turbarabas.
Võta meiega ühendust, helistades tel 5309 0672 või e-mail kristjan.kuuse@gmail.com

Algera OÜ pakub tööd
BUSSIJUHILE osalise tööajaga.
Tel 508 3479

De Visu OÜ otsib suvekuudeks
HALJASTUSTÖÖTAJAT 6 €/tund.
Info telefonil 502 4493

Viideco Grupp OÜ pakub tööd
ÜLDEHITAJA oskustega töölisele
(kasuks tuleb B-kategooria juhtimisõigus).
viideco.grupp@gmail.com. Tel 5345 5529

Pakume tööd **NIITMISTÖÖDEL**
Rapla lähiümbruses perioodil mai - september, osaline tööaeg, vajalik B-kat juhiluba.
Teie Aednik OÜ. Tel 510 1327, info@aednik.ee

„Rapla AED“ otsib taimeistikute müügiplatsile
MÜÜJAT, osalise tööajaga.
Tööaeg T-R kell 11-18, L 10-14. Helista tel 5647 5416 või 551 3423. E-post: raplaaed@gmail.com.

Politseiteated

Märjamaa vald

22. aprillil kell 13.28 ajal toimus liiklusõnnetus Konuvere külas Tallinna-Pärnu-Ikla mnt 77. kilomeetril, kus 38-aastane mees kaotas vasaku tagumise rehvi purunemise tõttu kontrolli sõiduauto Honda Jazz üle ning sõitis kraavi. Kiirabi toimetas autojuhi Pärnu haiglasse. Sõidukis viibinud 10-aastane poiss lubati pärast läbivaatust koju.

Vigala vald

23. aprillil kell 19.51 ajal toimus liiklusõnnetus Tallinna-Pärnu-Ikla mnt 86. kilomeetril, kus sõiduauto Opel Corsa-b juhtinud 50-aastane naine ootas vasakpöörde võimalust, kui sõidukile sõitis tagant otsa sõiduauto Renault Laguna, mida juhtis 25-aastane naine. Liiklusõnnetuse tagajärjel sai kannatada Opel Corsa-b juht ning Renault's kaasreisijana viibinud 78-aastane naine. Isikud toimetati Pärnu haiglasse kontrolli.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Kulupõlengud

18. aprillil kell 12.52 ajal süttis Rapla vallas Raka külas hooletust lõkkepõletamisest kulu, mis päästjate abiga kustutati.

Kella 16.51 ajal põles Kohila alevis Rahvamaja tn piirkonnas 700 ruutmeetrit kulu.

19. aprillil kell 13.08 ajal põles Juuru alevikus Tallinna mnt 2500 ruutmeetrit kulu ja suur kannuhunnik. Kulu kustutati ja hunnik tõmmati läheduses töötanud ekskavaatori abil laiali ning kustutati samuti.

Kella 18.23 ajal süttis Raikküla vallas Raela külas elektriliini lühisest lennanud sädemest 1000 ruutmeetrit metsaalune kulu, mille päästjad kustutasid.

24. aprillil kell 10.50 ajal süttis Märjamaa vallas Vaimõisa külas lõkkest kulu, mille lõkkepõletaja ise suutis kustutada. Päästjad veendusid edasises tuleohutuses.

Väetisehoidlas oli tulekahju

24. aprillil kell 4.08 teatati, et Rapla vallas Kodila külas põleb väetisehoidlas diislimahutist välja voolanud kütus. Päästjad selgitasid, et lisaks mahutist välja voolanud diislikütuse loigule (9 ruutmeetrit) põlesid hoones veel rehvid ja euroalused. Tuli levis ka välisseina ja katuse konstruktsioonidele. Tulekahju kustutati kell 5.46. Tulekahju tekkepõhjus on selgitamisel.

Lääne päästekeskus

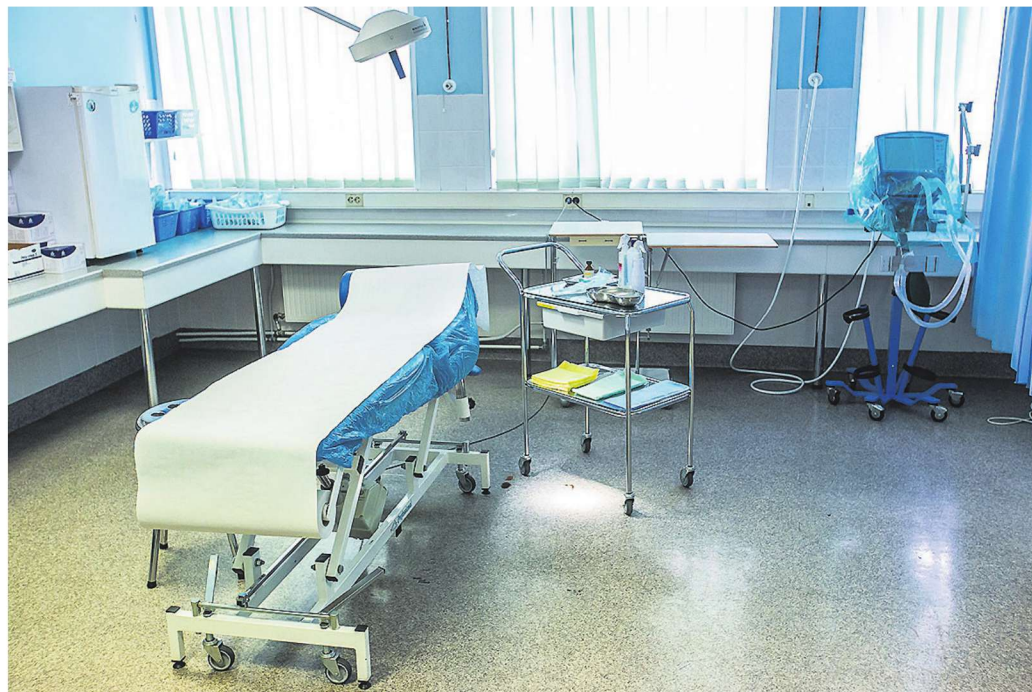
Üldkirurgia säilib Rapla haiglas ka edaspidi

Eelmisel aastal tehti Raplamaa haiglas 799 väiksemat ja suuremat operatsiooni. Milliseid teenuseid SA Raplamaa Haigla patsientidele veel pakub, sellest rääkis haigla ülemarst Aili Laasner.

Mariliis Vest

Üldkirurgiaga jätkab haigla ülemarsti kinnitusel igal juhul. Küsimus on siiski, millises mahus ja keerukuseastmes. Kaugemat pilti vaadates on haigekassa koos sotsiaalmisteeriumiga paika pannud geograafilise kättesaadavuse printsiibid, mille alusel on määratletud erialad, mida peab osutama maakondlikul tasemel. Üldkirurgia puhul on Laasneri sõnul otsustatud, et mistahes muudatuste korral see säilib.

Peamiseks suunaks on Raplamaa haiglas päevakirurgia, mis tähendab, et patsient saabub haiglasse, talle tehakse operatsioon ning kui kõik kulgeb normaalselt, lubab opereerinud arst ta õhtul koju. Väga täpselt jälgitakse, et jooksvalt saavad lahendatud kõik kirurgilised probleemid EMO-s ja samuti antud kõik kirurgilised konsultatsioonid statsionaarsetes osakondades. Üldjuhul on kirurg ka valves, kui valvetööks vajalikke teadmisi ja oskusi ei kata mõne

Väga täpselt jälgitakse, et jooksvalt saavad lahendatud kõik kirurgilised probleemid EMO-s.

Foto: SIIM SOLMAN

teise eriala arst.

Peamiselt tehakse haiglas plaanilisi operatsioone. See tähendab, et lõikused on arstile ette teada. Rapla haiglas eemaldatakse healoomulisi nahakasvajaid, sünnimärke, tehakse songa- ja sapipõie operatsioone, mõningaid vee- nioperatsioone, randmekanali lõikusi, samuti ortopeedilisi ja günekoloogilisi ning kõrva-nina-kurghaiguste päevakirurgilisi operatsioone. Kindlasti saavad abi need traumade ja vigastustega patsiendid, kes ei vaja ravi kõrgemas ravietapis. Põhitööajal korraldatakse kohapeal erakorralist kirurgilist

abi vajavate haigete ravi.

Raplamaa haiglas ei tehta keerukamaid kõhuõõne operatsioone, ei lõigata pahaloomulisi kasvaja. Samuti kuuluvad kõik raskemad vigastused ravile kõrgemas ravietapis. Üldjuhul viib kiirabi sellised haiged otse kõrgema etapi haiglasse. Üha suurem on Laasneri sõnul kirurgilise järelevõtte vajadus.

Jätkuvalt tehakse haiglas, koostöös Fresenius Medial Eesti OÜ-ga, hemodialüüsi ning kõik haiged, kes vajavad kolm korda nädalas dialüüsiravi, seda ka saavad. Lapsed, kes vajavad ühe-ka-

hepäevast haiglaravi, saavad ravi sisehaiguste osakonnas. „Kui saame abi anda siin, siis anname, aga kui tunne, et laps vajab rohkem jälgimist, uuringuid ja ravi, saadame ta edasi,“ rääkis ülemarst.

Laasneri sõnul ei jäta haigla patsiente põhjendamatult ootele ega viivita edasisuunamisega, et seeläbi ravi alustamine viibiks ja ravitulemused kannataksid.

Võrreldes varasemate aegade pakutakse haigla kirurgiaosakonnas ülemarsti sõnul täna vähem teenuseid. Varem oli osakonnas rohkem voodikohti ning operatiivne tegevus

toimus ööpäev ringi. Laasner selgitab, et ägedat kirurgilist operatiivset tegevust on jäänud mõnevõrra vähemaks - seda paremate konservatiivse ravi võimaluste tõttu. Näitena toob ta maohaavandid ja kaksteistsõrmikuhaavandid, mille puhul varem oli sagedamini vaja operatiivset ravi, kuid tänapäeval aitavad ravimid.

Üldkirurgidest võtavad haiglas vastu doktorid Meike Pärn, Aavo Pruus, Enno Kase, Arne Josing, Kais Väljaots, Jaak Lepp, lastekirurg Kuido Väljaots. Ülemarsti hinnangul ei ole haiglas plaanilisele vastuvõtule pikki järjekordi. Ooteaeg võib tekkida siis, kui soovitakse minna kindla arsti vastuvõtule.

Laasner ütles, et haiglas korraldatakse tööd vastavalt vajadusele ja võimalustele. „See pole eesmärk, et annaksime mistahes abi siin kohapeal, eriti praeguste võimaluste juures, kus on olemas hea transport. Alati ei ole kodulähedus see kõige parem variant. Teinekord on mõistlik natukene kaugemale minna ja saada täiuslikumat abi. Kodulähedus ei ole alati kvaliteet,“ selgitas ta.

Ülemarsti sõnul on selge, et kõik meditsiiniastutused ei saa olla viimase peal varustuse ja valmisolekuga, seda ei vea Eesti riik lihtsalt välja. Rapla eeliseks on siinkohal ka Tallinna haiglate lähedus. Võimalusel tahetakse pakkuda rohkem nahaarsti vastuvõtte, kus ravijärjekorra pikkus on praegu kahe kuu piires.

Märjamaa vallavalitsus seadustas tagantjärele puu mahavõtmise

Stina Andok

Mõni nädal tagasi võeti Märjamaa gümnaasiumi kooliaias loata maha üks puu ning juhtumit asus koostöös kooliga menetlema Märjamaa vallavalitsus. Eelmisel kolmapäeval, 19. aprillil tegi Märjamaa vallavalitsus otsuse vormistada raieluba tagantjärele.

„Märjamaa vallavalitsus tuvastas menetluse käigus, et kuigi puu mahavõtmisel ei järgitud täpselt Märjamaa vallas kehtivat puu raieloa andmise tingimusi ja korda, ei ole täheldatav ka kellegi osapoole pahatahtlik käitumine selles protsessis,“ selgitas Märjamaa vallavanem Villu Karu ning lisas: „Puu oli varem valla keskkonnaspetsialisti poolt tunnistatud mahavõtmist vajavaks ja

vastavalt märgistatud. Muinitsipaalmaal kasvav puu varjas erakinnistul kasvavate viljapuude eest valgust, mis omakorda põhjustas viljapuude kärbumist. Puu mahavõtmisega olulist kahju alevi haljastusele ei tekitatud, tegu ei olnud ka haruldase või kaitse all oleva puuga.“

Karu selgitas, et eelnevast lähtudes otsustas Märjamaa vallavalitsus 19. aprillil toimunud istungil vormistada raieloa tagantjärele ning otsus on kooskõlastatud muinitsipaalma haldaja ehk Märjamaa gümnaasiumiga. „Vastutust mittekorrektse asjaajamise eest kannab vallavalitsuse keskkonnaspetsialist, kelle suhtes otsustatakse sanktsioonid pärast tema haiguslehel naasmist,“ sõnas Karu.

RAEK ja vald kohtusid ettevõtjatega

Stina Andok

Eelmisel neljapäeval, 20. aprillil olid Rapla kultuurikeskusesse kokku kutsutud kõik Raplamaa ettevõtjad, et neile tutvustada Rapla valla tulevikuplaane ja koostöövõimalusi omavalitsuse ja ettevõtja vahel.

Rapla vallavalitsuse arendusnõunik Herkki Olo tutvustas valla lähemate aastate suuremaid plaane ja projekte. Järgmise paari aasta jooksul ootavad Rapla valda ees mitmed arendustegevused. Kavas on Hagudi raudteepeatuse ja Rapla raudteejaama väljaarendamine ning sellega seoses Jaama tänavale kergliiklustee rajamine ning raudteejaama parkla laiendamine.

Rajatakse Rapla-Alu kergliiklustee ning investeeritakse Rapla linnas tänavavõrku, parandatakse liikluskorraldust

ja tänavavalgustust. Näiteks on plaanis korrastada Rapla Koidu ja Kastani tänav, kuna ettevõtte on koondunud suuresti just sinna ning tee on sagedases kasutuses.

Teehoiukava olulisemad tööd sel aastal hõlmavad Väljataguse tänav renoveerimist, Alu-Tallinna mnt mustkatte alla viimist ja Heina tänav osaliselt mustkatte alla viimist.

Endiselt on päevakorral Rapla keskväljaku rajamine, mis on mõeldud kingituseks Eesti Vabariigile 100. sünnipäeva puhul ning peaks valmima tuleval aastal. Lähiajal on plaanis muu hulgas ka mitmeid muid elukeskkonna parandamise tegevusi seoses uue hooldekeskusega, lasteade, koolidega, kultuurikeskuse ja spordirajatistega.

Veel kõnelesid ettevõtjate hommikul maksu- ja tolliame-

ti esindajad, kes rääkisid ettevõtjatele uutest võimalustest igapäevase raamatupidamise hõlbustamiseks ja julgustasid ettevõtjaid maksu- ja tolliameeti ametnike pelgamise asemel nendega vajadusel ühendust võtma. Nad kinnitasid, et ametnike eesmärk ei ole mitte karistada, vaid pigem juhendada ning nende kogemus näitab, et kui õige suund kätte näidatakse, jätkab ettevõtte samal rajal.

Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse (RAEK) esindajad andsid ettevõtjatele ülevaate nende pakutavatest erinevatest nõustamisteenustest ja rõhutasid, et alustavate ettevõtete nõustamise kõrval saavad tuge ka juba tegutsenud ettevõtte.

Edaspidi on kavas hakata sarnaseid kohtumisi ettevõtjate ja ametnike vahel korraldama regulaarselt.

Maakonna planeerimine jõudis avaliku aruteluni

Rapla maakonnaplaneering ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne olid avalikul väljapanekul kuu aega, 6. märtsist 5. aprillini. Sellele järgnes avalik arutelu kolmapäeval, 12. aprillil Rapla riigimaja auditooriumis. Kuulama oli seda tulnud kakskümmend inimest, see arv oleks korraldajate sõnul võinud olla suurem.

Siim Jõgis

Rapla maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond on maakonnaplaneeringu koostamisel ära teinud mahuka töö. Ainuüksi seletuskiri on 77 lehekülge pikk. Sellele lisandub veel KSH-aruanne. Arengu- ja planeeringuosakonna nõunik Piret Kivi ütles, et planeering on praeguseks 95 protsendi ulatuses valmis. Nüüd tuleb veel kaaluda laekunud ettepanekuid ja otsustada, mil määral nendega planeeringu täiendamisel arvestada.

Kivi tõdes, et õnneks ei laekunud avalikustamise perioodil selliseid ettepanekuid, mis muutnuks põhilahendust. Sel juhul oleks kogu protsess pidanud hakkama otsast peale – avalikustamisperiood, avalikud arutelud ja uute ettepanekute kaalumine. Kaheldav, kas selleks enam aegagi oleks olnud. Teatavasti peavad vabariigi valitsuse otsuse kohaselt maavalitsused sulgema ukse 2018. aasta esimeseks jaanuariks. Maakonnaplaneering peab saama kindlasti kehtestatud enne seda kuupäeva.

Kui maavalitsuses on kõik laekunud ettepanekud läbi kaalutud, läheb dokument edasi rahandusministeeriumisse. Kui ka sealt saadakse kehtestamiseks roheline tuli, kuulub maakonnaplaneeringu kehtestamise au maavaneemale.

Kolmapäevane avalik arutelu algas ülevaatega

Maakonna planeering on praeguseks 95 protsendi ulatuses valmis. Nüüd tuleb veel kaaluda laekunud ettepanekuid.

Foto: SIIM SOLMAN

planeeringu seletuskirjast ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandest. Seda esitles Piret Kivi. Ettekandele järgneski arutelu, kus tulismateks teemadeks kerkisid Aespa asula tulevik Raplamaa põhjapiiril ning Rail Balticu võimalik mõju, mida tuleks

maakonnaplaneeringus kaaluda.

Ühe täiendusettepaneku käis välja endine Riigikogu liige Tiit Tammsaar. Tema idee oli, et maakonnaplaneeringuga tuleks määrata lähikeskusteks ka Kodila ja Kuimetsa asula. Praeguses versioonis neid seal

sees ei ole. Lähikeskusteks on planeeringus märgitud Aespa alevik, Alu alevik, Eidapere alevik, Hageri alevik, Hagudi alevik, Kaerepere alevik, Keava alevik, Laukna küla, Lelle alevik, Prillimäe alevik, Raikküla küla, Sipa küla, Tamme küla, Valgu küla,

Vana-Vigala küla ja Varbola küla. Suurematest asulatest on planeeringus välja toodud kohalikud keskused Juuru alevik, Kaiu alevik ja Kehtna alevik, Kivi-Vigala küla ja Kärü alevik. Piirkondlikud keskused on Märjamaa, Kohila ja Järvakandi ning maakondlikuks keskuseks on määratud Rapla.

Tammsaar põhjendas oma ettepanekut lisada lähikeskuste nimekirja Kodila ja Kuimetsa sellega, et muidu jäävad need nähtamatuks. "Lähtun eeldusest, et kui neid seal kirjas ei ole, hääbuvad nad üldse ära. Olen mõlema kohaga emotsionaalselt seotud. Elan Kodila lähistel ja Kuimetsas alustasin oma tööalast karjääri," rääkis Tammsaar. Arutelul ettepaneku väljatoomisest siiski ei piisa. Nüüd peab ta selle maavalitsusele esitama kirjalikul kujul, kes seejärel saab nende kahe asula lisamist kaaluda.

Rapla maakonnaplaneering koos seletuskirja ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega on kõigile kättesaadav Rapla maavalitsuse veebilehelt.

**MASINAL
ON JÕUD.
SINUL ON
MÕISTUS.**

Veendu ohutuses.

**Kontrolli masinat ja selle
seisukorda, muidu masin
kontrollib sind.**

Tutvu masinatega töötamise ohutusnõuannetega Tööelu portaalis www.tooelu.ee

TÖÖINSPEKTSIOON

TÖÖELU
www.tooelu.ee

Kui palju eripalgelisi huvisid mahub ühe inimese sisse? Liisu Kaidla (33) on neid päris mitu – hariduselt jurist, kes omandab praegu teist kõrgharidust, et saada käsitöö õpetajaks. Lisaks kasvatab ta väikest last ning töötab kaitseväge peastaabis staabiallohviterina rahvusvahelise koostöö valdkonnas.

Siim Jõgis

Kümme aastat ja rohkemgi tagasi osales ta kahel rahuvalvemissioonil Bosnias. Esimene kestis 2005. aasta lõpust 2006. aasta suveni ning teine sama aasta lõpust 2007. aasta suveni. Kokku kolmteist kuud. Tema sõnul oli missioonieelne väljaõpe raskemgi kui missioon ise. Just väljaõppe ajal sai ta rohkem teada oma füüsiliste ja vaimsete piiride kohta. Kui füüsiline jõud otsa lõppes, tuli edasi pingutada tahtejõu toel.

Neljapäeval, 6. aprillil sai alguse sinilillekampaania “An-name au”, millega tunnustatakse missioonil käinud Eesti sõdurite panust. Kokku on neid ligi 2800. Rapla vallast Valtu külast pärit Liisu Kaidla on üks nende seast. Ta lõpetas 2003. aastal Rapla Vesiroosi gümnaasiumi ning oli selleks hetkeks juba sõrme militaarvaldkonnale andnud. Huvi selle vastu sai Kaidlal alguse üheteistkümnendas klassis, kus riigikaitseõpetus oli üks valikaine. Sealt edasi liitus ta Kaitseliiduga, läbis sõduri baaskursuse, missioonieelse kursuse ning sõitiski Bosniasse rahu valvama. Kohapeal ta õnneks lahingusituatsiooni ei sattunud. Ka oma elu pärast hirmu tundma ei pidanud. See-eest sai ta sealt hea inglise keele praktika ning rahvusvahelise meeskonnatöö kogemuse.

Auastmelt nooremveebel, kannab Kaidla vormi, kuigi praegu on tema töövahendiks pigem arvuti kui relv. Miks valis üks noor naine sõduri elukutse ning sõitis võõrale maale rahu valvama? Kas teised sõdurid aktsepteerisid teda võrdvärsena? Sellest Liisu Kaidlaga veteranipäeva (23. aprill) tähistamise puhul vestlesimegi.

Mis oli sinu ülesanne missioonidel Bosnias?

Esimesel korral olin laskur ja teisel korral vanemlaskur. Põhimõtteliselt jalaväelane. Meie ülesanneteks oli patrullimine, baasi valvamine ja inimeste läbiotsimine. Sõjalist kontakti ei tekkinud, sest selleks hetkeks oli konflikt maha rahunenud. See oli rahuvalvemissioon veendumaks, et konflikti uuesti ei tekiks.

Kuidas sa selleni jõudsid, et end militaarteamaga siduda?

Meil hakkas Rapla Vesiroosi gümnaasiumi üheteistkümnendas klassis riigikaitseõpetus. See oli valikaine, mis tundus põnev.

Raske õppustel, kerge lahingus – LIISU KAIDLA

Kaks tüdrukut minu klassist olid seal veel. Kui kursus läbi sai, mõtlesime, et Kaitseliit on päris tore. Astusime kõik kolmekesi Kaitseliitu. Pärast kooli õppisin arvutikujundajaks, aga samal ajal olin aktiivne kaitseliitlane. Ühel hetkel tekkis variant kandidaerida Bosnia missioonile ja ma mõtlesin, et miks mitte.

Mis tingimused tuli täita, et sind missioonile võetaks?

Tol ajal ei olnud naistel võimalik seaduslikult ajateenistust läbida. Siis piisas Kaitseliidu sõduri baaskursusest. Seega mingisugune sõjaline väljaõpe oli mul olemas. Esialgu sellest piisas, et missioonieelsele väljaõppele pääseda, mis omakorda oli väga intensiivne.

Aga ajateenistust sa läbinud ei ole?

Ei, aga kui mul oleks praegu võimalik seda valida, siis ma loomulikult teeksin seda.

Mismoodi nägi välja missioonieelne väljaõpe?

See oli väga raske jalaväe väljaõpe. Õppisime jao- ja rühmarünnakut, varitsust. Lisaks olid mõned missioonile spetsiifilised oskused, näiteks see, kuidas käituda miiniväljale sattudes. See oli Bosnias väga aktuaalne teema. Füüsiliselt oli missioonieelne väljaõpe kõige raskem katsumus üldse kaitseväes. Kuna me olime kaitseliitlased, siis küllap püüti meid rohkem proovile panna kui neid, kes on aastaid olnud tegevväelased.

Kuidas su lähedased sellesse suhtusid, kui ütlesid, et oled otsustanud Bosniasse rahu valvama minna?

Isa võttis rahulikult. Ema muretses rohkem. Aga meie kodukülas elas üks kaitseväelane ja mu ema rääkis temaga. Ta selgitas, et suurt ohtu seal ei ole

ja siis ema rahunes maha.

Kas sa olid nendel missioonidel ainuke naisterahvas?

Ei, esimesel oli peale minu üks veel ja teisel oli meid kolm. Pluss teiste riikide esindajad, kellel oli isegi rohkem naisi kaasatud.

Sa ütlesid, et vastasega kontakti sa ei sattunud, aga kas sa surmahirmu tundsid?

Absoluutselt mitte.

Missioon on muidugi tõsine asi, aga kas nalja ka vahepeal sai?

Muidugi sai. Palju rahvast oli koos ja kõik on erinevad inimesed, ikka saab nalja.

Kas need olid sõdurite spetsiifilised naljad või saad sa midagi rääkida ka?

Ma ei oskagi ühtegi sellist nalja välja tuua. Minul oli seal kogu aeg tore.

Kas koduigatsus tuli peale?

Kusjuures ei tulnud. Üks osa missioonist on kahenädalane puhkus Eestis. Kui pärast puhkust tagasi pidin minema, siis võib-olla oli pisut teistsugune tunne. Koduigatsust ei olnud, aga pigem igatsesin musta leiba ja keefirit.

Mida te sõite seal?

Seal oli kaks varianti, kus söömas sai käia. Üks oli Balkani köök ja teine USA köök. Kui tagantjärele mõelda, siis ma valiks Balkani köögi, aga kohapeal tundus USA toit ka päris põnev. Seal sai tasuta jätist nii palju kui tahtsid.

Kas sa tundsid end naisterahvana teiste sõdurite seas võrdsena?

Väljaõppe ajal sattus mulle jaoülem, kes naisi kaitseväes ei sallinud. Ta üritas mind kogu aeg proovile panna. Ta määras

Rapla vallast Valtu külast pärit nooremveebel Liisu Kaidla.
Foto: SIIM SOLMAN

mind kuulipilduri abiks, mis on füüsiliselt raske, sest kuulipildujalintide tassimine ei ole üldse kerge. Hiljem ta tunnistas, et tegelikult tahtis ta mind välja süüa. Aga ma tegin väljaõppe läbi ja sain missioonile, kus ta ütles, et tegelikult olin ma väga tubli.

See oli sinu jaoks kindlasti väga uhke tunne.

Oligi. Hiljem ütles ta veel, et ma muutsin tema suhtumist naiskaitsevaelastesse.

Sa ütlesid, et missioonieelne väljaõpe oli üks sinu elu raskemaid katsumusi. Aga missioon ise?

Füüsiliselt ega vaimselt see nii raske ei olnudki. Pigem oli rutiin. Väljaõppe puhul tuli küll ette, et füüsiline jõud sai otsa ja ainult tahtejõu toel läksin edasi.

Kui missioon läbi sai ja koju tagasi lendasid, kas siis oli hea tunne, et töö on tehtud?

Tegelikult oli kahju. Kui sa oled nii kaua ühes kohas elanud, siis on kahju asju kokku pakki- da ja mõelda, et nüüd ongi läbi. Esimene missioon ei olnud nii hull, sest ma teadsin, et tulen tagasi. Teine kord oli raskem, sest siis sai kogu missioon läbi.

Kas see vastab tõele, et kui sa oled mingi seltskonnaga läbi teinud raske katsumuse (näiteks missiooni), siis jääb inimeste vahel side püsima?

Kusjuures on küll. Pühapäeval toimus Veteranirock ja seal kohtusin ühe teenistuskaas- lasega, kellega olin esimesel

missioonil koos. Saime kokku üle mitme aasta ja selline tunne oli, nagu seda ajavahet ei oleks olnudki.

Kas on mingi väärtuslik õppetund, mille sa endaga Bosniast edasiseks eluks kaasa võtsid?

Missioonilt sain väga hea inglise keele praktika ja rahvusvahelise meeskonnatöö kogemuse. Aga väljaõppe ajal sain küll enda kohta päris palju teada. Sain aru, et ma olen võimeline väga paljuks, kui ma seda ise vaid tahan. Palju on kinni just tahtmises, mitte füüsilises jõus.

Kuidas sa pühapäeval veteranipäeva tähistasid?

Käisin Veteranirockil koos abikaasaga. Tema on ka sõdur ja teeninud kaitseväes umbes sama kaua kui mina. Ta on käinud Afganistani missioonil kolm korda ja läheb nüüd neljandat korda.

Kuidas üritus meeldis?

Kõige enam meeldib see, et seal näeb inimesi, keda ei ole mitu aastat näinud. Mõnda inimest näedki ainult Veteranirockil.

Kas see teeb südame soojaks, kui näed kellelgi sinilille pintsaku või kuue pinil?

Jah, äratundmisrõõm tekib. Järelikult see inimene teab sinilillekampaaniat.

Mõni aeg tagasi tuli kaitseminister Margus Tsahkna välja ettepanekuga, et ajateenistus võiks naistele olla kohustuslik. Mida sina sellest ideest arvad?

Ma ei ole kindlat seisukohta võtnud. Olen kahevahel. Üks asi on see, et kui ajateenistus teha naistele kohustuslikuks, siis ei saa see olla samadel alustel meestega. Naised lihtsalt ei ole füüsiliselt nii tugevad ja ei saa sada protsenti sama teha mida mehed. Pigem pooldan seda, et naised tuleksid vabatahtlikult teenistusse.

Nad on tavaliselt motiveeritumad ja füüsiliselt paremas vormis. Seetõttu saavad nad ka paremini hakkama. Kui me võtame kohustuslikus korras kõik naised ajateenistusse, siis ma kardan, et enamikul neist puudub vajalik motivatsioon ennast kaitseväes tõestada.

Kas sa näed sellist trendi, et ajateenistus pakub tüdrukutele aina enam huvi?

Jah, ma arvan küll. Kui ma käin kuskil väeosas ringi, siis ma näen neid rohkem kui varem.

Kui mõni tütarlaps kaalub varianti läbida ajateenistus, mis sa talle soovitad?

Kõigepealt soovitan liituda Kaitseliiduga ja käia sealsetel õppustel ning läbida sõduri baaskursus. Siis selgub, kas see keskkond talle tegelikult sobib. Kindlasti on palju neid, kes tulevad ajateenistusse, aga siis mingil hetkel loobuvad. Tahe peab olema kindel.

Pigem pooldan seda, et naised tuleksid vabatahtlikult teenistusse. Nad on tavaliselt motiveeritumad ja füüsiliselt paremas vormis.

Noorte tugila süstib noortesse enesekindlust

Rapla valla noorte tugila alustas oktoobrist 2016 koostöös Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendusega spetsiaalse tugiprogrammi elluviimist noortele.

Stina Andok

Noorte Tugila programmi tegevusi rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt ellu viidava ESF-i kaasrahastatud programmist "Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine". Rapla valla noorte tugila tegutseb koostöös Märjamaa noortekeskusega.

Tänaseks on projekti kaasatud ettevõtja **Janne Liidik** ning Kehtna kutsehariduskeskuse rühmajuhataja Annika Rannamets, kelle ülesandeks on toetada noori vanuses 16-26, kes ei omanda parasjagu haridust ega käi aktiivselt tööl. Praegu on projekti kaasatud 30 Rapla valla noort ning umbes samapalju noori ka Kohilas ja Märjamaal.

Lastehoiuteenust pakkuv ettevõtja, noorsootöölase haridusega Liidiku juurde jõuavad Rapla noored, varastes kahekümnendates eluaastates emad ning Rannametsa juurde pigem kutsekooolialised noored. Kuigi inimesed on erinevad, on põhjused selle taga, miks nad ei õpi ega tööta, sageli sarnased.

„Neil on madal enesehinnang, motivatsioonilangus ja sageli ka koolistress. Koolisüsteem on neid muserdanud, see kas ei sobi neile üldse või neil on olnud negatiivseid isiklikke kogemusi koolikaaslaste või õpetajatega seoses,“ selgitab Liidik.

Olukorda tuleks ennetada

Riigil on probleem, kuna väga paljud noored ei õpi ega tööta ning on n-ö lihtsalt ripakile jäänud. Liidik tunnistab, et praegu tegeletakse ainult kriisidega, kuigi oluline oleks jõuda just nende noorteni, kes koolist kohe-kohe välja kukkumas ning kes ei suuda mingil põhjusel kooli lõpetada. Liidiku hinnangul on meie noored küll targad etteütlustes ja faktiteadmistes, kuid on sisemiselt tühjad ja õnnetud.

„Nad ei tunne iseennast,“ ütleb Liidik. Ta on käinud noortega koolis vestlemas, esitades neile muuhulgas lihtsaid küsimusi nagu mis on

Ettevõtja Janne Liidik.

Foto: SIIM SOLMAN

sinu lemmikõppeaine. Väga sageli ei oska noor isegi sellele küsimusele vastata ning üldisem suhtumine kooli on, et „elan üle“.

Üks osa probleemist on Liidiku arvates see, et kogu koolisüsteem ja suhtlemine on läinud arvutipõhiseks ja kaotajateks on n-ö normnoored, kellega kõik on hästi, sest need, kes pidevalt probleeme korraldavad, nendega suheldakse.

„Ma olen mõelnud, et võib-olla need probleemid juhtuvadki kogu aeg, kuna need lapsed vajavad tähelepanu. Karjuvad appi, vaadake mind, mul on häda, aidake mind,“ kirjeldab Liidik. Selle asemel, et uurida, miks need probleemid tekivad, pannakse külge silt „paha poiss“. Kui aga ürgitsemata hakata, selgub Liidiku sõnul tüüpiliselt, et käitumisprobleemide taga on peresuhetega seonduvad mured või midagi muud sarnast.

Kõige suurem mõju noore enesehinnangule on Liidiku sõnul pere toetusel. „Minu noortest pooltel on pere toetus väga nõrk või pere ise on väga nõrk,“ ütleb ta. Üldine ühiskonnaprobleem on Liidiku sõnul see, et peremudelit ei väärtustata, puuduvad ühistegevused või võimalused selleks. „Oleme kõik eraldi tubades, vaatame televiisorit, ei käi koos.“

Kuigi öeldakse, et sõbrad

kisuvad allamäge, näeb praegu Liidik, et sõprade toetus on vahel isegi tugevam kui pere oma ja just tänu sõpradele leitakse tee tugilani. Liidik ja Rannamets on tugila noortele sõpradeks ja toetajateks.

Mitteõppimise või -töötamise põhjused võivad olla aga vahel üllatavalt lihtsad. Nii näiteks on sattunud tugilasse noori, kelle koolitee katkes sellepärast, et ei olnud prille, kuigi oleks vaja, või näiteks ei ole võimalik tööle minna, kuna ei ole ID-kaarti ega raha, et seda teha lasta. Sellistel juhtudel saab tugila anda noortele projekti kaudu ka rahalist tuge.

Ühised kooskäimised

Kui noor jõuab tugilasse, koostatakse tema kohta juhtumikaart. Esimese asjana uuritakse, millises olukorras noor on ning millised võiksid olla ühised eesmärgid, mille poole püüelda. Siinkohal tõdeb Liidik, et paljud noored jäävad sellistele küsimustele, nagu mis on sinu eesmärgid või kes sa oled või kuidas end siin maailmas tunned, vastamisega hätta, sest nad ei ole kunagi varem nende asjade peale mõelnud.

„Tajun seda, kui räägime puuetega noortest. Nead pigem on mõelnud selle peale, sest nad on käinud nõustamisel ja neil on eneseteadlik-

kus palju tugevam, sest nende käest on seda juba küsitud,“ toob Liidik võrdluse.

Rapla noorte tugila on korraldanud kolm avalikku sündmust Rapla noortekeskuses. Avalikud sündmused on suunatud kõigile noortele ja tugila noori on püütud kaasata ürituste korraldamise protsessi. Ürituste korraldamisel saavad noored Liidiku sõnul end proovile panna ja iseenda le oma võimeid tõestada ning seeläbi enesehinnangut tõsta.

Noortekeskuses on iga kuu esimesel teisipäeval kokkusaamised, kus räägitakse põletavatel teemadel. Järgmine kokkusaamine on 2. mail ja vestlusteemaks töö otsimine. Liidik käis ka Märjamaal töömessil ringi vaatamas,

mida noortele pakutakse. Ta tõdeb, et Raplas noortel väga palju võimalusi töötada ei ole ning põnevaim variant on õpilasmalev.

Unistatakse oma ruumidest

Rapla valla noorte tugilal on mitmeid koostööpartnereid. Nende hulgas näiteks Rapla täiskasvanute gümnaasium, kus on tänaseks Liidiku suunamisel õppima asunud suisa kolm ema. Rapla valla tugila unistab ka päris oma ruumidest ja sellega seoses on läbirääkimisi peetud samuti just täiskasvanute gümnaasiumiga, et leida ruum nende hoones. Ideaalis võiks Liidiku sõnul olla kooskäimise koht

Rapla noortekeskus, kuid kahjuks ei külasta noortekeskust tugila sihtgrupi vanusega haakuvad noored. Miks gümnaasiumiastme vanuses noored noortekeskusesse ei jõua, võib olla Liidiku hinnangul seotud ruumidega, mis võiks olla liigendatud ja mõnusamalt kujundatud.

Samuti näeb Liidik, et noortekeskuses peaks olema senisest enam inimesi tööl, kes ka otseselt noortega tegeleks. Emadena muretsesvad Liidik ja Rannamets ka oma laste pärast, et kus nemad tulevikus oma aega võiksid veeta. Suur mure on just suvega, sest Rapla noortekeskus sulgeb kolmeks kuuks ukse, mis tähendab, et noortele ei jää ühtegi avalikku ruumi koosolemiseks.

Tule osale Euroopa moodsaima tootmise käivitamisel!

KOHILA VINEER

Kohila Vineer OÜ on Latvijas Finieris tütarettevõte. Latvijas Finieris on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse ulatub kuni 80 miljoni euroni, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmissektoris. Kohila Vineer OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõte. Lõpptooteks on kõrgevaliteediline erinevate pinnakatetega vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transporditööstus, laevaehitus ja mööblitööstus.

Ootame oma meeskonna täienduseks PUIDUPINGI OPERAATOREID

PEAMISED TÖÖÜLESANDED:

- Tootmisliini häireteta töö tagamine
- Töö erinevate seadmetega.
- Kvaliteedi nõuetest kinnipidamine
- Seadme töös tekkinud tõrgete eemaldamine

SINULT OOTAME:

- Kohusetundlikkust
- Tehnilist taipu
- Täpsust, korrektsust
- Arvutioskust vähemalt algtasemel
- Iseseisva töö oskust

KASUKS TULEB:

- Töökogemus puidutööstuses

OMALT POOLT PAKUME

- püsivat tööd;
- kaasaegseid töö- ja olmetingimusi vastvalminud tootmishoones;
- vahetustega tööd (12-tunnised vahetused, nii päevased kui öised);
- ettevõttesiseseid soodustusi;
- turule vastavat töötasu.

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilavineer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila.

Võimalik täita ka töölesoovija ankeet kohapeal.
Täiendav info tel 5688 8517 Anu Soo

DAILY HI MATIC AUTOMAATKÄIGUKAST ERIHINNAGA

Miks vahetada käike ise,
kui seda saab teha ka kaubik?
VALI SÕIDUAUTO MUGAVUS KAUBIKUS

Pakume finantseerimise lahendusi ja
head tagasiostuväärtust.

Iv Pluss AS Pärnu mnt 556, Laagri
677 9060 myyk@ivpluss.ee www.ivpluss.ee

Iv Pluss AS
Iveco esindaja aastast 1993

Täna tuleb valmistuda selleks, et 70-aastaselt suudaks veel tööol käia

Maksumaksjate arv väheneb püsivalt, inimeste eluiga aga pikeneb. Üha rohkem räägitakse seetõttu vajadusest tõsta pensioniiga ehk teisisõnu, noorematel põlvkondadel tuleb leppida teadmise, et töötada tuleb niikaua, kui vähegi tervist on, ja riiklikule (elamisväärsle) pensionile loota ei tasu.

Inge Põlma, Tõnis Tõnisson

Eesti Koostöökogu on algatanud uue eakuse rahvakogu, et leida riiklikke lahendusi, mis aitaksid jõuda selleni, et 2050. aastaks oleks enamik üle 70-aastaseid tööturul aktiivsed.

Raplamaa Sõnumite vestlusringis võtsid sõna koostöökogu programmijuht Liisi Uder, Töötukassa Raplamaa osakonna tööandjate konsultant Andrei Mitt, RAEK-i noorte ettevõtlikkuse projektijuht Nele Hulkko, Rapla Tarbijate Ühistu juhatuse liige Väino Sassi, Rapla valla sotsiaalnõunik Inna Tamm ja Raplamaa Sõnumite ajakirjanik Siim Jõgis.

Teema juhatas sisse **Liisi Uder**: Eesti Koostöökogu on presidendi asutatud sihtasutus, mis tegeleb ühiskondlikult oluliste, aga poliitiliselt mitte väga populaarsete teemadega. Üks põhiküsimusi on moodsa sotsiaalkindlustuse temaatikaga tegelemine. Uue eakuse programmi eesmärk on leida vastus küsimusele, kuidas korraldada eakate elu 30-40 aasta pärast.

Oleme visiooni sõnastanud selliselt, et elu kvaliteet eakana võiks sõltuda aastal 2050 pigem enda valikutest kui riigist. 60% 70-aastastest võiks töötada osa- või täiskoormusega – üle 65-aastastest töötab täna 20%; elukestvas õppes osalemise määr võiks mitte sõltuda vanusest. Praegu on näha, et teatud vanusest, piir on umbes 45 aasta juures, kukub see drastiliselt. Viimastel aastatel on olukord läinud natuke paremaks, aga arvestades, et 21. sajandil vananevad teadmised kiiremini kui kunagi varem, ei ole tõenäoliselt võimalik, et käid korra koolis ja enam kunagi ei õpi. Paratamatult peab õppima kogu elu. Küsimus on, kuidas seda korraldada, et see oleks inimestel n-ö veres.

Palju arutatakse selle üle, et mittetöötavate eakate sissetulek võiks moodustada 70% nende eelnevast palgast, kusjuures riikliku pensioni osakaal on oluliselt vähenenud. Praegu on keskmine pension u 40% keskmisest palgast ja tulevikus väheneb see alla 40%, naistel 35%ni. See tähendab, et riiklikule pensionile edaspidi väga palju loota ei saa.

Oleme rääkinud sellest, et inimesed võiksid olla teadlikud vananemisest ja selle mõjust ning osata sellega kohaneda. Üks väljapakutud ideid, mida on ka rahvusvaheliselt kasutatud, on vanadusõpe. See tähendab, et 60-aastaselt lähebki inimene õppima, mis see vananemine on. Te ei kujuta ette, kui vähe inimesed teavad, millal nad pensionile peavad minema, kuidas pension kujuneb, kust nad abi saavad jne. Väga oluline on ka vanadushapraste teema. Vanadushapraste võiksid ise saada valida, kus nad elada tahavad, on see hooldekodu, on see nende enda kodu või mingisugune teenusmaja. Kulud saaksid kaetud. See oleks väga põhimõtteline muudatus võrreldes tänasega, kus hoolekandekohustus on perekonnal, mitte riigil või omavalitsusel.

Küsisime inimestelt nelja valdkonna kohta, mida teha. Need on kindlustatus ehk kuidas tagada elamisväärsus sissetulek ka edaspidi; eneseteostus ehk kuidas tagada, et inimesed õpiksid ja töötaksid võimalikult kaua; tervis – see on üks peamisi põhjusi, miks inimesed tööturult lahkuvad täna juba enne pensioniiga. Kui me mõtleme vabariigi valitsuse pensionireformi peale, kus pensioniiga hakkab sõltuma oodatava eluea kasvust 65. eluaastal, siis tekib selge vahe: inimesed tegelikult ei jaksa, aga me ootaksime, et nad töötaksid kauem. Neljas

Foto: SIIM SOLMAN

RAEK-i noorte ettevõtlikkuse projektijuht Nele Hulkko.

teema, mida me kutsume kohanemiseks, koosneb kahest osast. Üks on see, kuidas riik saaks teha võimalikult arusaadavaks vananemise ja teisalt, kuidas nende põlvkondade, kes jäävad tänaste kuni 40-aastaste ja juba pensionil oliivate vahele, toimetulekut parandada.

Alustasime ideekorjega. Laekus 70-80 ettepanekut. Osa langeb kohe välja, sest on ebamääraseks, osa on põhiseadusevastased, aga tervet rida tasub kaaluda ja need väärivad arutelu. Kui olen mõjuanalüüsi ära teinud, saadan need ekspertidele, kes neid täiendavad. Mõjuhinnangud saavad olema avalikud ja maikuu jooksul teeme teemaseminarid, kus ideede autorite ja ekspertidega arutame ja vajadusel hääletame ideed läbi. Ideed, mis saavad heakskiidu, lähevad rahvaalgatuse veebi üles, kus inimesed saavad anda allkirju. Ideid, mis on saanud vähemalt 1000 allkirja, peab Riigikogu arutama. Ma arvan, et 20-30 ideed võib minna seda 1000 allkirja koguma. Selles mõttes on ideedel konkreetne väljund olemas ja koostöökogu asi on hoida seda võimalikult kaua ja palju pildil.

Mitt: Meil on ka vanema generatsiooni isikud töötajatenä arvel. Toetame neid töölesamisel ja tööhoidmisel.

Uder: Palju selliseid inimesi on, kes ealiselt enam arvel olla ei tohiks?

Mitt: Statistiliselt see välja ei tule, aga vanemaealiste osa kasvab töötajate hulgas. Alates 1. maist pakume uusi teenuseid, mis toetavad ka neid inimesi, kes tööandja juures enam nii hästi hakkama ei saa kas tervise või puuduva kvalifikatsiooni pärast. See sihtgrupp koosnebki suuremal määral natuke vanematest inimestest.

Sassi: Kas me räägime pensionialistest või teises elupooles olevatest töötajatest vanuses 45+?

Mitt: Meil võivad ka vanemad olla, mitte ainult kuni 63.

Uder: See töötukassa meede, kui koolitusi hakatakse pakku- ma ka töötavatele inimestele, võiks olla ideaalne testprojekt. Juba keskeas inimestele koolitust pakku- des saame välja töötada mudeli, millega tagada, et me kõik õpiksime pärast 30, 40, 50 ja 60 aastat.

On arvamusi, et kuna haridus on tasuta, siis kõik inimesed õpivad niikuinii. Samas on 30%

inimesi ilma erialase haridusest. See tähendab, et tasuta haridus ei ole lahendanud probleemi, mistõttu peaksime mõtlema, mis viiks inimese kooli. Osaga, kes on üldse ilma erialase haridusest, üritab haridusministeerium tegeleda. Teine osa on need, kes on lahkunud 25. eluaastal koolist ja pole iialgi sinna tagasi läinud. Nende olukord läheb edaspidi väga raskeks. Ega sotsiaalministeerium pole ilmaasjata seda meedet kujundanud, et ka töötavatele inimestele koolitusi pakkuda. Kui ma ei eksi, siis see võimaldab õppida isegi tasemeõppes.

Mitt: Jah, kui on töötuna arvel.

Sassi: Te ütlesite, et mingid ettepanekud on põhiseadusevastased? Kas põhiseadus on ajale jalgu jäänud?

Uder: Põhiseadus näeb ette, et riik peab tagama inimesele abi puuduse ja vanaduse korral. Aga oli ka ettepanek sellest süsteemist loobuda.

Tamm: Aga põhiseaduses on ka punkt, et inimesel on õigus abi küsida, kuid enne peab tema abivajadust ja ressursse hindama. Sellest lähtub ka praegune hoolekandeseadus, mis on põhiline abistav dokument praegu.

Uder: Pensioniseadus on meil ju ka. On tulnud ka ideid, et pension võiks sõltuda vajadusest. Kui teenid piisavalt, siis riiklikku pensioni ei saa. Kui juba viidati, et abivajadust tuleb hinnata, siis see on sarnane ettepanek.

Kuivõrd ühiskond on valmis, et ees ootavad väga karmid ajad? Oleme justkui kõik seda meelt, et riik viib vanadusepiiri 65 aastani, aga siis jään pensionile ja elan hästi. Tegelikult me teame, et see pole varsti võimalik.

Sassi: Meil on teenindusvaldkond, kus inimene, kellel on füüsiline puue, saaks mingil moel hakkama. Täna, tööjõudefitsiidi tingimustes oleme täiesti valmis eakaid inimesi tööle võtma, aga nad ei tule. Nad ei taha ümber õppida. See pigem hirmutab.

(Järg 10. lk)

On arvamusi, et kuna haridus on tasuta, siis kõik inimesed õpivad niikuinii. Samas on 30% inimesi ilma erialase haridusest.

VESTLUSRING

Täna tuleb valmistuda selleks, et 70-aastaselt suudaks veel tööl käia

(Algas 9. lk)

See tähendab seda, et nad on enda tööturul püsimises vahe tekitanud, nad ei tahagi enam tagasi tulla.

Uder: Seda on rahvusvaheliselt uuritud, et kui sa tööturult korra lahkud, on väga raske tagasi tulla. Ja tööturult lahkumine mõjub nii füüsilisele kui ka vaimsele tervisele väga halvasti. See on selline ühesuunaline tee. Taanis ja Hollandis on uuritud 70-aastaseid, neist 20% ütles, et läheksid kohe tööle tagasi, aga on tekinud vahe, ei ole oskusi, on ebamugav...

Mitt: See on väga sarnane töötukassa klientidega. Pikaajalistel töötutel kaob sisemine motivatsioon ära. Kui noor, kuni 29-aastane, on juba 6 kuud arvel, on ta juba pikaajaline.

Tamm: Tal ei ole välja kujunenud töölkäimise rutiini...

Mitt: Umbes 30% on meil pikaajalised. Põhiline ongi neil tahet tekitada. Uus meede on karjäärinõustamine, mida pakume kõigile, ka eakamatele inimestele. Ta ei pea olema töötuna registreeritud, ta saab pensioni, aga ta on töötaja. ESF rahast saab ta karjäärinõustamist, tal aidatakse kaardistada plaan, kuidas omale sobiv töö leida.

Uder: Kui vastata küsimusele, kui valmis me oleme, siis arvan, et me väga valmis ei olegi. Endiselt mõtleme, et meil on amet terveks eluks. See mõtteviis, et meie amet muutubki mitu korda elu jooksul, on loomulik. Ja saamegi minna karjäärinõustaja juurde...

Mitt: Seda on vaja noortele ja keskealistele, aga nüüd me pakume seda lausa tasuta teenusena.

Sassi: Küsimus on selles, kuidas inimesi sinna saada.

Mitt: Meie näeme, et huvi järjest kasvab.

Uder: Võib-olla keskealistele on see mõte nii võõras, et võiksin elu jooksul mitut ametit pidada ja ümber õppida, aga kuidas on selles mõttes pealekasvavate põlvkondadega?

Hulkko: Tänapäeva noored on selleks valmistunud ja mõtlevad, kuidas saada võimalikult palju erinevaid kogemusi. Kui noortega rääkida, siis nad juba teavad, et nad tahavad katsetada seda ja seda. Otsivad, mis neile midagi pakub. Kui me tahame, et tulevikus inimesed võimalikult kaua tööturul oleksid, siis see eeldab, et nad leiavad töö, mida nad

Töötukassa Raplamaa osakonna tööandjate konsultant Andrei Mitt.

tahavad teha. Sest kui inimene ei taha seda tööd teha, läheb ta esimesel võimalusel pensionile ja tagasi ei tule. Noored otsivad pigem sellist, mis neile sobiks, mida nad tahaksid teha ja nad on valmis selleks katsetama erinevaid valdkondi. Samas on küsimus, kust läheb piir. Kuskile võiks püsima jääda, mitte hüpata iga kahe kuu tagant uuele töökohale. Või meil ongi terve põlvkond, kes jäävadki ühest kohast teise käima ja midagi ära ei tee.

Mitt: Väino esitas küsimuse, kuidas me saame need inimesed karjäärinõustamisele. Üks võimalus on töömess. Saime koostööpartneriks Rapla täiskasvanute gümnaasiumi. Nende eesmärk oli edastada töömessil oma infot neile, kellel vaja haridusteel edasi minna. Need inimesed võivad olla ükskõik kui vanad. Erinevate ürituste ja koostöö kaudu see info lõpuks jõuab kohale.

Tamm: Täiskasvanute gümnaasiumi veel suurem roll on korjata üles need noored, kes on tavakoolist välja langenud, tekitada neis motivatsioon hakata õppima. See on kõige kriitilisem. Eakatel on kaks vaatenurka. Üks on see, et kas ma suudan ja oskan, aga teine on ühiskonna surve. See, et noortel ei ole tööd, eakad on ees, ei ole piisavalt osavad ja kiired, on stagneerunud. Sealt tuleb ebakindlus. See on väga suur töö, et ühiskond hakkaks eakate potentsiaali suhtuma kui suure ressurssi.

Mitt: Ikka tervis on ka väga suur teema.

Tamm: Tervis hakkab halvenema siis, kui inimene on stressis. Kui ta tööelu lõpeb, on hea,

kui on veel toetav huvitegevus, mida saab mingi aeg teha. Kui me hooldekeskuse kontseptsiooni tegime, oli üks põhiasi, et see oleks teenustekompleks, mis julgustab inimesi. Maa-inimesed on tagasihoidlikud, väga palju keskendunud oma majapidamisele. Ühel hetkel, kui tervis kaob, peab ta teadma, et kui ta enam hakkama ei saa, temalt ei oodata pikka karjääri, on tal võimalus valida. Praegu on ühiskond valmis ära tegema kõige hädapärasema. Koduhooldusteenus on siis, kui sa tõesti enam teisiti ei saa. Aga võiks olla nii, et kui ma enam kultuurikeskuses ei laula ega tantsi, hakkan käima sotsiaalkeskuses. Meedia muudkui räägib, mida kõike saab: reisida, iluteenuseid, tohutult valikuid. Aga üks osa jääb raha taha ja teine on see, et inimesed pelgavad. Kui nad ei ole harjunud kasutama, siis nad ei julgegi ja siis nad ei saagi seda kindlust ja oma tervist säilitada.

Kui ma kaks korda nädalas lähen laulukoori või käsitööringi, siis on midagi oodata. Kui ma saan ja tahan väljas käia, siis on mul ressurssi vaja ja motivatsioon töötada, et lisa teenida.

Teine on perede olukorra muutumine. Noored on rakked, paljud lähevad välismaale õppima, ollakse kauem ära. See pole enam võimalik, et oma pereliige stabiilselt käib läbi. Kuidagi tuleb tekitada põlvkondadevaheline side. Hollandi näide on hästi tore, kus noored käisid eakatega suhtlemas. Igäühel oli oma inimene. Kui sellised mudelid on olemas, on vanaks saav inimene palju rahulikum. Ta teab, et need on meie uued tavad.

Uder: Helsingis on suurepärane näide, kuidas vanemad ja

nooremad inimesed elavad koos ja on teineteisele kasulikud. Soomes on natuke teine kultuur. Noored lahkuvad kodunt kohe pärast kooli, aga omaette elamine on väga kallis. Helsingi linn on andnud sellise võimaluse, et sisuliselt on vanadekodu ja ühiselamu kokku pandud. Noored ütlevad, et neil on väga huvitav omavahel rääkida, lisaks selline ühine majapidamine. Need ongi uued lahendused.

Kojujäämine on väga suur probleem. Eestis on väga palju suhtlust töö raames. Kui töölt lahkud, kaob suhtlusringkond ära. Väiksemates kogukondades ei ole see ilmselt nii oluline, aga näiteks Tallinnas sa võidki jääda üksi koju, sest pole kuhugi minna.

Seal on oluline, et leiaksid oma tantsuringi või keeltekooli. Küsimus ongi, kelle ülesanne see on. Sest kui inimene käib kaks korda nädalas koolis, siis on suurem tõenäosus, et ta tahab ühe päeva nädalas ka tööl käia.

Mitt: Et oleks mitmekesisus, erinevaid oskusi, erinevaid õpitud ameteid. Oled aktiivne üritustel, seltsides ja vastavalt võimalustele võid mitmel kohal tööl käia, osajaga. Paindlikkus on tähtis.

Jõgis: Pärast töö kaotamist on tähtis, et inimese sisemine motivatsioon alles jääks. Üks asi on see kunstiring või lauluring, mida ta saab oodata, aga mul oli hiljaaegu vestlus 40-ndates meesterahvaga, kes koondati.

Rapla Tarbijate Ühistu juhatuse liige Väino Sassi.

Ta ütles, et kõige jubedam on hommikul tõustes aknast näha, kuidas teised tööle lähevad. Neil on, mida teha, aga temal ei ole. See loob ebakindluse tuleviku ees. Sisemine motivatsioon iseenast aidata ja võimalusi leida peab säilima. See on eelduseks, et inimest saab aidata.

Sassi: Mul on üks värske näide vestlusest noore inimesega, kes ütles, et neile kandideeris müügijuhiks üks 55-aastane endine direktor. Tal vist ei ole motivatsiooni meie juures töötada, ta tuli paar astet alla poole. Ta kindlasti otsib uut karjääri, tuleb meile ajutiselt. Me vist ei võta, oli selle noore personalitöötaja jutt. See on see taust, kui 45-50-aastane inimene tahab kandideerida töökohale, mis on talle jõukohasem, siis vaadatakse, et ei tea, kas ta ikka tahab tulla. See barjäär tuleks lammutada.

Uder: See on väga hea näide. Inimesed ei pruugi seda töökohata üldse valida sellepärast, et see on ainuke võimalus, aga seda eeldatakse. Tegelikult ta võib olla väga motiveeritud, tahabki seda müügijuhi tööd teha, kuigi enne on olnud direktor.

Enne oli juttu noortest, kes langevad koolist välja, kellel pole selget eesmärki ega motivatsiooni. Ühiskonnal pole ka selge, mis nendega peale hakata. Käimasoleva haridusreformiga võib see probleem järjest teravamaks muutuda.

Hulkko: Neid on väga raske kätte saada. Meil on loodud Tugila programmid, kelle ülesanne on need noored üles otsida, sest need noored ei tule sinu juurde, et kuule, mul on vaja nõustamist või abi.

Tamm: Nad ei tule kodust välja. Nad on arvutis, väga tihti on haridustee pooleli jäänud, vaimse tervise probleemid. Ma ei räägi neist, kus peresid kõrval ei ole. On ka neid, kus on pered kõrval. Tagasitoomine on ülikeeruline, noorte kuus kuud on tõesti pikaajalisus, sest ei ole välja kujunenud eneseületust, rutiinitaluvust.

Mitt: See sihtgrupp on meil päris omaette, me otsime neid ka, et nad arvele tuleks. Kui nad on neli kuud arvel olnud, nimetame neid juba palgatoetuse kõlblikeks. Palgatoetuse teenuse eesmärk on motiveerida tööandjat, et tööle võtta pikaajalist vähema kogemusega või vähese haridusega noort. Paraku nad ei püsi ka tööandja juures, meil on ennetähtaegseid katkestusi päris palju.

VESTLUSRING

Rapla valla sotsiaalnõunik Inna Tamm.

Uder: Lahendada tuleb probleem, miks nad koolist välja kukuvad. Meil on PISA testide järgi väga targad lapsed 15-aastaselt. Läheb 10 aastat mööda ja 25-aastastest on 30% ilma erialase hariduseta. Kõige targematest saab sisuliselt üle öö, kümne aastaga, vabandage väljendust, kamp lollpäid. Mitte keegi pole suutnud välja selgitada, mis seal vahepeal juhtub.

Näen siin kahte asja. Üks on sisemise motivatsiooni tekitamine, mis kasvab lapsena sisse. Kui sul seda 65-aastaselt ei ole, peab väga palju vaeva nägema. Teine, kui mõtleme tuleviku eakuse, uute töötamise ja õppimise viiside peale, siis kui inimesel ei ole tekkinud õpiharjumust tavakoolis, siis 30-40-50-aastaselt seda enam ei tule.

Jõgis: Küsimus ei ole ainult õpiharjumuses, vaid koolihariduse käigus ei teki õpilastel võimalust näidata või võtta initsiatiivi ja luua probleemile lahendust. See on ülioluline, kui inimene astub tööturule. Ta peab ise ja julgelt initsiatiivi näitama. Ühest küljest võiks see julgus näidata initsiatiivi ja ennast esile tõsta tulla perekonnast, aga kui sealt seda ka ei tule ja kogemust ei ole, kuidas ennast kiita, siis on see üks tegur, mis viib languseni.

Uder: Minu hea sõber, kes on väga edukas, alati küsib, miks inimesed Maximas töötavad. Maxima töötaja on näide inimesest, kes hakkama ei saa. Et kui seal on nii halb töötada, miks ta ei pinguta, et saada Selverisse tööle. Tõepoolest, kas see on julguse või ambitsiooni puudus? Võib-olla ongi haridussüsteemi viga, et inimestes ei kasvatata enesekindlust.

Mitt: Peab ütlema, et Maxima personalipoliitika on muutumas. Tahangi öelda, et asi sõltub ka tööandjast, kuidas ta noore tööle saab. Paljud ei taha klienteendajana töötada, sest kui pead töötama 9-10-ni öhtul, ei saa enam koju.

Sassi: See ongi, et töötukassa

külvab suhteliselt head raha põllule. Kaubanduses ei ole palgatase kõrge. Kui tuleb tasuta transport, võib-olla siis ta saab tööle tulla, aga kui ta peab oma kuludega 10-20 km taha tööle tulema, siis ta kaalub. Võib-olla on töötukassa rahakoti peal istuda lihtsam, on vähem kulusid. Teine asi, et alles nüüd leiti võimalik olevat pikendada noorte töö käimise võimalust. Kogu aeg oli, et ärge laske lastel mitte midagi teha! Tal ei tekigi füüsilise liigutamise harjumust, et ennast motiveerida saama isiklikku taskuraha.

Tamm: Aga seesama Maxima näide, et seal töötamine on kuidagi halb. Tegelikult on suupärane, et inimene käib tööl. Tuleb ära lõpetada see jutt, et teatud töökohad on alaväärsed. Ja see, et ühiskonnas on selline seisukoht, et pean olema edukas. Inimeste võimed on väga erinevad. On inimesi, kellel on Maximas käimine oluliselt suurem pingutus. Loomulikult peab olema võimalus valida, aga seda ei saa üle võlli keerata, et muudkui valin ja otsin. Kuskilt tuleb peale hakata ja midagi tuleb tegema hakata.

Mitt: Tööandjal on ikkagi jäme ots, väga paljud tööandjad meie maakonnaski on väga motiveerivad paketid välja mõelnud. Ei ole ainult palk, paketi on midagi muud ka.

Sassi: See kõik on väga tore, aga tänapäeva noored on tööharrumuseteta. Selle koolitamine on väga keeruline. Ja see püsivus ühel või teisel töökohal. Kaubanduses on kogu aeg erinevaid tööülesandeid, aga kui noor inimene peaks istuma liini ääres, tegema rutiinset tööd, siis ta tõepoolest üle kahe kuu seal ei ole.

Mitt: Hetkel on töötuse määr päris madal, nii et tööandjad peavad järeleandmisi tegema.

Tamm: Samas inimesed ei saa vastuseid.

Mitt: Inimesed ütlevad, et

ei võeta tööle, aga see on kutseoskuste probleem. Inimene on harjunud lihttööd tegema, aga seda jääb tänapäeval üha vähemaks. Kohila Vineer võtab ainult neid mehi tööle, kes jagavad mehhatroonikat.

Uder: Eestis on omapärane see, et kui üle 65-aastased töötavad, siis valdavalt täiskohaga. Meil on vanemaealiste tööhõive hästi kõrge, see on loomulikult seotud madala pensioniga, aga see on absurdne. Muijal on vanemaealiste hõive kõrge just seetõttu, et inimesed töötavad natuke. Meil on põhiline argument, et tööandjal on nii keeruline võtta osakoormusega. Kui teie ütlete, et võtaksite kasvõi pärast kooli noori tööle, siis see järelikult ei ole probleem.

Sassi: Ei. See on probleem, et kui tööealine töötab osalise koormusega, siis tööandja peab maksma täiskoormuse pealt sotsiaalmaksu. Aga pensionäride ja noorte emade puhul see ei ole niimoodi. Vastavalt nende koormusele makstakse riigile maksud ära. Aga on seesama motivatsiooni küsimus, et miks ma pean.

Tamm: Kui võtta miinimumpalka saav inimene, kes talvel saab toimetulekutoetust, siis arvutused näitavad, et tööl käia on tal kallim kui saada eluasemekulud kaetud toetusega. Toimetulekutoetusest, kui õigel ajal taotleb, ei saa inimest talvekuudel ilma jätta. Seal ongi käärid. Tegelikult peaks toetustest elamise ja miinimupalgaga töölkäimise vahel olema suurem elukvaliteedi vahe.

Hulkko: Kui vaatame tänapäeva noori, siis on küsimus, kuidas kasvatame praegu neis motivatsiooni, et nad oleksid tulevikus motiveeritud töötama.

Uder: See ongi kogu programmi suur küsimus.

On oluline, et ettevõtjad saaksid noortega tihedamalt töötada. Meie tegime kümme-kond aastat noortelehte, aga ühel hetkel saab ettevõtjal jõud otsa, sest pead ju kõik kinni maksma. Kui oleks riigi poolt toetus ja tööpiirangud ei oleks nii karmid noortele, oleks seda võimalik teha. Tööharrumus tuleb lapsepõlvest.

Jõgis: Noortes aitaks tõsta sisemist motivatsiooni ja indu ajateenistus. Isegi need noored, kellel ei ole töökogemust, tuleks suunata ajateenistusse. Seal tekib harjumus. See on põhimõtteliselt olukord, et visatakse vette ja pead õppima ujuma.

Hulkko: Kes õpib ja kes ei õpi. Mina olen kohanud ka ajateenistusest tulnuid, kellele ei ole see midagi andnud.

Uder: Valitsus on nüüd teinud selle otsuse, et need, kes ei kõlba sõjaväkke, rakendatakse 8-10 kuu raames päästeteenistuses või mujal n-ö vabatahtlikuna. See võiks ju ka harjumust tekitada. Lisaks on see riigikaitstes väga oluline, et igaüks teaks sõjaseisukorras oma kohta. Minu isiklik arvamus, et seda peaks tegema sõltumata soost. See oleks tõepoolest üks viis.

Jõgis: Tulekski suunata noored, kel ei ole tööd, kes ei õpi, ajateenistusse. Mingi kogemuse võrra rikkamana nad sealt tulevad. See ei pruugi olla mingi ametioskus, aga see on vastutustunne meeskonna ees.

Hulkko: Jääb ära see kuskile kadunud olek, saavad rakenduse.

Uder: Mina olen kuulnud sotsiaaltöötajatelt, et väga paljud ei oska näha paremat tulevikku. Emad ei saa aru, et võiksid oma lastega ujuma minna...

Tamm: See on kordusmuster. Kui emaga pole omal ajal midagi tehtud, ta on jäänud kõigest kõrvale... Need pered, kus riigikorra vahetusel ema vanemad ei suutnud kohaneda, olid sõltuvusprobleemid, on jäänud ja siis tuleb uus põlvkond peale jne. Vaimse tervise probleemide kasvamine on tõeline murekoht. Sulgumine arvutisse, ainult virtuaalmaailm, kontaktide vähesus. Peretoetuste puhul sotsiaaltöötaja küsib, kas lapsel on huvitegevus, et oleks üks vaal, millele hiljem toetuda.

Tegelikult peaksime väärtustama nii noori kui ka vanu, et nad leiaksid oma koha. Erinevad vanusegrupid ei tohiks tunnetada, et nad on konkurendid, vaid leidma toetuspunkti. Aga see on väga keeruline, eks lahendusi otsitakse.

Sassi: Lõhe tuleb riigi taasiseisvumisajast, kui aktiivsemad, nooremad krabasi mis said, löid oma ettevõtteid ja panku, ja see keskealiste põlvkond, kes täna on oluliselt vanem, jäi kõrvale. See tekitaski augu.

Hulkko: Me ei saa piire kaotada, aga saaksime tänapäeva noortega tegeleda niimoodi, et edaspidi oleksid piirid hägusamad. Kui tahame ühiskonnas midagi muuta, peame täna alustama väga väikestest. Kasvatama uue suuna sisse.

Uder: See on kõige olulisem, sest kui täna midagi ei tee, ei muutu ka tulevikus midagi.

Kuidas motiveerida inimesi, kes on tööotsimisel saanud korduvalt äraütlemisi?

Mitt: Need on pikaajaliste töötute probleemid, aga lõpuks ikkagi lahenduse leiame. Ka osalise töövõimega inimestele leiame lõpuks lahenduse, aga see võtab hästi palju rohkem aega.

Sassi: Kui inimesele korduvalt ära öeldakse, tuleks teada, mis on need põhjused.

Mitt: Paljud pikaajalised töötud serveerivadki ennast tööandjale nii, et nad ei sobiks. See ongi see toetustest elamise mõju.

Jõgis: Korduv äraütlemine tekitab häbitunde, ja isegi kui inimesel on sisemine motivatsioon edasi pürgida, hakkab see konkureerima motivatsiooniga.

Uder: Paljudel juhtudel ongi teine parem kandidaat, aga meid ei ole õpetatud sellise stressiga hakkama saama. Eriti sellises edukultusega riigis, kus pead kogu aeg üles minema.

Sassi: Kui ma ka ära ütlen, pean seda tegema motiveeritult. Tagasiside on üks asi, mida kõik tööandjad peavad tegema. Ma pean talle ütlema, miks ta ei sobinud, et ta saaks vaadata endale sobivamat töökohta.

Eesti Koostöökogu programmijuht Liisi Uder.

Fotod: SIIM SOLMAN

Sirje Kautsaar on viimased kuus aastat juhtinud Juuru Eduard Vilde kooli.

Sirje Kautsaar on viimased kuus aastat juhtinud Juuru Eduard Vilde kooli. Harjumaal Kose vallas elav naine hindab Raplat endale kodulähedaseks. Rapla riigigümnaasiumi direktori konkursi võit tähendas Kautsaare jaoks ammuse unistuse täitumist.

Stina Andok

Millest tekkis mõte, et võiks kandideerida?

Riigigümnaasiumi juhiks kandideerimise mõtte taga on pikem lugu. Töötasin kaua väikeses Harmi koolis. Kogukonna sees on natuke raskem olla juht. Tunned kõiki inimesi, suhted on keerulisemad. Seejärel töötasin kaks aastat Jüri gümnaasiumi arendusjuhina. Seal tutvusin sellise inimesega nagu Kersti Türk. Vestluse käigus saime äkki aru, et oleme vales kohas ja teeme vale tööd. Seal tekkis unistus teha oma kool. See oli aeg, mil tekkis erakool nagu seeni pärast vihma. Erakool võtab suure raharessursi ja ajamahu. Neid ka sel hetkel ei olnud. Meie n-ö mõttemeeskonda kuulus ka kolmas isik, Katrin Uutsalu Pärnumaalt.

Mõte oli alustada algusest, esimesest klassist, väikese erakooliga. Meie mõte on olnud alati avatud suhtlemine. Kool peaks olema väike kodu, astud uksest sisse, mõnus on tulla ja mõnus on olla. Jüris töötades sain teada, et nii suur kool ei sobi mulle. Kui avanes võimalus kodule oluliselt lähemal tööd saada, kandideeringi Juuru kooli juhiks. Oma kooli mõte kuskile aga ei kadunud ja kui riigigümnaasiumi konkurss välja kuulutati, siis mõtlesin, et see on võimalus proovida. Võimalus täiesti nullist alustades kooli üles ehitada.

Oma kooli luua on väga vähestele antud võimalus. See oli see, mis köitis. Ma ei teadnud, et see saab kohe gümnaasium olema. See lihtsalt juhtus nii.

Kas hirmutab, kui koolil ei ole üldse varasemat ajalugu ega traditsioone?

See ongi oluline. Selle aja jooksul, mis ma olen hariduses olnud, on mul tekkinud põhimõtted, mis on kogu aeg kinnistunud. Nendele põhimõtetele ja väärtustele tuginedes ma tahangi luua kooli.

Mis need põhimõtted on?

Mina tähtsustan suhteid. Tegelikult on nii, et kui mina täiskasvanuna lähen tööle ja mul on töökohas head suhted oma kolleegidega, head suhted oma ruumiga, head suhted sellega, kuidas ma tööle ja tagasi saan, on see oluline ka koolis. Et oleks meeldiv koht, kus õppida ja meeldivad inimesed, kellega suhelda. Austus, hoolivus, armastus, lugupidamine – need võiksid olla märksõnad, väärtused, millele tuginedes.

Kuidas seda kõike saavutada?

Rääkimisega ja eeskujuga kindlasti. Kui räägime sellest, et noor inimene tuleb gümnaasiumisse ja tema alles kujuneb, siis seda noort inimest mõjutavad nii vanemad, sõbrad, nende vanemad kui ka õpetajad. Uue kooli puhul saan teha valikuid. Kuulutatakse konkursid õpetajate ametikohadele ja kindlasti tahan ma iga inimesega rääkida. Vestlusest tulevad välja tema hoiakud, tema arvamused. Neis otsingi samu väärtuseid. Siia maani on mul viimastel aastatel läinud väga hästi. Olen saanud oma meeskonda sellised inimesed, kes ongi ühiste väärtustega, meil ongi hea koos töötada. Järelikult mu kõhutunne ehk siis see vestlus ikkagi toimib.

Kas selle tulemusena võiksid lapsed ka koolis olla rahulolevamad? Miks suhtlus hästi tähtis on?

Jaa, see väljendubki lastes ja tegelikult kogu kooli kultuuris. On päevi, kus lapsed ja õpetajad on rahutumad, aga tegelikult on meil majas üldiselt väga mõnus, rahulik olla. Sellist kisa ja lärmi meil ei ole. Ema on andnud mulle põhimõtte kaasa, et karjuv inimene on madalam kui muru.

Käredat direktorit Juurus ei ole?

Ei. Alguses oli sellega päris palju tööd. Inimesed olid harjunud, et direktori sõna on viimane. Mina ei ole oma olemuselt autoritaarne tüüp. Mina tahan meeskonda. Tahan läbiarutamist, tahan vaidlemist, tahan vestlust ja siis tekivad kokkulepped. Kui inimesega teed kokkuleppe, mitte minust lähtudes, vaid meist ja ühistest väärtustest, siis ta täidab seda parema meelega, kui jagades lihtsalt töökäsku välja.

Tundub, et teil on õpetajate ja õpilastega usalduslik suhe. Kui mure on, siis kohe räägitakse?

Üldiselt küll. Meil on täna õpilasesinduse eesotsas selline inimene, kes julgeb tulla rääkima asjadest, ja õpilased ise ka, nad ei karda. Nad julgevad tulla rääkima. Oleme palju teinud ka seda tööd, et kellest tuleb alustada. Ei saa käia kõikide uste taga kurtmas. Number üks on ikka klassijuhataja või kui on juhtum keset koridori, siis esimene ligidal olev täiskasvanu võtab selle asja ja selgitab lõpuni välja. Selline kokkulepe on majas olemas. Kuigi on määratud korrapidaja-õpetajad, on üldine põhimõte, et kõik aitavad kõiki. Ei tohiks olla sellist asja, et mina ei ole täna korrapidaja, mine korrapidaja-õpetaja juurde.

Sirje Kautsaar

asub riigigümnaasiumis oma unistusi ellu viima

Fotod: SIIM SOLMAN

Mis Juuru koolis teie juhtimise ajal muutunud on?

Kooli kultuur. Õpilastest on saanud partnerid. Õpilaste rahulolu ja õpitulemused on tõusnud. Siia on loodud muusikakool, mis omaette loob lisaväärtust. Oleme rakendanud siin tööle väga individuaalse õpilaste hindamise. Ei ole üksnes viiepallisüsteemis ainehindamised. Õpetaja hindab iga oma aine last ja selleks on ette antud kaheksa parameetrit. See on andnud oluliselt parema ja täpsema tagasiside lapsevanemale. See on meeskonnatöö. Kõik aineõpetajad annavad tagasisidet.

Minuni on jõudnud tagasiside, et see on väga hea alus vestluseks lapsevanemaga. Oleme õpetajatega kokku leppinud, mis ajal me seda teeme – kaks korda aastas. See hetk võib olla õpetaja jaoks keeruline. Näiteks muusikaõpetaja annab kooli kõigile õpilastele tunde ja ta peab kõikide kohta midagi nädala aja jooksul kirjutama. Aga teistpidi jälle on see toonud kaasa, et lapsevanemate rahulolu on hoopis teistsugune.

Ma kujutan ette, et sellise süsteemiga õpivad õpetajad oma õpilasi ka paremini tundma.

Jah, kohe kindlasti. Märtsi-

vaheajal istusime õpetajatega kokku ja arutasime, mis on see info, mis peaks jõudma aineõpetajatele lapsevanematelt ja klassijuhatajatelt ringiga tagasi. Pärast hinnangute andmist toimuvad nn klasside vestlused, milles osalevad lisaks minule sotsiaalpedagoog, huvijuht ja klassijuhataja ning seal räägime omavahel läbi kõik lapsed. See tähendab seda, et ma tunnen kõiki oma maja lapsi ja kõiki oma maja laste vajadusi, puudujääke ja tugevusi. Praegu õpib Juuru koolis 114 õpilast.

Hästi palju on räägitud, et meie kooliõpilased on õnnelikud ja väsinud. Millest see tuleb teie meelest?

Ma arvan, et see tuleb ühiskonnast. Kui ma täna vaatan oma maja peal ringi, siis on lapsi, kelle puhul tuleb kogu aeg lapsevanemaga ühendust võtta, sest meile tundub, et laps öösel ei maga. See võib olla tingitud nutiajastust. Kui ma küsin lapsevanemalt, kas te olete kindel, et laps läheb magama, siis ta vastab, et jaa, tuli on kustus. Hiljem tuleb aga välja, et tegelikult kirjutatakse teineteisega ja mängitakse nutitelefoni mängu kella viieni hommikul. Ma arvan, et see kurbus ja väsimus on teatud osas sellega seotud, et lapse esmavajadused

Sirje Kautsaar: "Kui riigigümnaasiumi konkurss välja kuulutati, siis mõtlesin, et see on võimalus proovida."

ei ole tagatud.

Õppekava on ka muutunud ja alati süüdistatakse seda. On suur maht ja aega kinnistumiseks vähem. Kindlasti on kolmas asi tänases haridussüsteemis õpetajate omavahelise löömingu ja koostöö teema. See on väga hea mõte, seda oleks väga vaja, aga ajaressurss ja inimressurss ei lähe kokku tegelikkusega. Meil on liiga minutipõhised tunnid. Meil on õpetajatel selleks, et teinida välja elamisväärt palk, liiga palju tunde ja nad füüsiliselt ei jõua. Kui annan ära kaheksa tundi ja siis pean veel kellegagi arutama homset päeva, mis aines võiks koostööd teha, olen selleks liiga väsinud. See mõjutab ka õpilaste rahulolu.

Võib-olla see 45-minutiline tund on ajast ja arust. Võib-olla võiks tundides vaheldust olla. Seda kõike on väga keeruline korraldada, kui on klassipõhine õpe. Seadus võimaldab, aga reaalselt ellu viia on keeruline. Meil algavad näiteks koolitunnid hiljem. Esimene tund algab kell 8.55, ei hakka kell 8, ja lapsed lõpetavad viimase tunni kell 15.20.

Mis võiks olla tuleviku riigigümnaasiumis?

Täna, kui ma Juuru kooli vaatan, siis ma ei taha, et oleks kinnised boksid. Uks kinni,

keegi ei näe, mis me seal ruumis teeme. Et seda avatust ruumi näol oleks oluliselt rohkem. Tahaksin majas ringi liikudes näha, et igas ruumis toimub õppimine meeskonnana.

Kohustuslikud kursused ja valikkursused tulevad ikka. Õppesuundi ei taha nimetada, vaid ma pigem nimetaks neid õppekavadeks. Ma arvan, et ei saa olla ainult reaali, humanitaar ja loodus valikuteks, vaid võiks olla omavahel segunenud pisut. Õpilane võiks oma õppekava loomisel kaasa rääkida.

Miks näiteks reaallane õpilane ei võiks äkki võtta kõrvalt kultuurilugu? Ma ei lahterdaks noori ära. Paindlikkust oleks natuke rohkem. Ise olen pigem reaaliinimene, aga mulle väga meeldib muusika. Miks mitte võimaldada seda koos teha. Võib-olla unistan liiga suurelt, aga kui ei unista suurelt, siis ei saavuta midagi.

Üks asjalik kooliõpilane kirjutas uurimistöö tulevase riigigümnaasiumi teemadel. Kas olete sellega tutvunud? Miks on nii, et õpilased pigem ootavad riigigümnaasiumi, aga õpetajad valdavalt mitte?

Ei ole tutvunud. Kuulsin vaid nii palju, et noored väga ootavad riigigümnaasiumi. Arvan, et

noore puhul on kindlasti see osa põnev, et tekivad uued suhted ja uued võimalused. Õpetajate puhul on täiesti loogiline, et on hirm. Kui räägime Raplast kui mitte väga suurest kogukonnast, siis siia on inimesed tulnud, jäänud ja nad töötavad. Ühel hetkel, kui ta on 20-30 aastat töötanud, tuleb tal äkki kandideerida. Täiesti loomulik hirm. Kui paljud tänased pedagoogid üldse käivad kuskil kandideerimas? Ei ole ju vajadust. Ta võib olla väga hea professionaal, aga hirm on ikka.

Maikuust alustate osalise aja-ga juba uue kooli direktorina tööd.

Jah, ja juba on pakutud end tööle ja tehtud muid koostöö-pakkumisi. Kuigi tunnen, et veel on selleks vara, on mul valmisolek olemas. Ma räägin kõigiga, kes soovivad rääkida sel teemal. Kui mõni küsib, mis sa teed, kui sul pole inimesi ega kooli, siis ma vastan, et see on nii hea aeg mõtete paberile panemiseks. Praegu hakkame kooli põhimäärust ja õppekava looma. Enne õppekava loomist tuleb aga õppejuht tööle võtta. Jaanuarist tuleb aga kindlasti hakata tegelema juba õpilaste vastuvõtmise korraldamisega ja personali komplekteerimisega.

Ta usub kooli ka siis, kui kogukonna usk kõikuma lööb

Sirje Kautsaare kolleegid Juuru Eduard Vilde koolist:

Sirje Kautsaar on nii inimesena kui ka koolijuhina mõistev, inimlik ning töökas, kes on suutnud koolikollektiivi ühiste eesmärkide saavutamiseks tööle suunata ning andnud suure panuse kooli arengusse.

Ta on uuendusmeelne ja aja muutustega kaasas käiv, saades aru hariduse muutmise vajadusest. Julgeb oma arvamuse välja öelda, seda põhjendada, kaitsta ja endale kindlaks jääda. Tal on väga kiire otsustusvõime ning põhjenduoskus. Püüab kõike uut ja progressiivset ellu rakendada antud võimaluste abil. Käinud ise väga paljudel koolitustel ning annab võimaluse koolitustel osaleda.

Koolijuhi ja õpetajana liigub uue õpikäsituse suunas, kus tähelepanu on pööratud koostöö- ja suhtlemisoskuse, kriitilise mõtlemise ning loomingulisuse ehk 21. sajandi oskuste arendamisele. Kirjanduse tunnid, mida Sirje läbi viib, on mitmekesised ning arvestavad õpilaste huve, vajadusi ja võimeid. Lisaks osaleb ta õpilastega rahvusvahelistes projektides, mis toetavad uue õpikäsituse oskuste arendamist. Ta on süstinud projektides osalemise pisiku ka kolleegidesse.

Kooli juhtimisel lähtub mõttest kool kui kogukond, kus koostööd tehakse kooli, kodu ja kogukonna vahel. Ta usub kooli ja seisab kooli eest ka siis, kui kogukonna usk sellesse kooli kõikuma lööb.

Selver Linnajooksu sarja avavõistlus

V RAPLA SELVERI SUURJOOKS

Pühapäeval, 14. mail 2017
10 KM JOOKS • 5 KM JOOKS JA KEPIKÕND • LASTEJOOKSUD

OLE KOHAL! JOOKSEME KOOS!

Jooksma kutuvad Rapla jooksuikoon
Risto Ütsmüts ja Miss Raplamea 2017 Grit Tarvis.

Registreerimine: raplaselverijooks.ee

Lastele
tegevusi
lastealal

KÕIGILE 5 JA 10 KM OSALEJATELE MEDAL JA
VIKING LINE KINKEKAART!

Võistlusjärgne kontsert ansambliga Svips

RAPLAMAA
Sõnumid

Stina Andok

Kaltsudesse ja riide-
jääkidesse suhtumine
on inimestel väga eri-
nev. Mõni leiab võima-
luse kasutuna seisvad
kangajäägid lihtsalt
ära visata, samal ajal
kui teise jaoks võivad
need olla väärtuslik
materjal. Lapitöö ehk
lapitehnika on käsitöö-
vorm, mis arenes välja
just tänu mõtteviisile,
et hinnalist kangast
tuleb üha uuesti ära
kasutada.

Lapitehnika tähendabki
erinevate kangatükkide oma-
vahel kokku sobitamist ja
õblemist reeglina selliselt,
et tekiks muster või kujutis.
Tavapärane on lõigata kan-
gatükid sümmeetrilisena,
enamasti ruudu või ristküli-
ku kujulisena. Lapitehnika
ei tähenda enamasti lihtsalt
erinevate ruudukeste kombi-
neerimist ja kokkuõblemist,
vaid valminud ruudustikust
saab tavaliselt miski tarbeese.
Väga levinud on näiteks lapi-
tehnikas tekid ja voodikatted.
Inglise keeles kasutatakse lapi-
tehnikat kohta mõistet *quilting*
ning lapitehnikas õmmeldud
tekki nimetatakse sealmail
sageli *quilt*, seega on loodud
selge seos just teki ja tehnika
vahel.

Samas ei sea nimetus ei
sealmail, siinmail ega kusagil
mujal tehnika kasutamisele
piiranguid. Lisaks tekkidele
ja voodikatetele on tänapäeval
küllaltki populaarsed ka muud
lapitehnikas tarbeesemed nagu
padjakatted, põlled, seelikud ja
kleidid. Nagu paljude muude
käsitööharudega, seab ainsana
piirid fantaasia ja võimed.

Üks peamisi oskusi, mida
õblemise kõrval lapiteh-
nika harrastajad harjutada
saavad, on kujutlusvõime ja
kujundamise oskus. Selge see,
et mugavamaks töötamiseks
oleks asjakohane omada õmb-
lusmasinat ja osata seda ka
käsitseta. Ja õmblusvaru peab
hoidma täpsena, et muster
jookseks korrektselt. Lisaks
tuleks aga osata hinnata vär-
vide ja mustrite omavahelist
sobivust, kuidas luua silmade
ette midagi meeldivat, mitte
ärritavat. Nagu õige riideese-
me leidmine kaupluses, võib
vahel ka sobiva kanga leid-
mine olla pikk protsess. Selle
tehnika puhul on otsustamine,
disaini valimine vaat et kõige

Ruut ruudus ehk lummay lapitöö

aeganõudvam tegevus.

Kangas kui väärt materjal
Üksikute kangatükkide
abil uute esemete loomine sai
alguse aastatuhandeid tagasi.
Kõige varasem teadaolev la-
pitehnikas ese pärineb vanast
Egiptusest. Nimelt leiti ühelt
vaaraokujult selliselt loodud
riidest ese. On teada, et risti-
rüütlid töid lapitehnikas ese-
meid 11. sajandil Idamaadest
Euroopasse ning et keskajal
kandsid mehed metallrüü all
lapitehnikas rõivaid, et kaitsta
end ilmastikuolude eest. Hil-
jem sai sellisest riietumisest
(ilma raudrüüta) Euroopa
meeste mood.

Lapitehnikas riiete õitseng
kestis päris kaua, 14. sajandist
kuni 17. sajandini. Kõige vara-
sem lapitehnikas tekk, mis on
tänapäeval justkui lapitehnika
tähisteks, avastati Sitsiiliast.
See on linane puuvillase sisu-
ga tekk. Täna on see tekk ühes
Londoni muuseumis. Selline

lapitehnika, mida me harras-
tame tänapäeval, pärineb aga
Inglismaalt ja Iirimaalt, kus
17.-18. sajandil tekkis tööstus-
lik kangakudumine.

Eestlaste seas ei ole lapi-
tehnikat kuigi pika ajalooga
nähtus. Vana talupojariiet
ei lõigatud, need valmistati
ühes tükis ja kanti kuni lõp-
liku kulumiseni ehk peaaegu
terve elu. Riidest lapikesi
tekkis kodusesse alles siis,
kui poodides hakati kangaid
müüma ja igas kodus riideid
õmblema asuti. Siis märkasid
ilmselt usinamad õmblejad, et
küllap on kasutusala ka sellele
riidele, mis kleidist, seelikust
või palitust üle jääb.

Lapitehnika väljendusvormid

Traditsioonilise lähenemise
kõrval tuntakse veel kunsti-
list lapitehnikat, mis eristub
tavapärasest ruut ruudus
stiilis tarbeesemete loomisest

kardinaalselt. Kunstilise la-
pitehnika puhul kasutatakse
kõikvõimalikes kujundites
riidest lappe, et luua elutruu
kujutis, pilt inimesest või
majast, loodusest või lilledest.
See tehnika sarnaneb oma
olemuselt näiteks intarsiale,
mille puhul lõigatakse puidust
juppe, vahel imetillukesi, et
luua kauneid pilte.

Lapitehnika on mingil moel
imbunud ka tänapäeva moe-
maailma. 2010. aastal võis näha
näiteks vägagi prominentsete
maailmakuulsate moedisaine-
rite loomingus lapitehnikas
kleite. Mood väljendub alati
mingil moel riietuse kõrval ka
esemetes ja mööblis, millega
end ümbritseme. Ei ole haru-
kordne, et leiame kauplustest
lapitehnikas kattega tumbasid
või toole.

Kuigi puuvillane kangas
on kõige levinum lapitehnika
materjal, kuna see on loo-
duslik ja allub töötlemisele
hästi, ei välista lapitehnika

Rõõmsa-
värviline
põll.

teiste kangaste kasutamist.
Kui ajaloole tagasi mõelda, siis
enne kangakudumist kasutati
peamiselt nahka. Tänapäeval
on valik aga sootuks laiem
ning kui millestki peale sobiva
välimuse lähtuda, siis kanga
paksusest. Omavahel kokku
õmmeldud kangad ei peaks
mitte ainult sobima tegumoelt,
vaid ka tekstuurilt.

Vanale riidele uue elu andmine

Praegusel ajal on kõiksugu
kangast saada vaat et piira-
matus koguses. Kui kodus
või vanaema kapis leiduv ei
rauhulda, siis nii väikelinnade
kui suurlinnade kangakaup-
lused müüvad laias valikus
head ja paremat, mis sobilik ka
lapitehnikas õblemiseks.

Küll aga tasub enesele mee-
nutada, miks kunagi üldse
lapitehnikas esemeid looma
hakati. Eks ikka selleks, et
ära kasutada kogu väärtuslik
kangas. Selles vaimus jätkavad
ka täna mitmed käsitöö tegijad
ja koguvad kokku kõikvõima-
likke kangajääke, et ei tekiks
asjatult palju seda jääki, mis
oma tee prügikonteinerisse
leiab.

Taaskasutus on täna-
päeval vägagi aktuaalne ja
lapitehnika harrastamine
on üks võimalus vähendada
tarbimist. Nii saab uue elu
anda vanadele kardinale,
tekikottidele, padjapüüridele,
rääkimata särkidest, seeliku-
test ja pükstest. Seda enam, kui
kuskile on pugenud koi, kes on
purenud kangasse augu või on
esemel mõni muu defekt. Siis
on parim võimalik variant
lõigata augu või vea ümber
olev kangas meelepärases suu-
ruses lappideks, et luua midagi

sootuks uut ja põnevat.

Vanast uue loomine ei ole
pelgalt taaskasutus, vaid ka
võimalus talletada esemega
seotud sentimentaalseid mä-
lestusi. Kui ikka on midagi
väga armsaks saanud, siis
võib loobumine olla raske ning
kui juba tundub, et ainus viis
edasi minna on prügimägi, siis
loodatavasti sütib edaspidi nii
mõnelgi pigem pirnike pea
kohal, mis meenutab, et alter-
natiiv on täiesti olemas – tee
sellest vanast armsast midagi
uut ja veelgi armsamat.

Kindlasti on igalühel meist
sugulasi, vanavanemaid või
tuttavaid, kelle põõningul või
riidekirstudes on praegugi
veel peidus suurel hulgal va-
randust, mida kunagi ei ole
raatsitud ära visata. Ära anda
või annetada neid asju aga ku-
hugi ei ole, isegi muuseumid
ei soovi su vanavanaema vanu
kiideid hoiule. Seda vahest ka
loota ei saa, et need uuesti
moodsaks muutuksid, küll
aga on nendel riietel midagi,
mille vastu kaasaegne puhtaid
pindu armastav trendimaailm
ei saa – külluslikud, omanäo-
lised, vahel suisa uskumatult
fantastilised mustrid.

Rapla maakonnas on lapi-
tööd tublisti au sees hoiatud.
Lisaks kohalikule ettevõtjale,
kes elatubki üksnes selle käe-
lise tegevusega tegelemisest,
korraldatakse aeg-ajalt lapi-
tehnikaalaseid kursuseid ja
ringe, õpetatakse tehnikat
meie noortele koolides ja ko-
gutakse põnevam looming
vahel ka näitustele. Rääkimata
siis kõigist nendest usinatest
käsitöö tegijatest, kes oma
koduses privaatsuses lappidest
kauneid esemeid loovad.

Airi Evestuse valmistatud imeline lapitekk lapsele.

Fotod: PINTEREST

Stina Andok

Kes kunagi Märjamaalt läbi sõitnud, on võib-olla märganud peatänava ääres armast värvilist silti „LapiButiik“, mis kutsub inimesi üht omanäolist poodi uudistama.

Poodi astudes ei oska pilk valida üht kohta, kuhu paigale jääda. Igas nurgas paistab midagi huvitavat ja isemoodi. Kuigi leitud võib leida väga erinevat laadi käsitööd, reedavad juba poeakende kardinad LapiButiigi nime päritolu ja nende ruumide tõelise olemuse. Nimelt kaunistavad aknaid kaunid lapitehnikas kardinad. Siis hakkavad juba silma lapitehnikas punastes ja valgetes toonides teekannusoojendaja ja Märjamaa värvides pajakindad. Stangel ripuvad kaunid kirjud seelikud, kleidid ja põlled. Sealt edasi piirab silmavaadet maast laeni ulatuv lapitekkide ja lapitehnikas mängutekkide mänglev rodu.

Kui nüüd veel natuke edasi uurida, jõuab ringiga butiigi kõige tähtsama ruumini – õmblustoa. Õmblusmasinad, niidid, triikraud, suur laud ja virnade viisi erinevates toonides ja kujutlematul hulgal mustrites kangad kõik ootamas oma perenaist. Need hubased ja soojad ruumid täitusid kangaste ja niitidega neli aastat tagasi, kui seni koduseinte vahel lapitehnikat harrastanud Airi Evestus head pakkumist nägi ning nendesse ruumidesse armus.

Kõik algas ajalehekuulutusest

Kuigi poepidamine sai alguse neli aastat tagasi ja päris oma ettevõtte loodi viis aastat tagasi, alustas Airi lapitehnikat harrastamist juba 12 aastat tagasi, kui 2005. aastal ajalehekuulutust nägi, mis kutsus osalisi Märjamaa lapiringi. Kuigi Airi ütleb, et on reeglina selline inimene, kes kohe ei julge minna ja vajab hoo kogumiseks aega, mõtles ta tookord päev otsa, lõpuks läks ikkagi kohale ja hakkaski aktiivselt ringis käima. Lapiringis õppisid naised, keda alguses oli umbes kaheksa, erinevaid tehnikaid, kuidas lappe omavahel kokku õmmelda.

Päris sellist äratundmishetke Airi ei mäleta, vaid tõdeb, et armastus lapitehnikat vastu lihtsalt sujuvalt kasvas ja kujunes ajaga. Siis, kui lapiring 2005. aasta sügisel alguse sai, ootas Airi oma esimest last. Pärast lapse sündi oli loomulik, et naine jätkas oma lapitehnilisi tegevusi juba koduseinte vahel. Esialgu rohkem iseenda tarbeks või lähedastele jõulukinkideks. Airi ütleb muiates, et esialgu ta õmmelda suurt ei osanud ning ka see oskus on ajapikku lihtsalt praktika käigus külge kasvanud.

Tasapisi hakkas naine tegema asju ka inimestele väljaspool pereringi ning vähehaaval asus ta oma tegemisi kajastama blogis, mille ta isetegija.net veebilehele

tegi. Hiljem tulid juurde ka Facebooki lehekülj LapiButiik ja päris oma kodulehekülj lapibutiik.ee. Just interneti vahendusel leiabki Airi täna oma peamised kliendid. Või peaks ütlema – kliendid leiavad tema.

Kogu aeg on tellimused ootamas

Kui töövahendid ja kangad enam koduruumidesse ära ei tahtnud mahtuda, tekkiski unistus oma tööruumidest. Airi tunneb end täna oma leitud ruumides väga koduselt ja hästi. „Olen eluaeg tahtnud oma asja,“ ütleb Airi. Need ruumid Märjamaa alevis koos tegevusega, mida ta armastab, ongi see päris oma asi, millest naine on unistanud. Mehe abiga kirjutas naine valmis ka äriplaani ja tänu sellele saadi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest starditoetust, et soetada tööstuslikult võimsad õmblusmasinad ja teha koduleht.

Airi tõdeb, et on olemuselt püsiv inimene. Naise sõnul imestavad lähedased ja tuttavad, et ta lapitehnikagagi suudab tegeleda, kuna on niivõrd püsiv. See sõnuseletamatu miski on aga tegusad naist just sellel alal hoidnud ning tänaseks on Airi jõudnud sinnamaani, et kogu aeg on tellimusi, mida tuleb täita, ning n-ö vaba puhkehetke justkui ei olegi.

Number üks tooted populaarsuselt on beebide mängutekid, mis on justkui tavalised lapitekid, aga paksema vatiiniga, et lapsel oleks mugav ja mõnus sellel pörandal mängida. Populaarsuselt teisele kohale jäävad laste nimedega lipud, millega kaunistatakse ruume või tervitatakse sünnipäevalisi. Sealt edasi on sagedasemad tellimused voodikatted ja beebitekid, kuid tellitakse usinalt ka pajakindaid, põllesid ja seelikuid. „Praktilisi asju,“ ütleb Airi.

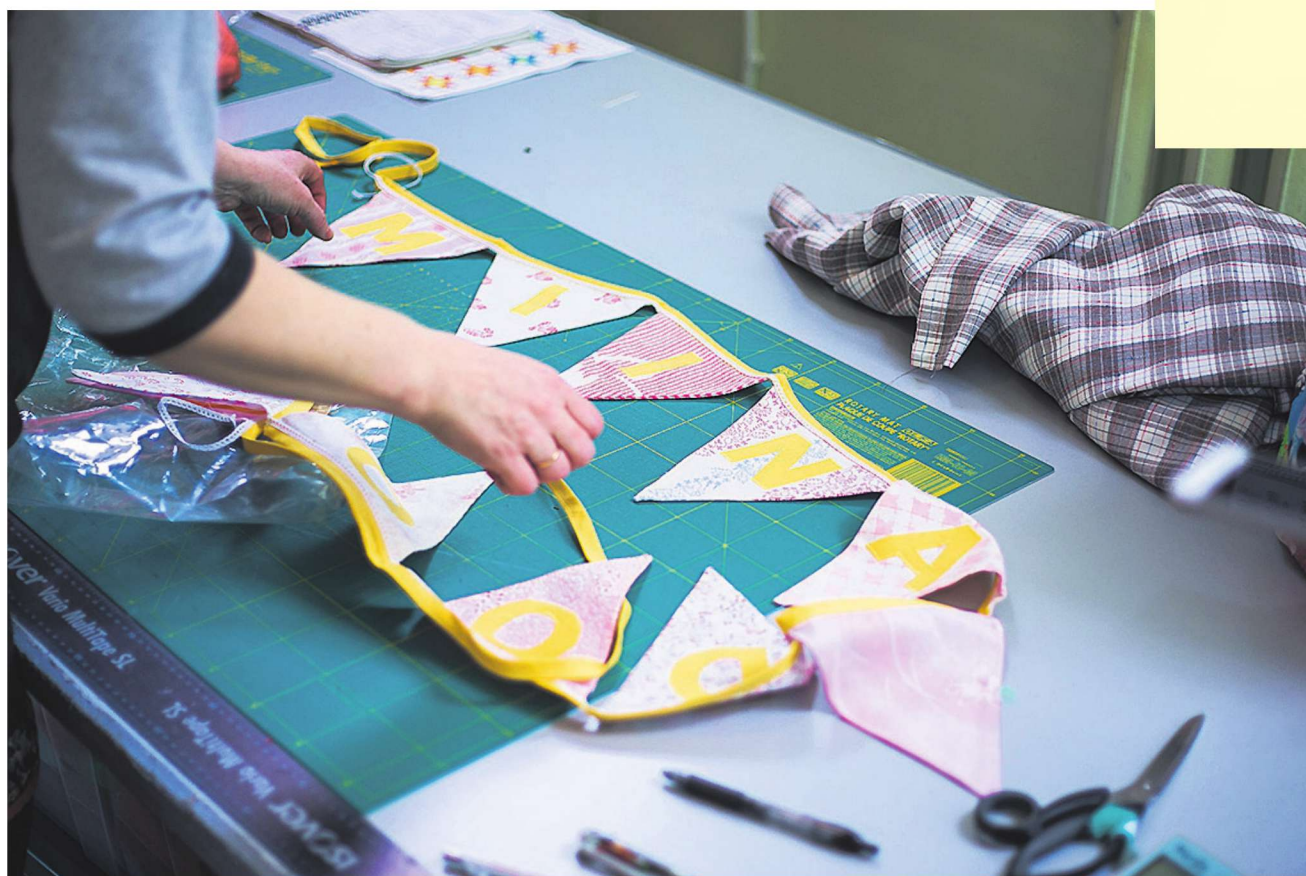
Kui täna tellida, tuleks arvestada, et kättesaamise aeg võib jääda kuni nelja nädala kaugusele. Airi selgitab, et kuigi ta teab kõiksugu nippe ja kiirvariante ning olemas on hea tööruum ja vahendid, on tal kogu aeg mõni töö ees ja neid täidab ta järgemööda. Kui aga kujutleda ja mõelda, mis oleks, kui õmmelda suur tekk järjest kohe valmis, siis võtaks see Airi sõnul umbes 3-5 pikka tööpäeva aega, aga palju sõltub ka mustri keerukusest.

Vahel aga ei võta aega niivõrd õmblemine ise kui hoopis kanga ja mustri valik. „Vahel valin kangaid juba pool päeva, aga ikka ei saa valitud,“ ütleb naine. Kõige keerulisemaks osaks hindabki ta just kanga ja mustri valikut ning kangaste omavahel kokkusobitamist teki

Märjamaa LapiButiigi omanik Airi Evestus on leidnud päris oma asja

Kuigi riulid on maast laeni punnil täis, nendib Airi, et vahel ikka ei leia sellist kangast, mida parasjagu vaja.

Airi näitab populaarset toodet - laste nimedega lipud, millega kaunistatakse ruume või tervitatakse sünnipäevalisi.

Teksariide lappidest õlakott.

Kleidike, mis särab nagu päike.

Huvitavatest kangastest saab teha ka lõbusaid raamatuid.

külge õmmeldud, et lapsed saavad vastavalt ilmale vaibale kinnitada sobivad riided.

Juba viimased paar aastat on kulgenud LapiButiigi tegevus peamiselt tellimustööde rütmis ja niisama poodi müügi jaoks asjade tegemiseks aega väga ei jagu. Teinekord võtab aga Airi lihtsalt selle aja ja päeva ning õmbleb midagi oma perele või iseenda rõõmuks. See on see, mis naisele energiat tagasi annab ja n-ö tassi täidab.

Tööd ja tegemisi on LapiButiigil palju. Airi ütleb, et kuigi ta veedab täna suurema osa oma ajast tööd tehes, ei ole see tavalise palgatööga siiski võrreldav. Oma ettevõtte juurde kuulub ka teatav vabadus korraldada oma tööaega ja tegemisi ise. Tööruumidest lahkumisega töö tegemine Airi jaoks ei lõpe. Kuna enamik tellimusi tehakse interneti kaudu, läheb naine koju, istub arvuti taha ja hakkab inimestega suhtlema. Naine tõdeb, et kuigi ta veedab enamiku ajast tellimuste peale mõeldes, tunneb ta, et teeb oma tööd ennekõike iseenda jaoks. Airi on üks nendest õnnelikest, kes teeb seda, mida armastab. Vaatamata suurele töökoormusele nendib ta naerdes, et tüdimust kuskilt ei paista ja ta õmbleks kasvõi ööpäev läbi.

Suurt rolli Airi eduloos on mänginud tema perekond, eeskätt abikaasa, kes on naise ettevõtmist algusest peale toetanud. Naine meenutab, kuidas ta LapiButiigi tööruumidesse kolimise ajal sai teada, et ootab kolmandat last. Siis läkski nii, et laps kasvas üles LapiButiigi ruumides. „Mees oli lapsega kodune, teinekord tuli alevisse jalutama, siis tõi Butiiki sööma ning seejärel läksid jälle jalutama,“ meenutab Airi toredaid seiku aastatetagusest ajast.

Edukat lapitehnika ettevõtet pidav naine julgustab kõiki, ka päris õmblusvõõraid, lapitehnikat proovima. Airi on vahepeal mitu aastat ise lapiringi vedanud ja teinud ka näiteks lühikursusi. Naine ütleb, et ka tema ei osanud alguses kangaid omavahel sobitada ning kinnitada, et see oskus on tulnud kogemuste ja praktikaga. Kõige tähtsam on see, et valitud tegevus oleks meelepärane. „Tuleb teha nautinguga, rõõmuga, nii et silmad säravad. Mina teen seda, mis meeldib. Kui saan selle eest tasu ka, siis on super ju!“

mustrisse.

Suur osa Airi kangaid on saadud inimestelt annetustena. Nimelt armastab Airi üle kõige just nõukogudeaegseid kangaid ja mustreid ning neid leiab enamasti veel üksnes vanaemade kappidest. Ta meenutab, kuidas tema vanatädi pärandas talle kapitäie kangaid, kui ta alles lapitehnikaga alustas. Praegustes kangapoodides käib Airi harva luurel. Enamasti juhtub seda siis, kui puudu jääb ühetoonilisi kangaid. Kuigi riulid on maast laeni pungil täis, nendib Airi, et vahel ikka ei leia seda, mida parasjagu vaja.

Teeb, mida armastab

Lapitehnikas eseme tellimiseks Airilt on mitmeid võimalusi. Harvemini kasutavad inimesed seda varianti, et tulevad ise kohale. Enamasti valivad selle võimaluse Märjamaa inimesed, aga vahel satub poodi külalisi ka kaugemalt. Kord näiteks sõitsid inimesed parasjagu Tallinnast Pärnusse ja otsustasid Märjamaal vahepeatuse teha. Airi sõnul veetsid need inimesed poes koguni tund aega, valides erinevate kangaste vahel. Kohale on tulnud ka näiteks Tartust ja Torilt.

Sagedamini edastavad inimesed oma tellimuse interneti vahendusel. Millist motiivi ja värvi inimesed soovivad, on Airi sõnul väga erinev. Mõni inimene teab ainult, millist tooni ta soovib ning jätab muus osas tegijale vabad käed, teine aga teab väga täpselt, millist tulemust ootab. Airi ei pelga oma klientidele igal moel vastu tulla ja vajadusel sätib valiku lappe põrandale tekiks kokku, teeb pildi ja saadab inimesele vaatamiseks. Lapitehnika meistri sõnul on ette tulnud ka seda, et inimene ise ütleb, kuhu millise mustri lappi paigutada.

Naise enda jaoks on lihtsam, kui inimene ise valib endale sobiva mustri ja toonid. Siis on ka kindel, et inimesele tulemus meeldib. Kui antakse vabad käed, annab see tegijale võimaluse ise välja mõelda, kuid jätab samas riski, et tulemus inimesele siiski ei meeldi. Rohkem aega ja katsetamist võtavad tellimused, mis on uutmoodi toodete jaoks. Näiteks on Airi kujundanud ja loonud lasteaiale riidest postkasti, ilmajaama ja seinavaiba, millele olid riided

Kohvikannu soojendaja.

Fotod: SIIM SOLMAN

Õpetus

Esimesed sammud lapitehnikas

Lapitehnika on täpselt nii lihtne või keeruline, kui see kõlab. Vaja läheb heas koguses riidetükke ehk lappe, niiti ja nõela. Mõnusamaks töötamiseks ka õmblusmasinat ja viimistluseks triikrauda. Efektivsemalt ja kiiremini lapitehnikas esemete loomiseks oleks tarvis soetada veel spetsiaalsed töövahendid. Seega saab vähesega hakkama, aga sel juhul võib protsess olla küllaltki tülikas, kuid heade vahenditega on töö kiire ja korralik.

Vali välja sobiv kangas ja lõika välja soovitud suurusega lapikesed. Professionaal Airi Evestus ükshaaval lapikesi kunagi ei lõika, vaid lõikab alati suure tüki ning sellest omakorda juba väiksemaid.

Kui lapid lõigatud, tuleb need õmblusmasinaga, paremad pooled vastamisi, kokku õmmelda. Oluline on jälgida, et jääks ühtlane õmblusvaru.

Õmblemisel nagu lõikamiselgi ei tee Evestus midagi üheksa, vaid õmbleb kohe valmis terve lapirea. Ühe rea lappide kokkuõmblemise järel on tulemus selline.

Kui lapid ühtpidi kokku õmmeldud, lõika niidiread läbi ning õmble kokku ka teistpidi.

Õmblusi peab paremalt poolt vahepeal triikima.

Kui kõik lapid on kokku õmmeldud ja õmblused üle triigitud, on tulemus selline.

Põhilised tarvikud:

Lõikematid. Neid leidub väga erinevates suurustes. Nende peal on hea lõigata tükke, muretsemata, et lõigates kogemata üle serva läheks.

Lõikurid. Tavaliste käaridega on lapitehnikas lõikamine üsna ajamahukas. Spetsiaalsed lõikurid võimaldavad lõigata mitu kihti kangast korraga. Nendega on soovitatav lõigata üksnes lõikematil.

Joonlaud. Eriti head on läbipaistvad joonlaud, millega on kangatükkide mõõtmine ja lõikamine väga mugav.

Nööpnõelad, haaknõelad, klambrid. Nööpnõelu saab kasutada kangaservade omavaheliseks kinnitamiseks, et vältida kanga paigast nihkumist. Haaknõeltega saab kinnitada omavahel erinevaid kangakihte, et vältida nihkumist õmblemise käigus. Klambreid saab kasutada detailide kinnitamiseks.

Käärid. Kui kasutada kanga lõikamiseks spetsiaalset lõikurit, siis väga erilisi kääre lisaks vaja ei ole. Piisab tavalistest kääri-

dest, millega on hea lõigata paberit ja ka niidiotsi.

Niidid. Soovitatav on kasutada puuvillast niiti, kuna enamasti kasutatakse ka puuvillast kangast.

Õmblusmasin. Hea oleks, kui masin lubaks valida, millist kangast õmmeldakse.

Triikimislaud ja triikraud. Need kaks on asendamatud kaaslaste õmbluste pressimiseks, et lõpptulemus oleks ilusam.

Kangad. Alustades tasuks kindlasti kasutada puuvillaseid kangaid, kuna neid on lihtne töödelda ja õmmelda.

Muud tarvikud. Vaja võib minna ka selliseid vahendeid nagu planeerimisvõrk, millele enne lõikamist joonised teha, proovida erinevaid värvilahendusi või arvutada näiteks kangavajadust. Joonistamisel ja kirjutamisel läheb vaja ka pliitaset. Lisaks võib varuda ka kangapliiatsi, millega vajadusel kangale märkeid teha. Olemas on pliitaseid, mille jooni saab hiljem spetsiaalse kustutajaga eemaldada. Töö käigus võib vaja minna ka harutajat.

Padi, kus pildi raamimisel on kasutatud lapitehnikat.

Õpilaste teadusfestivalil esindab Raplamaad Rünno Pregel

Eesti Teadusagentuur korraldab 27.-28. aprillil õpilaste teadusfestivali, mis on aasta tähtsündmus kooliõpilaste uurimistööde tunnustamisel. Konkursi lõppvoorud jõudis tänavu vaid üks Raplamaa kooliõpilase uurimistöö, Rapla ühisgümnaasiumi abiturienti Rünno Pregeli uurimus meesaagi sõltuvusest pereheistmisest ja ilmastikust.

Stina Andok

Rünno Pregel esitles oma edukat uurimistööd huvilistele Kohilas tänavusel õpilastööde konverentsil „Mõtelda on mõnus“. Seal rääkis Rünno, et uurimistöö teemavalik sündis isiklikust huvist, kuna ta oli juba mitmeid aastaid koos vanaisaga mesindusega tegele- nud. Ka uurimistöö juhendaja Luule Linamäe sõnul on Rünno mesindusega väga hästi kursis ning võib professionaalidega sel teemal vabalt rääkida ning tõdeb, et Rünno on oma juhendajat uurimistöö vaatlusandmetest ehk mesinduse sisulisest poolest aru saamiseks hästi koolitanud.

„Õnnelikud on need õpetajad, kes saavad juhendada sellist õpilast nagu Rünno Pregel. Rünno tegi oma tööd südamega ja äärmise põhjalikkusega,“

Rapla ühisgümnaasiumi abiturient Rünno Pregel.

Foto: TOIVO NIINEMETS

jätkus Linamäel nii uurimistöö kui ka juhendatava suhtes üksnes kiitvaid sõnu. Märkimisväärne on Rünno uurimistöö puhul see, et andmeid kogus noormees mitme aasta jook- sul. „Mahukas oli kolme aasta andmete töötlemine ja analüüsimine, see näitab rutiinse töö võimekust ja töökust,“ ütles Linamäe. Juhendaja märkis, et järjest enam hinnatakse teadusfestivalil uurimistööid, mis on koostatud praktilise töö baasil, mitte küsimustiku läbiviimisega.

Juhendaja Linamäe sõnul on uurimistöö puhul oluline koostöö juhendaja ja juhendatava

vahel: „Uurimistöö tulemuse määrab õpilase huvi teema vastu, töökus, järjekindlus ja põhjalikkus. Rünno võttis hästi kuulda soovitusi, mis puudutasid teooriaosa ehk tööd kirjandusega, ta pidas kinni kokkulepetest ja oli igati ajagraafikus oma töö koostamisel.“ Linamäe elab oma juhendatavale väga kaasa ning loodab tema nime veel Eesti teadusmaastikul kuulda.

Kuueistkümnendat korda toimuvale konkursile esitati sel aastal kokku 136 uurimistööd 50 koolist ning lõppvoorud pääses neist 85 tööd. Teadusfestivalil esinevad õpilaste teadustööde

riikliku konkursi parimad stendiettekangetega. Nende hulgas valitakse seejärel välja riiklike preemiate ja eriauhindade saajad. Konkursil on mahukas auhinnafond, 11 400 eurot ja riiklike preemiatega tunnustatakse nii uurimistööde tublisid autoreid kui ka nende juhendajaid.

Konkursil valitakse ka Eesti esindajad Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursile ning USAs toimuvale maailma suurimale õpilaste teadusprojektide konkursile Intel ISEF. 2017. aasta Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurss on 22.-27. septembril Tallinnas.

Õpilasfirmad Shococo ja Nipa-Napa pääsesid finaali

Stina Andok

Eelmisel reedel, 21. aprillil kuulutati välja kakskümmend üks Eesti õpilasfirmat, kes pääsesid Eesti Parima Õpilasfirma 2017 konkursi finaali. Nende hulgas olid Raplamaa õpilasfirmadena esindatud Shococo ja Nipa-Napa.

Rapla Vesiroosi gümnaasiumi õpilaste Marten Merila, Paula Pajo, Janeli Janson, Kaia-Liisa Tõntsohni ja Martin Raudsepa loodud õpilasfirma Shococo tegeleb käsitöökommide valmistamisega ja müümisega. Shococo on aktiivselt tegutsenud firma loomisest peale, osalenud kõikidel võimalikel õpilasfirmade laadadel, korraldanud loosimisi oma Facebooki lehe kaudu ning otsinud ise

juurde võimalikke kohti oma toodete müümiseks. Üks firma loojatest Janeli Janson ütles, et lähitulevikus plaanitakse osaleda näiteks ka Melumessil. Jansonil sõnul on firma end aktiivsena hoidnud selleks, et motivatsioon tegutsemiseks vahepeal ei raueks.

Raplamaalt pääses finaali ka Kohila Gümnaasiumi õpilaste Eero Väliku, Marek Kullerkupu, Henri Heinmäe ja Kristjan Lääne loodud õpilasfirma Nipa-Napa, mis tegeleb pliitsitopside ja kuumaaluste tootmisega. Veebruarikuus Kristiine Keskuses toimunud õpilasfirmade laadal pälvis Nipa-Napa eripreemia OÜ-lt Kolm Põrsakest kui kõige ägedam õpilasfirma.

Eesti parimat õpilasfirmat on igal aastal valitud juba

Õpilasfirma Nipa-Napa Selveris laadal.

Foto: SIIM SOLMAN

1996. aastast ning konkursi korraldab MTÜ Junior Achievement Eesti. Võistlus koosneb neljast osast. Esimeses osas saadab õpilasfirma oma tegeviste kohta aruande, mille alusel žürii hindab õpilasfirma tegevuse ulatust, müügitööd, turundustegevust, leidlikkust, isemõtlemit ning finantskir-

jaoskust. Finaali pääsenud õpilasfirmad astuvad seejärel võistlustulle, esinevad publikule ja žüriile, vestlevad žüriiga ning tutvustavad oma toodet stendivoorus. Finaalvõistlus on juba 4. mail.

Eesti parimaks valitud õpilasfirma esindab Eestit Euroopa õpilasfirmade võistlusel.

Rapla noored näitlejad Eesti paremate hulgas

Stina Andok

Rapla Riinimanda kaheliikmeline näitetrupp on pälvinud tänavu mitmel teatrikonkursil tunnustust etendusega „Oskar ja asjad,“ mille on Andrus Kivirähki samanimelise raamatu põhjal lava jaoks seadnud näitetrupi juhendaja Valter Uusberg.

Etenduse teema kohta ütleb Uusberg kokkuvõtvalt: „Loodusest ja otsesuhetlemisest võõrdunud linnapoiss Oskar peab veetma kaks kuud maal vanaema juures täiesti ükski – ema on kahekuulisel kursusel Ameerikas ja isal on puhkus alles augustis. Oma mobiiltelefoni on Oskar koju aknalauale laadima unustanud. Kas suve on võimalik päästa?“ Etendus jutustab loo sellest, kuidas Oskar täbara olukorra lahendab.

18.-20. märtsil toimunud Saaremaa miniteatripäevadel pälvis Riinimanda teater tükiga ühe kolmest laureaadiitlist ja huumori eripreemia. Riinimanda teatri kaks näitlejat, Tuudur Tilk Oskari rolli ja Joosep Ringmäe vanaema rolli ja vähemalt nelja asja kehastamise eest, teenisid välja samuti eripreemiad. Jõhvi kontserdimajas 21.-22. aprillil toimunud põhikooli kooliteatrite riigifestivalil pälvis Riinimanda ühe viiest laureaadiitlist. Kokku osales riigifestivalil üheksateist lavastust.

Riigifestivali žüriisse kuulusid Rakvere teatri näitleja Anneli Rahkema, teatrikriitik Rait Avestik ja Eesti Harrastusteatrite Liidu tegevjuht Kristiina Oomer. „Anneli Rahkema ütles, et minu paberileht on tühi. Te olite nii head, ma vaatasin nagu pärist teatrit,“ kirjeldab Uusberg žürii tagasisidet.

8.-9. aprillil kogunes Tallinnas Eesti kooliteatrite gümnaasiumiastme paremik, kus Rapla maakonda esindas Rapla Vesiroosi gümnaasiumi teatristuudio Ega Vist etendusega „Vabandage, valeühendus“.

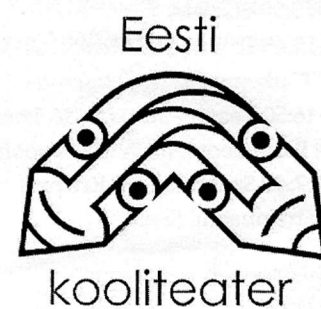
Valter Uusberg kujundas Eesti Kooliteatrile oma märgi

Stina Andok

Eelmise aasta lõpus kuulutas Eesti Harrastusteatrite Liit välja konkursi Eesti Kooliteatrile oma märgi leidmiseks. Aprilli alguses toimunud kooliteatrite gümnaasiumiastme riiklikul festivalil tehti teatavaks, et konkursi võidutöö autor on Valter Uusberg.

Uusberg ütles, et hakkas vaikselt leiutama, kui luges, et kooliteater otsib oma märki. Alguses mõtles ta, et paneb labakindad omavahel suhtlema, kuid kuna arvas, et see võiks vanemate laste jaoks liiga titelik olla, kaalus muid variante. „Näitasin oma kavandeid poeg Ukule ja Uku pani kohe näpu peale, et see on hea, arenda seda edasi,“ meenutab Uusberg valituks osatunud märgi tööprotsessi. Ukut peab kunstnik omaks kaasautoriks.

Uusbergi loodud märgil on kujutatud kahte teravat pliitsit, samal ajal aga ka narrimütsi ja erinevaid emotsioone väljendavaid nägusid. Kui küsida, mida silmad tähendavad, vastab Uusberg, et uudishimu ja individuaalsust. Uusbergi kujundatud kavandit kasutab Eesti Kooliteater nüüd igal pool oma nime juures ning kavandi järgi loodi ka rinnamärk.

Haldusreform ja raamatukogud

Raamatukogudes saab laenata raamatuid ja ajakirju, lugeda värskeid lehti, koguda andmeid uurimistöö jaoks, seal on avalikud internetipunktid jne. Raamatukogud on kohalikud infokeskused, seal on postipunktid, külakeskused ja paljudes kohtades on nad kujunenud tõelisteks kogukonnakeskusteks. Milliseks kujuneb aga raamatukoguvõrk pärast haldusreformi, ei tea isegi kultuuriministeerium, kus praegu uut rahvaraamatukogu seadust välja töötatakse.

Inge Põlma

Raamatukogude ülalpidamine on kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega pandud omavalitsuste kohustuseks. Kehtiv rahvaraamatukogu seadus sätestab ka, millise tihedusega peab raamatukogu võrk olema (nt väljaspool linnu peab olema vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt kuni 500 elanikuga teeninduspiirkonna kohta (§ 4). § 14 kohaselt määrab rahvaraamatukogu teeninduspiirkonna kohalik omavalitsus arvestusega, et ükski paikkond ei jääks raamatukogu teenindusest välja.)

Tegelik elu on aga omavalitsustes väga erinev, ütles 12. aprillil Rapla maakonna raamatukoguhoidjatega kohtunud kultuuriministeeriumi raamatukogunõunik Ülle Talihärm. Mõnes suures omavalitsuses ei ole seadusest kinni peetud. Teisalt on mitmel pool viidud raamatukogud ühe keskse raamatukogu juhtimise alla ja/või muudetud haruraamatukogudeks või teeninduspunktid. Need aga ei ole iseseisvad asutused ning raamatukoguhoidjaid teeb murelikuks, et omavalitsusel on neid seetõttu ka kergem sulgeda.

Ülle Talihärm küll ütles, et kui omavalitsus otsustab (haru)raamatukogu sulgeda, peab ikkagi selge olema, kuhu lähevad kogud ja kuidas hakatakse teenindama selle piirkonna elanikke.

Rapla maakonnas on olukord väga erinev. Näiteks Raikküla ja Kaiu vallas on praegu kummaski kolm iseseisvat raamatukogu, aga Rapla vallas on raamatukogud koondatud ühtse juhtimise alla ning Kuusikule alles jäänud teeninduspunkt.

Märjamaal on väiksemad raamatukogud muudetud haruraamatukogudeks. Mis saab Vigala valla kahest raamatukogust, seda pole Vigala vallavanema Priit Kärna sõnul ühinemisläbirääkimistel arutatud.

Käru raamatukogu tulevikust on teada, et ühinemislepingu järgi liidetakse kahe aasta möödudes Käru (ja Väätsa) raamatukogu Türi raamatukoguga, kuid kõik muu, sh teavikutega varustamine säilib vähemalt järgneval neljal aastal samal tasemel, mis seni olnud.

ROL-i tegevjuht ja haldusreformi Rapla ühinemisgrupi koordinaator Silvi Ojamuru

muretsemiseks põhjust ei näe. „Meie omavalitsused on üldiselt väga raamatukogude sõbralikud,“ ütles Ojamuru, kelle sõnul on raamatukogude teema jutuks olnud ka Rapla ühinemisgrupis (Kaiu, Raikküla, Rapla) ning ühinemislepingus on kirjas, et kultuuri- ja sporditegevus (sh kõik seitse raamatukogu) jätkub vähemalt samas mahus ka lepinguperioodil, s.o nelja aasta jooksul. „Kui Juuru sundühendatakse Raplaga, siis loodetavasti jääb see klausel kehtima ka Juuru raamatukogu-de kohta,“ lisas Ojamuru.

Koondumine keskustesse

Üldine statistika näitab, et lugejaid jääb vähemaks. Raamatukogude külastusi registreeriti samuti eelmisel aastal vähem. See ei pruugi siiski tegelikku pilti näidata, sest raamatukogudes ei registreerita iga külastust. Kuid külastajad ja kasutajad on ka need, kes tulevad internetipunkti, postiteenust saama või näitust vaatama. Talihärm toonitas, et registreerida tuleks ka virtuaalsed külastused, nt kodulehe või Facebooki vaatamine või elektroonilise kataloogi kasutamine.

Ühelt poolt ongi raamatukoguteenus muutunud kasutajale üha mugavamaks. Nii tagastuskastid kui ka elektroonilise kataloogi on inimesed hästi omaks võtnud, aga teisalt on see mõneti nagu oksa saagimine oma istumise all, leidis Talihärm. Sest varem tuli inimene raamatukokku ja kui soovitud ei saanud, võttis midagi muud, aga nüüd vaadatakse enne elektroonilisest kataloogist ning niisama tulema ei hakatagi.

Eriti raske on uusi lugejaid saada tõmbekeskustes, kus on palju muid võimalusi aja veetmiseks, ütles Talihärm. Seda enam tuleb vaeva näha, et lugemisharjumus ja raamatukogude külastamine ei hääbuks.

Raamatukogutöötajate üldine mure ilmselt kogu Eestis on aga see, mis saab praegusest raamatukogude võrgust pärast haldusreformi. Suurtes omavalitsustes on tendents, et raamatukogud koonduvad just tõmbekeskustesse, tõdes Ülle Talihärm. Mis tähendab, et väiksemate raamatukogude (olgu nad siis haruraamatukogud või teeninduspunktid) puhul tuleb väga hoolikalt läbi mõelda lahtiolekuajad. Kui raamatukogu

Kultuuriministeeriumi raamatukogunõunik Ülle Talihärm.

Foto: KATRIN GRICHIN.

on avatud vaid paaril päeval nädalas ja kellaajad ei sobi bussi- või töölkäimise aegade, tähendab see paratamatult, et inimesed enam sinna ei jõua.

Ülle Talihärmi jutust jäi ikkagi kõlama, et uue rahvaraamatukogu seaduse väljatöötajad soovivad raamatukoguvõrku säilitada, aga kõik sõltub ennekõike omavalitsustest.

Rahahulk sõltub kasutajatest

Kultuuriministeerium toetab teavikute soetamist, kuid igale raamatukogule eraldatav summa sõltub teeninduspiirkonnas elavate inimeste arvust. Sellel on oma plussid ja miinused. Talihärmi sõnul on ühest küljest põhjendatud, et seal, kus on rohkem inimesi, on ka ressursi rohkem vaja, aga samas on selge, et väga väikese rahasummaga on keeruline uusi teoseid raamatukokku osta. See tekitab omakorda nõiaringi: kui valik on väike, soovitud uudiskirjandust kätte ei saa, ei tule ka inimesed. Mida vähem on kasutajaid, seda vähem eraldatakse raha, seda lühemad on lahtiolekuajad jne.

Rapla maakonna omavalitsused on selles mõttes tõesti raamatukogusõbralikud olnud, et oma-

valitsustelt on raamatukogud ainuüksi teavikute ostmiseks saanud rohkem raha kui riigilt. Eestis keskmiselt moodustab omavalitsuste toetus 57%, Rapla maakonnas oli see möödunud aastal 69%. Vaid Põlvamaal on toetus veel pisut suurem. Kuid maakonnaski on vahed sees.

„Meil on omavalitsustega leping, mille kohaselt hangime neile teavikuid ja see on üldjuhul seotud elanike arvuga omavalitsuses. Raplamaal on see keskmine 4 € elaniku kohta. Kõige enam panustab Käru, veidi üle 11 €, hästi rahastavad teavikutega oma elanikke ka Juuru ja Vigala vald. Kõige vähem annab Kohila, veidi alla 3 € ja talle järgneb Märjamaa veidi üle 3 €. Rapla annab 4 € elaniku kohta,“ tõi välja Rapla keskraamatukogu direktor Öie Paaslepp.

Kuidas rahastamine muutub pärast haldusreformi, ei ole veel selge. Nagu öeldud, Käru raamatukogu ja Raplaga liituvate omavalitsuste raamatukogud saavad tõenäoliselt järgmised neli aastat toetust samas mahus. Märjamaa vald pole raamatukogude rahastamist arutanud.

Maakonnaraamatukogu koordineerib maakonnas raamatukogude tegevust. Nende riiklike

ülesannete täitmiseks eraldab kultuuriministeerium raha. Mis saab pärast haldusreformi maakonnaraamatukogudest, ei osanud Ülle Talihärm pikemas perspektiivis öelda.

„Sel ega tuleval aastal maakonnaraamatukogude arv ei muutu, isegi kui maakonna piirid muutuvad, kuid maakonnaraamatukogu koordineeritavad raamatukogud võivad lisanduda või liikuda teise maakonnaraamatukogu tegevuse ulatusse,“ ütles ta Raplamaa Sõnumitele.

Teatud muudatused tulevad kindlasti. Näiteks see, et kehtiva rahvaraamatukogu seaduse järgi teeb ettepaneku maakonnaraamatukogu nimetamiseks maavanem, kuid 1. jaanuarist 2018 enam maavanemaid ei ole. Ühe variandina on välja pakutud, et ettepaneku teevad maakonnas asuvad kohalikud omavalitsused ühiselt või omaette ja kultuuriminister siis otsustab.

„Seni on ROL aktsepteerinud Rapla keskraamatukogu maakonnaraamatukoguna,“ ütles Silvi Ojamuru, kuid põhimõtteliselt pole välistatud, et maakonnaraamatukogu asukoht võib ka muutuda.

Samuti on teoreetiline võimalus, et maakonnad üldse kaovad ning tulevad regioonid ja regionaalraamatukogud. Seda, et regionaalraamatukogu võiks Raplasse tulla, Öie Paaslepp aga ei usu.

Ülle Talihärm soovust arvas, et isegi kui maakondade asemele tulevad regioonid, ei tähenda see, et see peaks raamatukogusid puudutama. „Me ei pea minema regionaalseks,“ ütles ta maakonna raamatukogutöötajatele.

„Käesoleval aastal teeb kultuuriministeerium kehtiva seaduse analüüsi, seejärel koostatakse seaduse väljatöötamiskavatsus, millest selgub, kas on vaja uut seadust või sõnastatakse ümber kehtiva seaduse sätteid, mis takistavad rahvaraamatukogude tegevust või teenuste arengut,“ vastas Ülle Talihärm Raplamaa Sõnumitele. „Rahvaraamatukogu seaduse mahukama muutmise ajaks on selgunud ka reformide tulemused.

Rahvaraamatukogu seadus hakkab tulevikus arvestama kindlasti ka uut omavalitsuste korraldust ja peab tagama, et raamatukoguteenus oleks tänapäevasel tasemel. Protsess on käivitunud, kuid see võtab aega, kuni jõutakse uue seaduseni või suuremate või olulisemate muudatusteni. Muudatuste aruteludesse kaasatakse kõik osapooled.“

Igatahes selle aasta detsembris algab mitteluige uuring, et selgitada välja, kes on need inimrühmad, kes raamatukogus ei käi ja miks nad ei käi.

Kaparock tuleb taas!

Helerin Väronen

Juba 17. korda toimub Kohilas Tohisoo mõisaõuel kogupere muusikafestival Kaparock. 3. juuni toob Kohilasse kokku parima kodumaise muusika, mõnusa seltskonna ja kõik muu, mis hea festivali juurde kuulub. Seda saab nautida südaööni välja.

Päeva esimeses pooles astuvad lavale Lights Out, Kohila koolituskeskuse muusikastuudiost alguse saanud pop/rock ansambel Right Click ja Tallinna noormeestest koosnev pop/rock punt Eliot Ness. Uku Suviste esineb akustilise kontserdiga, näidates peale hea hääle ka oma pillimängimise oskust. Üle pikkade aastate astub lavale Kadi Toom & Stele, kes tähistavad sel aastal 25 aastat oma ansambli algusajast.

Päeva poolitab hiphop muusika esindaja Reket. Öhtu poole astub lavale Pür Müdd, kes sai kuulajatele tuntuks eelmise aasta Eesti Laulu poolfinaalist. Pärnust pärit alternatiivrocki trio Sibyl Vane astub Kaparocki lavale oma värskest ilmunud albumi promotuuri raames. I Wear* Experiment ja Elephants From Neptune on nimed, mis

noortele tutvustamist ei vaja ning viimasel ajal on mõlemad kooslused kogunud populaarsust ka väljaspool kodumaad kontserte andes. Öhtu lõpetab legendaarne Singer Vinger, kelle nimi on vähemalt vanemale põlvkonnale tuttav.

Kodumaine rockfestival on aastate jooksul kujunenud kogupere muusikafestivaliks. Selle puhul ning laste ja noorte kultuuriaasta tähistamiseks on sel aastal lavale toodud päevajuhtideks kaks venda - 8-aastane Otto Samuel ja 6-aastane Aksel. Ottol on lava laudadel olemise kogemus juba olemas: ta on juhatanud sisse Jazzkaare lastekontserte ja andnud üle auhindu Eesti Muusikaauhindade galal.

Kaparocki ajaks on taas kokku tulnud kohalik ansambel Stele, mis sai alguse juba aastal 1992. Uurisime, miks uuesti kokku tuldi, mida neilt Kaparockil oodata on, mida nad ise festivalilt ootavad ja millised on tulevikuplaanid. Küsimustele vastasid Kadi Toom, Elari Lend ja Silja Soomere.

Kunas viimane ametlik esinemine oli?

Aktiivsem bändi tegemine

lõppes esinemisega esimesel Kaparockil (2000). Kümme aastat tagasi tähistasime Kaparockil oma viieteistkümnendat sünnipäeva ning selle raames ilmus ka meie CD plaat "Sõprus jääda võiks", mille viimased viis eksemplari lähevad eeloleval festivalil müüki.

Mis teid tagasi kokku tõi?

Kaparock ning tahe jälle koos mängida. Kuna tähistame n-ö hõbesünnipäeva, siis miks mitte sel puhul astuda taas oma kodupubliku ette ja meenutada toredat bänditegemise aega, mis on meie kõigi elukäiku vähem või rohkem mõjutanud, sest see sisustas ikkagi aktiivselt suure osa meie kooliajast. Tegime proove vähemalt kaks korda nädalas ja oli perioode, kui meil olid peaaegu igal nädalavahetustel esinemised. Tore on selle seltskonnaga jälle koos laval olla ja kokku mängida.

Stele on olnud kasvulavaks mitmele muusikule. Kes hetkel ansamblis musitseerivad?

Kadi Toom alustas oma lauljateed ansamblis 11-aastaselt. Siim Mäesalu liitus

meiega kaheksandas klassis ja hakkas paralleelselt mängima Vaiko Eplikü ansamblis Claire's Birthday. Paul Daniel oli bändi tulles Raplamaa parim pillimees, tänasel päeval aga üks paremaid Eesti kitarriste.

Kuidas te oma muusikat kirjeldaksite?

Alustasime lastelauludega, kuna olime algusaastatel ka ise kõik väga noored (11-14 a); hiljem lisandus kergemat laadi tantsupidude muusikat (rock'n'rolli ja seltskonnatantsumuusikat); ning loomuliku jätkuna tol ajal olnud 90-ndate pop- ja rockilugusid. Lõpu poole jõudsimme ka omaloominguni. Kokkuvõtvalt võib öelda, et muusikat oleme teinud seinast sein, kuid ilmselt kõige südamelähedasemad on olnud ikka pigem rockilikud lood.

Mida rahvale Kaparockil pakute, mida fännid oodata võivad?

Lugusid, mis meile hinge lähedasemad, mis omavad emotsionaalseid väärtusi meie noorusajast. Proovisime palju erinevaid lugusid aga lõpuks jäime 90-ndate naisartistide pop-rock muusika juurde. See-

ga esitusele tulevad lood Sheryl Crow, Alanis Morissette'i, The Cranberries jt repertuaarist. Lisaks mõned oma lood.

Mida te ise Kaparockilt ootate? Milliseid muusikuid kuulata soovite?

Kaparock on olnud algusest peale festival, kus on olnud muusikat väga erinevale maitsele. Nii ka tänavu. Eraldi ei hakkakski kedagi nimetama. Ootame positiivset emotsiooni erinevate stiilide ja huvitavate koosluste näol. Praegust kava vaadates on oodata ühte väga ägedat muusikaüritust. Loode-tavasti veab ka ilmaga.

Millised on ansambli tulevikuplaanid? Kas peale Kaparocki on veel esinemisi plaanis?

Kuna bänd juba pikki aastaid aktiivselt tegutsenud ei ole, siis Kaparockil ülesastumine on meile tore võimalus ja huvitav väljakutse. Samas on see huvitav, kuidas paljud lood on n-ö lihasmälu, et isegi kui ei ole kümme aastat mänginud, kõlab kohe hästi. Otseselt edasisi plaane ei ole, aga kindlasti ootame kõiki häid pakkumisi.

Millega Stele liikmed väl-

jaspool bändi tegelevad?

Kadi Toom (laul) tegeleb jooga õpetamise ning tervendamisega. Peamine on väikese tütre kasvatamine.

Liis Mäesalu (laul) on Eesti ühes suuremas kohviettevõttes võtmekliendi müügijuht, kahe poja ema.

Silja Soomere (klahvpillid), täiskohaga ema kahele lapsele, töötab ühes Skandinaavia turul tegutsevas ehitusettevõttes juhatuses assistendina.

Elari Lend (kitarr, laul) on projektijuht Balti Filmi- ja Meediakoolis, Lendfilm OÜ juhatuses liige, abielus ja kolme poja isa.

Ergo Meriküll (bass), Kohila päästekomando meeskonna vanem, Kohila Veod OÜ omanik (sponseerib Kaparocki transpordiga), peres kaks tütar.

Sven Trakmann (trummid), Kohila päästekomando päästja, peres poeg ja tütar.

Siim Mäesalu (klahvpillid), helirežissöör ERR-is, muusikaakadeemias õppejõud, SonicMedia omanik ja helirežissöör, mängib ansambelis Ines, peres kasvab poeg.

Paul Daniel (kitarr) on vabakutseline muusik pop-, jazz-, rock- ja folkmuusika vallas, abielus.

Selgusid Raplamaa laulukarusselli finalistid

Rapla Laulukarussell 2017 eelvoorurussell 2017 eelvoorurussell kontsert toimus eelmisel reedel, 21. aprillil Rapla kultuurikeskuses. Sellel öhtul selgusid need noored andekad lauljad, kes võistlevad edasi finaalis.

Stina Andok

Eelvoorurussell oli jõudnud kokku valla 48 paremat lauljat, kelle seast žürii valis välja kolm paremat igas vanusegrupis. Noored lauljad võistlesid kokku kuues vanuserühmas. Finalistide kõrval jagati osalejatele ka eripreemiaid, kuid eripreemia pälvinud lauljad finaali ei pääsenud.

Kuni nelja-aastaste laste seas oli võistlejaid sel aastal kokku neli ning žürii saatis nemad kõik edasi finaalkontserdile.

Žürii koosseisu kuulusid Rahvusoper Estonia laulja ning kooride hääleseadja, noorte lauljate konkursi „Võluhääli“ korraldaja Triin Ella,

muusikaõpetaja, koorijuht, helilooja ja muusikaürituste korraldaja Maarika Reimand, mitme Viljandimaa kooli muusikaõpetaja Ene Uuland, Raplamaa ansambli Brandy solist Egon Rebel ja Raplamaa Laulukarussell 2013 võitja ning Eesti otsib superstaari 2015 võitja Jüri Pootsmann.

Rapla Laulukarussell 2017 finaalkontsert koos ansambliga toimub juba 13. mail Rapla kultuurikeskuses.

Finalistid ja eripreemia saajad:

Kuni 4-aastased: Lulu Kall (juh Astrid Õigemeel, Hobituba), **Maarja Niinemäe** (Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio), **Gendra-Marie Rahnel** (Helle Anderson, Juuru lasteaed), **Stella Toom** (Ülle Pajumets, Kohila lasteaed Männi)

5-7-aastased (eelkool): Albert Altmets (Eve Adang, Valtu lasteaed Pesapuu), **Laura Lotte Vahtra** ja **Elisabet Õöpik** (mõl juh Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio).

Eripreemia said selles vanuserühmas Emily Võsu (Merit Männiste, Hobituba) ja **Loore Lynn Kivisikk** (Marje Plamus, Muusikamaias).

7-9-aastased: Marie Kala (Merit Männiste, Hobituba), **Gerli Ogga** (Damaris Ilves, Juuru Eduard Vilde kool), **Helin Marii Seera** (Thea Paluoja, Käru vald)

Eripreemia sai Liisbeth Karuoja (Ea Hark, Kehtna kunstide kool).

10-12-aastased: Anette Ella (Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio), **Paul Mikk** (Triin Saarela, Hobituba), **Aleksander Aruoja** (Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio)

Eripreemia sai Hiie Münter (Triin Saarela, Rapla Laulustuudio)

13-15-aastased: Egle Pärnik (Monica Arme, Vesiroosi Muusikastuudio), **Kertu Poom** (Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio), **Marite Suurmäe** (Aime Mäesalu, Kohila gümnaasium)

16-aastased ja vanemad keskkooli õpilased: Kadi Poom (Thea Paluoja, Rapla Laulustuudio), **Marten Põldmets** (Triin Saarela, Hobituba), **Kert Markus Valdek** (Thea Paluoja, Rapla Noorte Meeskoor).

Kontsertmeisteri eripreemia pälvis Merit Männiste.

instrumentarium

**SINU VANUS
ON SINU
ALLAHINDLUS-
PROTSENT**

64a

-64%

Pakkumine sisaldab: raamid koos ühevaatelistel õhendamata, pindadeta plastikklaasidega +6,00...-6,00 / cyl 3,00.
Pakkumine kehtib kuni 28.05.2017. Pakkumine ei laiene eksklusiivkollektsoonile.

RAPLA: Rappeli Keskus, Tallinna mnt 4, tel 486 4533

www.instru.ee

Juristi nõuanne

Tervisekontroll uues töökohas

Lugeja küsib: Kolisin hiljuti ja vahetasin ka töökohta. Eelmises töökohas saadeti mind aasta tagasi töötervishoiuarsti juurde tervisekontrolli. Uues firmas öeldakse, et pean uuesti tervisekontrolli minema. Kas tõesti pean seda tegema?

Vastab Rein Reisberg, Tööinspektsiooni töokeskkonna konsultant: Tervisekontrolli eesmärk on selgitada välja, kas tehtav töö ja töokeskkond sobivad töötajatele, kelle tervist võib tööprotsessi käigus mõjutada töokeskkonna ohutegur või töö laad. Tervisekontrolli käigus hinnatakse, kas konkreetsetes töökohas esinevad ohutegurid võivad kahjustada töötaja tervist niivõrd, et ta ei tohi enam sellistes tingimustes töötamist jätkata.

Aasta tagasi läbitud tervise-

kontrolli ajal võisid teie tervist mõjutavad ohutegurid olla teised kui nüüd uues töökohas. Näiteks tuleb ehk uues kohas rohkem ras-kusi käsitsi teisaldada. Erineda võib ka müra tase, selle sagedus ja sellega kokkupuuteaeg. Või puutute uues töökohas kokku ohtlike kemikaalidega, mida eelmises töökohas üldse ei kasutatud.

Tervisekontrolli suunamisel esitab tööandja arstile töokeskkonna riskianalüüsi, milles on hinnatud konkreetse töökoha ohutegurite võimalikku mõju töötajate tervisele. Lisaks sellele on põhjaliku tervisekontrolli üheks osaks see, et töötervishoiuarst tutvub töötaja töokeskkonnaga ja töökorraldusega. Kui arst on saanud ülevaate teie uuest töökohast, saab ta hinnata selle sobivust teie tervisele.

Tervisekontrolli läbimine töötervishoiuarsti juures on ennekoike teie enda tervise huvides. Siis saate selgust uue töökoha ohutegurite võimalikust mõjust ja saate oma tervist paremini hoida.

Vahva viis raha kinkimiseks

Foto: INTERNET

Mariliis Vest

Sugulase, sõbra või tuttava sünnipäevale minnes tuleb ikka aeg-ajalt ette, et sobivat kinki kas ei jõudnud hankida või puudus hea idee. Sellistel juhtudel kingitakse tihtipeale sünnipäevalisele natuke krabisevat ehk raha. Tavaline on see, et rahatähed pannakse valgesse ümbrikusse ning antakse sel moel ka üle. Meil siin nipinurgas aga ei ole üldjuhul mitte miski tavaline, seda ka sel korral.

Näitame üht vahvat moodust, kuidas võib päeva

Foto: MARILIIS VEST

tähtsaimale raha kinkida. Tegu on justkui kaks-ühes nipiga, sest lisaks kingile täidab meisterdatu ka kaardi funktsiooni. Pildil oleva kaardi valmistasin ühele tuttavale tema sünnipäeva puhul. Fotol on poolik protsess. Täiesti valmis kaardile kleepisin rahast „kehade“ juurde tuttava ja ta elukaaslase näopildi ning mõned mündid. Kuidas rahatähest särki voltida, seda näete kõrvalolevalt õpetuselt. Pikalt ei lobise, sest pildid ütlevad seekord rohkem kui tuhat sõna. Laske aga fantaasial lennata!

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 26.04.2017

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS

TÖÖKOHT

ASUKOHT

tänavakivide paigaldaja	3	Harju-, Viljandi-, Järva- ja Raplamaa
klienditeenindaja	3	Rapla linn
õmbleja	3	Rapla linn
abitööline	2	Järlepa küla
müüja-klienditeenindaja	1	Järvakandi alev
mehhanismide juht	1	Kehtna alevik
elektrik	1	Kehtna alevik
raietööline	2	Viljandi-, Valga-, Tartu-, Võru-, Rapla-, Läänemaa
seadistaja	1	Järvakandi alev
kokk	1	Kehtna alevik
puidupingi operaator	2	Kohila alev
veoautojuht-ekspediitor	1	Rapla maakond
bussijuht	1	Rapla maakond
farmitraktorist	1	Kehtna vald, Käbiküla
postivedaja-kuller	1	Rapla maakond
klienditeenindaja	1	Kohila alev
kopajuht	1	üle Eesti
müüja	1	Järvakandi alev
kaupluse juhataja	1	Järvakandi alev
kokk kohvikus	1	Rapla linn
müüja-klienditeenindaja	1	Märjamaa alev
ekskaatorijuht	1	Harju-, Lääne-, Raplamaa
suveabilised	15	Rapla v, Kalevi küla
toiduvalmistaja tootmises	10	Rapla v, Kalevi küla
konstruktor-joonestaja	1	Orgita küla
alumiiniumi keevitaja	1	Orgita küla
kaupluse juhataja	1	Rapla linn
klaasivormimisemasina	2	Järvakandi alev
operaator		
müüja	1	Rapla linn
automehaanik	1	Kohila vald
vanemteenindaja	1	Kohila alev
puidutööline	1	Rapla linn
elektrik-remonditööline	1	Rapla linn
pesumaja töötaja suvehooajaks	4	Rapla linn
automaatik	3	Järvakandi alev
majaelementide valmistaja	1	Hageri alevik
lüpsifarmi karjak	1	Inglise küla
kokk kohvikus	1	Rapla linn
müüja	1	Juuru alevik
kokk - juhataja	1	Rapla linn
vanemmüüja	1	Kohila alev
müüja	1	Kohila alev

Hinnavõrdlus

Mõnus herne-munasalat

Stina Andok

Munade koksimeise aeg võib olla juba möödas, aga ilmselt on nii mõneski peres veel keedetud ja kaunistatud mune oma söögikorda ootamas.

Üks variant on kasutada ära keedumunad mõnuses ja lihtsas herne-munasalatis, mida võib julgelt serveerida nii pidulaual kui ka argipäeval näiteks liha kõrvale.

Vaja läheb: 500 g konserveeritud rohelisi herneid, 6 keedetud muna, 100 g majoneesi, 100 g hapukoort, soola ja pipart, tilli.

Tee nii: Keeda munad, jahuta külma vee all ja koori. Eralda munakollased munavalgetest. Hõõru munakollased lusika abil läbi sõela ja sega majoneesi ja hapukoorega, kuni kaste saab kreemja konsistentsi. Suru munavalged kahvliga

väikesteks tükkideks. Pane kaussi kurnatud konservherneid, peenestatud munavalged ja majoneesikaste. Maitsesta soola ja pipraga ning lisa hakitud till.

Retsept: www.nami-nami.ee

Rapla Talupoest leiab lahtist 20% hapukoort hinnaga 2,70 eurot kg, lahtist laktoosivaba majoneesi hinnaga 2,75 eurot kg ja talukanamune hinnahemikus 0,18-0,22 eurot tk.

	Kanamunad, M10, Eggo, 10 tk	Konserveeritud hernes, Bonduelle, 400 g	Hapukoort, 20%, Alma, 250 g	Majonees, klassikaline, 45%, Felix, 420 g
Maxima	0,89*/1,23	0,73*/0,98	0,65	1,39
Meie Toidukaubad	1,10	0,99	0,62	-
Selver	1,29	0,89**/1,15	0,65	1,49
Konsum	1,25	1,15	0,73	1,45
*Soodushind/ tavahind				
**Hind kliendikaardiga/ tavahind				
Hinnad on seisuga 25.04.17				

1. mail kl 9-16
RAPLA LEHEKUU LAAT

Tulge ostma ja kauplema!

Info tel 5805 0167, laadakorraldus@gmail.com

Eesti Töötukassa

www.tootukassa.ee Töötukassa Raplamaa osakond
Tallinna mnt 14, 79513 Rapla

KUU HOROSKOOP

MAI

JÄÄR

Lehekuu esimene pool võib kujuneda põnevaks ja inspireerivaks. Satud mitmesuguste huvitavate sündmuste keskele, puutud kokku olukordadega, mis panevad sind asju uuest vaatenurgast nägema. Kuid võimalikud on ka ootamatused ja ebatavalised arengud.

Mai esimeses dekaadis on Jäära valitseja Marsi asend selline, mis lubab oletada tugevat konkurentsi ja võitlusemomenti. Seda eelkõige mõtete-ideede ja nendest sündivate detailide tasandil. Vaidlused ja muud intellektuaalsed kokkupõrked on kerged tekkima. Erilist ettevaatust ka liikluses!

Romantilises liinis on mai vägagi võimalusterohke aeg. 6.-22. maini on Jääras liikuv Veenus õnnelikus positsioonis. Samas võid 14.-25. maini mõtlematult elu põletada, raisata raha või muul viisil elada üle võimete ja võimaluste. Pead kindlasti tegema vahet olulise ja ebaolulise vahel.

Mai viimane dekaad võib tuua takistusi ja viivitusi. Tuleb olla tasemel ning keskenduda vaid kõige olulisemale.

SÕNN

Mai esimesed kümme päeva ei soosi raha- ega äriasju, kuna võivad kaasa tuua pingeid ja lahkavamusi. Eriti peaks vältima võlgu võtmist ja ka laenu andmist, samuti pikaajalise laenulepingu sõlmimist.

Ent mahlakuu esimene pool on hea aeg selleks, et ergutada enda loovust ja võimet märgata asjade varjatud külgi. Su alateadvuse sügavustes toimuvad aktiivsed protsessid, mistõttu intuitsioon võib olla kulminatsioon. Samas võid olla hajameelne, asju kaotada või maha unustada.

4.-15. maini (kulminatsioon 9. mail) on parim aeg suuremate muutuste tegemiseks. Aeg soosib ka reisimist ja välismaaga seonduvat, samuti uute ja eksootiliste valdkondadega tutvumist.

Umbes 13.-25. mail (maksimaalne faas 19. mail) võid tunda end laisa ja lõbujanulisena. Teine võimalus on see, et sul on väga palju poolikuid töid ja kohustusi, millega on keeruline hakkama saada.

KAKSIKUJ

Lehekuu esimene nädal võib mööduda pingeliselt. Konkurents võib olla tugev. Nii töises plaanis kui ka isiklikus elus võivad rivaalid sulle kõikaid kodaratesse loopida. Laiemas mottes võib terve mai esimene pool

just suhete liinis palju keerulisi arenguid ette tulla. Peaksid püüdlema aususe ja avameelsuse poole ja nõudma seda ka oma partneritelt. Sinu suhtes võidakse käituda ebasiiralt, keegi võib etendada võltsrolli.

Samas peaksid mai esimesel poolel olema igati heas füüsilises vormis ning jõudma palju ära teha. 11.-12. mai paiku (+/- 6-7 päeva) võib aset leida oluline sündmus või tulla murdepunkt. Isiklikus ja romantilises plaanis on see soodne aeg, kuid ühiskondlikus elus peaksid olema ettevaatlik, et mitte minna kaasa kahtlaste ettevõtmistega.

Mai viimane dekaad nõuab keskendumist vaid kõige vajalikumale. Asjad võivad võtta rohkem aega. Samas võid kuu lõpus visa tööga suurt edu saavutada.

VÄHK

Toomekuu tervikuna võib sulle pakkuda suurepäraseid võimalusi nii karjääris kui ka muus ühiskondlikus tegevuses. Vaatad oma senisele tegevusele täiesti uue pilguga, mistõttu suudad leida originaalseid võimalusi oma eesmärkide poole liikumisel.

Kõige selle juures peaksid mai esimesel poolel olema valvas võimalike intriigide, arusaamatuste ja varjatud võimuvõitluse suhtes. Saladuste ja varjatusega seonduv võib olla probleemide allikas. Tasuks hoida madalamat tempot ning ennast mitte liialt ära väsitada.

9. mai paiku (4.-14. mai) on parim aeg luua uusi sõprus- ja koostöösuhteid. See on ka hea aeg muutuste tegemiseks, vigade parandamiseks, millegi uuendamiseks või taastamiseks.

19. mai lähedal (13.-24. mai) võid vastu võtta mingi projekti, mis osutub üle jõu käivaks, või teed lihtsalt ebareaalseid plaane.

Maikuu viimane dekaad võib olla väsitav. Rohkem võib olla viivitusi, takistusi. Kõik võib tavalisest rohkem aega võtta.

LÕVI

Maikuu esimene kümme päevak võib muuta sind kiirustavaks ja hooletuks. Ka võivad mitmesugused kiusatused ja ahvatlused sinust võitu saada. Võid võtta rumalaid riske või muul viisil ennast ohtu seada. Sinu suhted mingi rühma või seltskonnaga võivad pingestuda.

Seevastu vaimses plaanis on mai esimene pool igati paljulubav. Aeg soosib vaimset tööd, õpinguid, nii reisimist kui ka vaimureise - lugedes, filme vaadates. Suurepärase aeg kõige, mis puudutab eksootikat ja kodust kaugele jäävat.

Kesakuu teine pool soosib uute sihtide seadmist ning eriti töö ja karjääriga seotud plaanide tegemist. Või siis jõuab sinuni olulist infot, mis aitab sul kiiremini oma eesmärkide poole liikuda. Umbes 13.-25. maini peaksid hoiduma enda killustamisest – võid hakata huvi tundma millegi vastu, mis ei ole tegelikult sinu rida ja mis segab sul oma põhieesmärgi poole liikumist. Teine võimalus, et teed lihtsalt liiga suurejoonelisi plaane.

NEITSI

Lehekuu esimene nädal või isegi dekaad peaks mööduma aktiivses meeleolus, mil su auahnus ja saavutusvajadus võivad olla kulminatsioon. Samas võivad aktiivsed olla ka sinu konkurendid, mistõttu on õhus tugev võitlusemoment. Probleemiks võib olla see, et oled liiga kriitiline ja näed kõiges vigu. Keskendud rohkem probleemidele kui lahendustele.

Mai esimene pool on igati soodne aeg vajalike muutuste tegemiseks. Valitseb harmooniline tasakaal uue ja vana vahel. Samas võib kuu esimene pool olla seotud mõne üllatuse või ootamatusega. Mai keskpaigas (ca 6.-20. mai) on väga head võimalused läbimurde saavutamiseks ühiskondlikus liinis. Sobiv aeg selleks, et tõmmata oma tegemistele laiema avalikkuse tähelepanu.

Õiekuu teine pool soosib kõike välismaa, reisimise, eksootika ja õppimisega seonduvat.

Suurt pinget ja takistusi võib ette tulla 22. maist 5. juunini. Seega oleks sel ajal kasulik puhkus võtta.

KAALUD

Kesakuu esimesel dekaadil pead olema hoolikas oluliste otsuste langetamisel. Sinuni võib jõuda kas eksitav info või pole sa millestki olulisest teadlik. Info ja otsustega seoses võivad tekkida pinged ja

vaidlused. Ka võib mai esimene kümmepäevak tuua probleeme seoses välismaa ja reisimisega, õpingutega, samuti juriidilise asjaajamisega.

Seevastu on kuu esimene pool igati paljulubav üks ühele suhete liinis. Võid kohtuda kellegagi, kes sind märkimisväärselt inspireerib ja paneb asju uues valguses nägema. Ka romantilises plaanis on mai paljutootav – eriti päevad 14. mai lähedal (5.-21. mai). Ent 19. mai paiku (13.-25. mai) võid suhtlemise või suhete loomisega üle pingutada. Teine võimalus on, et sa ei suuda mõne suhte osas midagi ära otsustada. 25. mai paiku (20.-31. mai) tuleks hoiduda nii kadedusest kui ka armukadedusest. Keegi võib sinuga manipuleerida, mingeid süüdistusi või tingimusi esitada.

SKORPION

Toomekuu lubab sul leida uut värskest ja vaheldust just seal, kus on tekkinud rutiin. Eelkõige igapäevatoos võid nüüd näha uusi võimalusi, kuidas muuta oma töö loomingulisemaks ja suuremat rahuldust pakkuvaks. Laiemas plaanis

on mai sobiv aeg selleks, et süveneda mingisse kitsasse valdkonda ja see enda jaoks selgeks teha. Mai esimesel dekaadil tuleks olla ettevaatlik suuremate ostude ja rahaliste tehingutega. Eriti ebasoovitav on kõik võlgade ja laenudega seonduv. Päikese ja Pluuto trigooni mõjul on sul 4.-14. mail suurepäraseid võimalused vajalike muutuste tegemiseks, vanade vigade parandamiseks. See on ka parima aeg selleks, et ammutada energiat loodusest, olla kokkupuutes Maa ja taimedega.

20.-31. maini võid olla ülemäära kriitiline ja näha kõiges vaid puudusi. Probleemiks võib olla armukadedus ja soov oma partnerit kõiges kontrollida. 22. maist 5. juunini (kulminatsioon 28. mail) tasuks olla eriti ettevaatlik nii liikluses kui ka tule ja teravate esemetega ümberkäimisel.

AMBUR

Lehekuu esimesel dekaadil on palju konkurentsi ja võitlust paremate positsioonide pärast. Seda muidugi vaid juhul, kui oled aktiivne tegija ja kellegi jaoks konkurent. Ka laiemas plaanis on sinu vastas olevad jõud tugevad ja avaldavad sulle survet. Võta asja rahulikult, ära provotseeri konflikte! Kuid seltskondlikus plaanis võib mai esimene pool kujuneda üsna põnevaks ja seiklusterohkeks. Võid sattuda tormilistesse olukordadesse, kus pead olema valmis õigel ajal pidurit tõmbama.

Marsi ja Jupiteri õnnelik aspekt annab sulle 12. mai paiku (mõju ca 5.-19. mai) suurepärase võimaluse ohjad enda kätte haarata. Seda eelkõige meeskonnatöös, kus oled mingi suurema grupi liige. Seevastu neljasilmasuhted võivad olla keerulised. Sinuga ei pruugita olla siiras ja keegi püüab vett sogaseks ajada.

13.-24. maini (aspekti kulminatsioon 19. mail) võid elada üle oma võimete ja võimaluste. Üritad elult võtta, mis võtta annab. 22. maist 5. juunini tasuks hoida madalat profiili.

KALJUKITS

Mai, eriti kuu esimene pool, on hea aeg selleks, et tugevdada ja kindlustada vundamenti, millele sa toetud. Näiteks kodu, perekond, juured – kõik tuttav ja kindel. Aeg soosib kinnisvaratehinguid, kolimist, remondi tegemist.

Samas võib mai esimene kümmepäevak kaasa tuua probleeme igapäevatoos, laiemas plaanis üldse kohustustega seoses. Võid endale ka tööga liiga teha, mille tõttu kannatab tervis. Ka võid olla liiga kriitiline, eriti oma töökaaslastes suhtes. Probleeme võib olla seoses loomadega või muul moel loodusega seoses.

Tervisele tuleks erilist tähelepanu pöörata 4.-19. maini (kulminatsioon 11. mai), mil võid olla vastuvõtlikum nii ravimite, alkoholi kui ka keskkonna mõjude suhtes. Samas on see aeg äärmiselt soodne igasuguseks meeskonnatöös ning suheteks erinevate gruppide ja rühmadega. Õiekuu viimane dekaad võib pingestada suhteid teistega. Vältima peaks (armu)kadedust.

VEEVALAJA

Kesakuu vibratsioonid loovad meeldiva tasakaalu mineviku ja vanade asjade ning tuleviku ja uute asjade vahel. Toetud kindlale ja usaldusväärsele läbiproovitud vanale ning samas liidat sinna juurde hetkeemotsioonidest kantud uusi

ideid ja katsetusi. Mai esimene dekaad võib alata suure õhina ja entusiasmiga, mistõttu võid kergesti ka üle pingutada. Võid sattuda seiklusse või afääri. Romantilises sfääris oled intensiivne ja kirklik. Ka intellektuaalses liinis on mai esimene pool sulle soodne – Merkuuri ja Uraani pikalt kestev ühendus tekitab sinus plahvatuslikult palju uusi ideid ja uudseid vaatenurki vanadele asjadele.

9. mai kandis (+/- 5-6 päeva) valitsevad suurepäraseid võimalused teha vajalikke muudatusi, mis seotud kodu, pere ja majapidamisega. Hea aeg remondi tegemiseks, kolimiseks, kinnisvaratehinguteks. Umbes 13.-24. mai paiku peaksid jälgima, et ei teeks liiga suurejoonelisi või ebareaalseid plaane. Kuid aeg on hea nii reisimiseks kui ka uute sõprussuhete loomiseks.

KALAD

Meiukuu tervikuna on soodne raha- ja äriasjadeks, eriti kui need on seotud moodsa tehnoloogia või eriliste ja tavatute esemetega. Siiski võib raha ja asjadega ette tulla mitmesuguseid

ootamatusi. Mai esimene dekaad võib kaasa tuua keerulisi olukordi sotsiaalses-ühiskondlikus plaanis. Mida kõrgem on sinu positsioon ühiskonnas või mida rohkem sinust sõltub, seda enam pead jälgima, et kõik su ettevõtmised oleksid korrektsed. Kui millegi vastu eksid, kasutavad konkurendid selle kohe ära. Ja kui keegi pakub sulle mingit esmapilgul ahvatlevat projekti, siis uuri selle kohta infot eri allikatest. 11. mai paiku (4.-19. mai) peaksid hoidma tervist. Hoia mõõdukat joont nii söögi-joogiga kui ka töötempo. Võid olla ülitundlik nii ravimite, keskkonna kui ka inimeste energiaallikate välja suhtes. Suhete tasandil püüa olla siiras ja otsekohene. Ära kasuta oma jutus keerulisi sümboleid ega mõistukõnet, kuna arusaamatused on kerged tekkima.

Mai viimane dekaad nõuab pingutamist ja tasemel olemist. Lisakohustusi ei tohiks võtta.

Koolisport

Jalgpalli finaali mängisid end Kohila ja Hagudi õpilased

Laine Rökk

Koolinoorte jalgpallivõistlus 1.-5. klassi õpilastele toimus Kaereperes 20. aprillil. Osales 9 koolist 12 võistkonda, kokku 102 koolinoort.

Poisid

Gümnaasiumite grupp

1. Kohila G I v (Artur Rihhard Rikkinen, Kristo Kaal, Karl Karp, Andrus Kapsi, Oliver Luik, Robert-Heinrich Oolma, Hugo Miljand, Erko Villem Tomson, Morris Tobl, Marten Stopkin, tr Taavi Aus)

2. Rapla VG (Renar Asi, Madis Kõrtsini, Ralf Suiste, Aleks Runnel, Janar Loorents, Rasmus Jakk, Gregor Käsper, Andri Sinijärv, Aleksis Ilmojarov, õp Risto Ütsmüts)

3. Märjamaa G (Andreas Post, Marten Kägo, Markkus Maimets, Jako Puusepp, Aleksander Vassiljev, Aaron Parker Järveoja, Mattias Kivisild, Georg Lauri, Ragnar-Tristan Palmiste, õp Piret Püü)

Põhikoolide grupp

1. Hagudi PK (Oliver Kuusma, Robert Vendt, Lauri Karu, Marten Piirsalu, Roland Kitsapea, Albert Lepasepp,

Kevin Meriküla, Hendrik Volbrück, Harald Aas, esindaja Tarmo Härma)

2. Valtu PK (Kregor Ruusmaa, Samuel Hark, Aido Viikmaa, Arthur Zink, Martin Feklistov, Roland Randrüüt, Renet Sepman, Taaniel Palmisto, Henriko Vaarpuu, õp Andres Saks)

3. Valgu PK (Märten Saaliste, Elis Alamaa, Madis Lepasalu, Madis Mölder, Sten-Markus Maripuu, Asko Talinurm, Kairo Nasir, Maksim Ševtsenko, õp Bruno Born)

Tüdrukud

1. Kohila G (Ulla Inger Veri, Saskia Lukkonen, Eliset Reinumäe, Ruth Hansar, Marleen Miljand, Liisi Rump, Lisandra Hupponen, Heliisa Aasa, treener Kaido Mägi)

2. Rapla VG (Sandra Kala, Stefi Lants, Kadri Grüner, Marit Piirimees, Nora Riisenberg, Gerte Visnu, Mia Liis Lindal, Henriethe Olonen, õp Ingrid Lenk)

Vabariigi finaali võistlus toimub 26. aprillil Põlvas, meie maakonnast tagasid edasipääsu poiste arvestuses Kohila G, Hagudi PK ja tüdrukute arvestuses Kohila G.

Osavaimad võrkpallurid on Kohilas

Laine Rökk

Koolinoorte esimene "Osavaima võrkpalluri" võistlus peeti Kohilas 17. aprillil võrkpallitreener Ingrid Kanguri eestvedamisel. Osales 4 koolist 35 koolinoort. Võistlus on individuaalne, nii et noortel on võimalus iseseisvalt harjutada.

4.-6. klassid (viis osavusharjutust: ülaltsööt, täpsussööt ülalt, täpsussööt alt, täpsuspalling, järjest palling)

Tüdrukud

Gümnaasiumite grupp

1. Mari-Ly Talas, Kohila G -14 p

2. Gerda Schotter, Kohila G -15 p

3. Merili Heinaru, Kohila G -21 p

Põhikoolide grupp

1. Helina Vaikla, Kehtna PK -8p

2. Keidi-Kaisa Liik, Kehtna PK -9 p

3. Marlen Roomann, Kehtna PK -18 p

Poisid

Gümnaasiumite grupp

1. Egert Roodi, Kohila G -11 p

2. Markus Poomann, Kohila G -12 p

3. Andri Rait Schults, Kohila G -16 p

6.-9. klassid (viis osavusharjutust: täpsussööt ülalt, täpsussööt alt, ülalt täpsussööt korvi, ründelöök, täpsusserv)

Tüdrukud

1. Eva-Lotta Sikka, Kohila G -8 p

2. Karmel Kibuvits, Kohila G -9 p

3. Agnes Markus, Kehtna PK -11 p

Poisid

Gümnaasiumite grupp

1. Siim Kaarel Maasalu, Kohila G -7 p

2. Kevin Kristofer Laanmets, Kohila G -8 p

FCR Media/Rapla KK võidukas tiim koos kaasaalajatega.

Foto: ERAKOGU

FCR Media/Rapla KK tõi kulla Raplasse

Laupäeval, 22. aprillil toimus Tallinna Ülikooli spordisaalis Eesti meistrivõistluste neljas finaalkohtumine FCR Media/Rapla KK ja KK Tallinna Ülikooli naiskondade vahel. Kohtumisele 2:1 eduseisus sõitnud raplakatel oli esimene võimalus kindlustada kolme võiduni mängitavas seerias Eesti meistritiitel.

Rapla korvpallikool

Eelmise võõrsilmänguga võrreldes enesekindlamat mängu näidanud FCR Media haaras mänguohjad esimesest mänguminutist, võites veerandaja 25:18 ning suurendades vahe poolajaks 16 punktile. Rapla naiskonna peamised punktitoojad olid Laina Mesila-Kaarmann ja Pirgit Püü. Poolajalt naastes suutis initsiatiivi haarata kodunaiskond, kuid otsustavat tagasitulekut TLÜ naiskonnalt teha ei õnnestunud. Viimasele veerandajale mindi vastu FCR Media kümnepunktisises edu-seisus. Otsustaval veerandajal Rapla naiskond ei vääratanud, hoiti turvalist eduseisu ning suurepärase mänguga kindlustati esimene meistritiitel

Raplale.

Rapla naiskonna eest tegi suurepärase esituse Pirgit Püü, kes kogus 37 mänguminu-ti juures 30 punkti, 5 lauapalli ja 4 resultatiivset söötu. Laina Mesila-Kaarmann toetas naiskonda 22 punkti ja Francis Donders 15 punktiga. Eelmisel aastal Raplasse kolinud FCR Media naiskonna jaoks oli see esimene tiitlivõit uues klubis, mis märgib ka esimest kuld-medalit Raplale meistriliiga tasemel. Sellega ei ole veel Rapla naiskonna jaoks hooaeg lõppenud, nimelt eesootaval nädalavahetusel mängitakse Balti liiga finaaltourniiril, kus hea mängu korral on taas kord võimalik medal võtta.

Küsimustele vastas FCR Media/Rapla KK manager

Rando Reining

Soovin õnne kuldmedali puhul! Kas sellega sai hooaja põhieesmärk täidetud?

Ma päris nii seda ei nime-taks. Võib öelda, et see oli üks olulisemaid eesmärke. Samamoodi oli oluline eesmärk esikoht Eesti karikavõistlustel, mida me ei võitnud. Eesti-Läti Ühisliigas lootsime jõuda medalile, aga saime jälle neljanda koha. Nüüd mängime Balti liiga nelja tugevama seas, kust loodame medali võita.

FCR Media/Rapla KK võitis laupäevases mängus esimese poolaja 16 punktiga. Kas siis tundus, et tiitel on käes?

Nii ei saa öelda. Me teame kogemusest, et TLÜ on piisavalt tugev vastane. Võib-olla siis, kui minut aega enne mängu lõppu juhid 16 punktiga, võid öelda, et mäng on võidetud, aga kindlasti mitte 20 minutit enne mängu lõppu. Küll aga võin öelda, et üks minut pärast mängu algust oli minu jaoks selge, et meie võidame. Ma nägin seda meie mängijate

suhtumisest ja sellest, kuidas mäng kulges.

Kas meistritiitel andis hea emotsiooni, et minna vastu Balti liiga finaaltourniirile?

Absoluutselt. Ausalt öeldes jäi see Eesti-Läti Ühisliiga neljas koht ikkagi hinge kriipima. Eesti liiga meistritiitel oli ikka päris kõva palsam hinge. Kui me oleksime laupäeval kaotanud, oleks järgmine mäng toimunud teisipäeval. Ja kui seal oleksime ka kaotanud, siis oleksime meistrikatel teiseks jäänud.

Olete Balti liigas sihiks seadnud medali. See ei ole üldse kerge ülesanne.

Muidugi ei ole. Läheme poolfinaalis vastamisi Poola naiskonnaga Torun Energa. Oleme nende suhtes loogijõulised. Lähme neile vastu mõttega müts pähe tõmmata ja finaali pääseda. Kui kaotame, lähme kolmanda koha kohtumises tõenäoliselt vastamisi leedulannadega. Ka nemad on meile mängitav vastane.

Küsis Siim Jõgis

Koolisport

Korvpallis olid võidukad ühisgümnaasiumi tüdrukud ja poisid

Laine Rökk

Koolinoorte 1.-5. klassi korvpallivõistlusel osales gümnaasiumite grupis 4 kooli 6 võistkonnaga, kokku 41 koolinoort.

Tüdrukud

1. Rapla ÜG (Gerlin Maide, Katri Rütson, Majandra Liis Pitkanen, Kaialiisa Kristal, Angela Muddi, Paula Lään, Berit Täpsi,

õp Tiitu Kosk)

2. Rapla VG (Liis-Leandra Saar, Henriethe Olonen, Johanna Bonder, Emma-Mia Küttis, Britta Peterson, Emma Uuskam, esindaja Ingrid Lenk)

Poisid

1. Rapla ÜG (Karmo Kilk, Rasmus Estaal, Mairo Onno, Oliver Gurski, Andre-Asker Arro, Joonatan Ringmäe, juhendaja Erik

Pärnapuu)

2. Rapla VG (Janar Loorents, Rico Robin Rikk, Aleks Runnel, Hendrik Niklus, Rasmus Jakk, Markus Kaljund, Tristan Lumiste, Marten Maasalu, õp Risto Ütsmüts)

3. Kohila G (Andrus Kapsi, Henri Vanem, Oliver Orro, Marten Stopkin, Miron Vetkal, Markus Nelk, õpetaja Kaur Heinaru)

Selveri suurjooks avab tänavu Linnajooksude sarja

Rapla Selveri suurjooks toimub tänavu viiendat korda. Võrreldes varasemate aastatega on kõige suurem muudatus võistluse aeg. Tavapäraselt on Selveri suurjooks aset leidnud juuni alguses, tänavu on see emadepäeval ehk 14. mail. Seega juhatab Selveri suurjooks sisse ka Linnajooksude sarja, mis varem on alguse saanud Tartus.

Siim Jõgis

Igal aastal on Selveri suurjooksu korraldajad seadnud eesmärgi, kui palju osalejaid loodavad nad rajal näha. Eelmisel aastal oli jooksjaid rohkem kui 1500. Jooksu peakorraldaja Donatas Narmont ütles, et tänavu loodetakse tõsta see number 2000 peale. Seetõttu tehakse koostööd kohalike koolide ja asutustega ning loodetakse, et võrreldes varasemate aastatega kasvab jooksul osalevate õpilaste osakaal.

Soodusregistreerimine nii 5 kui 10 kilomeetri distantsile kestab 30. aprillini. Asutuste ja kollektiivide soodusregistreerimine kestab 5. maini. Narmonti sõnul on huvi selle vastu seni olnud suur.

Eelmisel aastal viisid korraldajad läbi suure muudatuse ja tõstsid 5 kilomeetri raja Rapla linna sisse. Narmont ütles, et see otsus õigustas ennast täielikult ning sai hulgaliselt

positiivset tagasisidet. Sama rada kasutatakse ka tänavu. 10 kilomeetri rada on samuti küllaltki positiivset tagasisidet saanud. Eriti jooksjate seas, kes jahivad Rapla Selveri suurjooksul isiklikke rekordeid. Rada on ühtlane ja kiire ilma suuremate tõusude või langusteta.

Kahele põhidistantsile eelnevad lastejooksud mitmes vanuseklassis. Nendele saab registreerida kohapeal. Kaks märkimisväärset muudatust on jooksjatele veel. Kõik osalejad saavad Viking Line'ilt kinkekaardi, millega saab teha ühe edasi-tagasi sõidu Tallinna-Helsingi suunal. Iga jooksu lõpetaja saab ka medali, mis on spetsiaalselt kujundatud Rapla Selveri suurjooksu jaoks.

Muidugi on 14. mail Rapla keskuse parklas avatud lasteala, kus on kohal Pipi Pikksukk. Muusika eest hoolitsevad DJ Priit Allas ja ansambel Svips. Võistluse

juhatab sisse Eesti professionaalseim spordiürituste teadustaja Riho Järvelainen.

Tänavused jooksu patroonid on Miss Raplamaa 2017 Grit Tarvis ja Raplamaa jooksulegend Risto Ütsmüts. "Jooksmine on tegelikult üks minu lemmiktegevusi," tunnistas Grit. "Treeningul läbin tihti 10-12 kilomeetrit ja tänavu on plaanis ühel võistlusel ka poolmaratoni proovida. Raplas lähen starti kümne kilomeetri distantsil ja tahan selle jõukohaselt mõnusa tempos läbida."

Ütsmüts, kes oli jooksu patroon ka eelmisel aastal koos tollase Miss Raplamaa Nele Randperega, on samuti kevadist värskust ja tahtmist täis.

"Talvel olin veidi vigastustega kimpus, nüüd on kõik korras ja valmistun starti minekuks. Eelmisel aastal olin heas vormis ja jäin napilt viie kilomeetri distantsil esikolmikust välja, kuid ootan põnevusega, kuidas seekord läheb ja kes tippudest kohale tulevad."

Järgmise nädala teisipäeval, 2. mail on kõikidele soovijatele avatud treening, mille käigus joostakse läbi 5 kilomeetri distants. Start sellele antakse kell 15 Selveri parklas. Kohal on lubanud olla nii mõlemad jooksu patroonid kui ka näitleja Märt Avandi.

Järvakandi vibulaskjad osalesid Euroopa noorte GP etapil Kreekas

Vibuklubi Ilves

Euroopa noorte I GP etapp toimus 17.-22. aprillini Marathonis Kreekas. Eesti kolmeteistliikmelise noortekoondise koosseisus võistlesid Järvakandi Ilvesest Karl Kivilo – sportvibu juuniorid noormehed, ja Triinu Lilienthal – sportvibu kadetid neid.

18. aprillil lasti eelringe, juuniorid 70 m ja kadetid 60 m harjutust. Järgmisel päeval lasti segavõistkondade duelle, kus kadettide võistkond (Lilienthal ja Õun) võitis Sloveenia võistkonda, kuid pidi tunnustama teise asetusega Venemaa paremust ning lõpetas võistluse 7. kohaga.

Eelringides tegi Triinu Lilienthal sportvibu kadetti-klassis hea alguse, lastes

isikliku rekordi 634 silma ning teenis sellega 7. asetuse 40 sportlase hulgas. Individuaalsete duellide järel lõpetas Karl Kivilo 33. ja Triinu Lilienthal 17. kohaga. Sportvibu kadettide neidude naiskond koosseisus Triinu Lilienthal, Alexandra Põllumäe, Liisi Tammar kohtusid ¼ duellis Itaalia naiskonnaga ning pidid tunnustama vastaste paremust, teenides 5. koha.

Noorte GP II etapp toimub juba juuni algul Porecis Horvaatias. Sel nädalal toimub Euroopa I GP etapp Legnicas Poolas. Sportvibu naiste klassis võistlevad Järvakandi Ilvese laskurid Reena Pärnat ja Bessi Kasak.

Laupäeval, 22. aprillil toimusid Järvakandis O. Puri mälestusvõistlus / Rapla maakonna meistrivõistlused harjutuses

2x70 m. Ilmataat jättis võistlusele oma jälje ja osalejaid tuli kohale oodatust vähem. Raskeid ilmaolusid trotsides tulid Rapla maakonna arvestuses medalivõitjateks:

Sportvibu mehed: 1. Vladas Sigauskas, 2. Aivo Agu, 3. Taavi Ennemuist

Sportvibu naised: 1. Anneli Preimann, 2. Bessi Kasak

Sportvibu noored neid: 1. Tessa Cathlen Tammik, 2. Mirtel Pops

Sportvibu tidetid poisid: 1. Erki Ütsmüts, 2. Marko Rutšs

Sportvibu tidetid tüdrukud: 1. Gita Staub, 2. Jaanika Veskimäe

30 m grupp: 1. Kadri Lilienthal

O. Puri mälestuskarika pälvis silmapaistvaima noorlaskurina Gita Staub.

Anatoli Lans ja võitja Aleksei Nikoronov (paremal).

Foto: erakogu

Soodla mälestusvõistluste kaksikvõit läks Maardusse

Siim Jõgis

Möödunud pühapäeval, 23. aprillil toimusid Alu spordihoones 28. korda Ennu Soodla mälestusvõistlused lauatenнисes. Tegemist oli viimaste aastate kõige kõrgema tasemega võistlusega, millest meeste arvestuses võttis osa 38 ning naistest üheksa mängijat.

Meeste konkurentsis sa-

vutas esikoha Eesti reitingu edetabeli kolmas mängija Aleksei Nikonorov. Teise koha sai Anatoli Lans. Mõlemad mehed on Maardu lauatenнисeklubi esindajad. Kolmanda koha sai Dmitri Rakel Keilast. Edasi tulid Andres Puusepp, Imre Korse ja Kalju Kalda.

Naiste konkurentsis saavutas esikoha Elle Õun, kellele järgnesid Marika Kotka, Kaie

Nurmsalu, Erika Šefer-Müller, Ene Laur ja Käthlin Vahtel.

Autasustamisel olid kohal Ennu Soodla tütar Janne ja vanem õde Elle-Mare Bachmann. Ennu Soodla mälestusvõistluste näol oli tegemist lauatenнисe hooaja viimase võistlusega Raplamaal, seetõttu autasustati pärast võistluspäeva ka lauatenнисe seeriavõistluse paremaid.

Eesti jalgpalli meistrivõistlused 2017

II liiga lääne/lõuna piirkond

Raplamaa JK vs Pärnu Jalgpalliklubi
1. mai kell 17.00

Rapla Ühisgümnaasiumi staadion

Jalgpall liidab Raplamaad!

Tasuta

RAPLAMA OMAVALITSUSTE ARENGUFOND

Danspin A/S
your reliable partner

3D Infra

hummel

**Ikka ole Sa kindel,
et tegusaid päevi veel ees,
sest palju kaunist on varjul
just Sinu enese sees.**

Kallis Vilma Puhkan!

Õnnitleme tähtsa sünnipäeva puhul!

Tüa ja Ants lastega

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikku toorest lepu puud 30, 33, 38, 50, 60 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Lõhutud ja saetud lepa küt-tepuud nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puidubriketti. Vedu. Tel 516 6305

Rapla Kütteäris puidu- ja tur-babriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Toores lehtpuu, hind al 30 €, metsakuiv okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga, transport hinnas. Tel 502 4895

tooreid halupuid 50 cm 30 €/rm koos veoga. Tel 5341 7761

kuivi pakitud kütteklotse ja kami-napuid, pelletteid ning puidu- ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

tooreid halupuid 30-60 cm (lepp, must lepp, kask, saar) koos veoga. Tel 517 5783

Telli soodsalt küttepuid!
Küsi hinda! Tel 5192 2723
Holmes&Meyers

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

kuivi segaküttepuid 50 cm. Koos kohaletoomisega 37 €/m². Tel 5196 3947

3-meetrised küttepuid. Tel 5567 1230

Voodrilaua, põrandalaua, saematerjali müük ja laudade värvimine. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väike-hulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihake-hasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

Haideaed OÜ on avatud E-R 9-18, L 9-15, P suletud. Müüme viljapuid, marjapõõsaid, püsililli, ilupuid ja -põõsaid.

Arli Puukool müüb istikuid, maasika-, võõrasema-, vaa-rikataimi, sammastõunapuid: R, 28. aprillil Rapla turul kl 10, Valgus 12.15, Märjamaa vanal turul kl 13. Tel 518 8465

seemneks sobilikku söögikartulit "Laura" ja "Gala". Tel 5194 7718

pakendis kasvuhooneklaasid 70 tk (40*60 cm). Tel 5343 3460

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

**Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinat ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720
www.kulmaline.ee**

SV Teenus

**Niidame ja trimmerdame muru. Hinnad kokkuleppel. Tel 550 7118 aivo@alu.ee
SV Teenus**

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Heliata tel 5330 7447, sivaau-to2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Rehvivahetus Rapla linnas Jürna tn 2. Hinnad väga soodsad. Reh-vivahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Ohtlike ja suurte puude langeta-mine. Tel 517 5783

Katuste ehitus ja remonditööd. Tel 5391 5528

Katused, fassaadid ja viimist-lustööd. Tel 5352 9476 e-mail: mehitus@gmail.com

Pottsepatööd. Tel 5607 2429

Katuste ja fassaadide pesemine ning värvimine. Tel 501 0834

Korstnapühkija tööd. Küttesüs-teemi ülevaatus ja remont. Töödele garantii ja akt. Info tel 5645 0529

Katuste ja fassaadide pesemine ning värvimine. Tel 501 0834

Lõikan viljapuude oksi. Tel 5568 8239 Enn

SOOVIN ÜÜRIDA

1-toal korteri. Tel 5191 0026

MITMESUGUST

Laotõstukijuhi 10-päevane praktiline baaskoolitus 22.05-2.06 Tallinnas (tööleasumise võima-lus). Info tel 5886 7665
Vaata www.ametikoolitus.ee

Vitraaž. Tiffany tehnika koo-litus. Tallinn, Müüriavahe 19. Tel 5551 9612. Facebook: https://www.facebook.com/ArtClubVitrazikoda/

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

kuuseistikuid. Tel 516 0782

Metsavara OÜ ostab metsamaad ning raieõigust kogu Eestis. Pak-kumised oodatud! Tel 528 8784 www.metsavara.ee

TOYOTA KOKKUOST. Ostame Toyota marki sõidukeid, võib ka pakkuda muid marki sõidukeid. Tel 5567 8016

Leiname endist klassikaaslast

KOIT PÄRNAT.

Rapla Keskkooli 28. lend

*Iga lahkumine on raske,
iga teeesaatmine kurb...*

Südamlik kaastunne Margusele kalli ema

MAIMU MARIPUU

kaotuse puhul.

Eidapere lasteaed Kukupai
Eidapere Kultuurikeskus
Eidapere Raamatukogu

*Vaikselt veereb
leinapisar mälestuste
teele....*

Avaldame sügavat kaastunnet Margusele ja Tiinale kalli ema

MAIMU MARIPUU

kaotuse puhul.

Jaan, Silver, Leena

Sügav kaastunne Loidele venna

KOIT PÄRNA

kaotuse puhul.

Perekonnad Moorits,
Kivilo, Maide,
Randma, Maide, Ernits

*Kevade tuultega
läksid Sa teele,
hea mälestus Sinust
jääb meelde...*

Mälestame
ANTS VARBLAST.
Südamlik kaastunne Milvile ja lastele peredega abikaasa, isa ning vanaisa surma puhul.

Vankse küla rahvas

*Kevade tuultega
läksid Sa teele,
hea mälestus Sinust
jääb meelde...*

Südamlik kaastunne Milvile ja laste peredele kalli abikaasa, isa, vanaisa ja äia
ANTS VARBLASE
surma puhul.

Endised naabrilapsed
Reet, Lende ja Vello
peredega

*Ilmas pole rohkem armu,
kui on ema armastus...*

Mälestame heatahtlikku ja eluröömsat

HILDA TOOMET.

Avaldame südamlikku kaastunnet lahkunu omastele.

Laine ja Heino

Avaldame südamlikku kaastunnet Marko Valgmale kalli venna ja kõigile lähedastele

VEIKO

surma puhul.

Kehtna Kutsehariduskeskus

Südamlik kaastunne Kalev Tambergile kalli

ÕE

kaotuse puhul.

Töökaaslased
Hansa Liinidest

Südamlik kaastunne Riinale perega kalli abikaasa, isa ja vanaisa
RAIVO VANNIKU
surma puhul.

Melis Mäesalu perega

Südamlik kaastunne Riinale, Helinale ja Ralfile perega kalli abikaasa, isa ja vanaisa
RAIVO VANNIKU
kaotuse puhul.

Perekond Kaaver

Südamlik kaastunne Siimule perega
EMA
kaotuse puhul.
Reijo, Mai-Liis, Tanel,
Marge, Andrus, Marit,
Päivo, Grete

Avaldame kaastunnet lähedastele
ALDA JALUKSE
surma puhul.

Juuru Eduard Vilde
Kooli koolipere

Südamlik kaastunne Liisile lähedastega armsa
TÄDI
kaotuse puhul.

Kolleegid Raplamaa
Rajaleidja keskusest

Avaldame kaastunnet Loidele kalli venna
KOIT PÄRNA
surma puhul.

Linda, Tiit, Henn,
Helve ja Valve

Kallis Loide Lagus!
Sügav kaastunne Sulle venna
KOIT PÄRNA
kaotuse puhul.

Käsitööringi kaaslased

Sügav kaastunne Aivo Aamerile
ISA
kaotuse puhul.

AS TREF Nord kollektiiv

Mälestame head sõpra

KOIT PÄRNAT

ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Bändikaaslased
Rapla Omegast Mati,
Vootele ja Vello peredega

Mälestame

INDREK SAART

ja avaldame südamlikku kaastunnet lähedastele.

Milvi, Aarne, Ülle,
Liia, Kaire, Kristel,
Eve, Natalia

Siiras kaastunne Marje ja Harri peredele kalli õe

SIRJE REINGOLDI

kaotuse puhul.
Ellen ja Eha peredega

*Iga lahkumine on raske,
iga teeesaatmine kurb...*

Sügav kaastunne Reedale lastega kalli

INDREK SAARE

kaotuse puhul.

Õnne Pajur
kohtutäituribüroo

Marko!
Sügav kaastunne Sulle ja Sinu lähedastele armsa
VENNA
ootamatu surma puhul.
Teiega koos leinas
sõbrad Keavast

*Ajajõe voolates
pagevad päevad,
kuluvad kuud,
lahkuvad kõige lähemad
tähevalguse poole,
jättes meiega mälestused,
hingesoojuse ja järelpõlvede
säraavad silmad...*

Südamlik kaastunne Reedale perega kalli abikaasa ja isa
INDREK SAARE
kaotuse puhul.
Raplamaa Sõnumite
toimetis

Kallis Reet lastega!
Avaldame kaastunnet teile
kalli
isa ja abikaasa

INDREK SAARE

surma puhul.

Naisrühm
Ülejala Sussisahistajad

Teatame sügava kurbusega,
et pärast pikka rasket haigust
lahkus armas abikaasa ja isa

INDREK SAAR
22. VIII 1956 – 22. IV 2017

Omaksed

Ärasaatmine
Märjamaa rahvamajast
laupäeval, 29. aprillil kell 14.
Palume pärgi ja kimpe
mitte tuua.

*Iga lahkumine on raske,
iga teeesaatmine kurb...*

Südamlik kaastunne
Reedale lastega
kalli abikaasa ja isa

INDREK SAARE

surma puhul.

Märjamaa rahvamaja,
kino ja kohviku pere

Südamlik kaastunne
Reet Saarele lähedastega
kalli abikaasa ja isa

INDREK SAARE

kaotuse puhul.

Märjamaa Valla
Raamatukogu

*Taevata, mereta, maata
me hõlbime igaüks endas.
Kas saame pilguga
saata me seda,
mis minema lendas...*
(A. Alliksaar)

Austatud ja armastatud

INDREK SAART

mälestab Rapla
kohtumaja pere.

Sügav kaastunne
omastele.

*Avaneb valguse värav,
viib taevasse sätendav sild.
Vikerkaar, helge ja särav,
Su hingest saab tähekind...*

Avaldame kaastunnet
Reet Saarele perega
kalli abikaasa ja isa

INDREK SAARE

kaotuse puhul.

Märjamaa Vallavalitsus ja
Märjamaa Vallavolikogu

Meie Indrek...

Indrek Saar oli terve elu „Märjamaa poiss“. Sealsest keskkoolist sai ta tuule tiibadesse 1974, terendus *Alma Mater* ja 1979 lõpetas ta Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. Samal aastal asus ta tööle Rapla siseasjade osakonnas uurijana, aastani 1991. Aastat kaks oli ta Märjamaa politseijaoskonna komissar ja sealtmaalt algas kohtutee.

30.06.1993 kinnitati Indrek kohtunikuks. Kuni 1.01.2006 oli ta Rapla Maakohtu esimees, hiljem kohtute liitmise tulemusena Pärnu Maakohtu Rapla kohtumaja juht. Õeldakse, et ei ole olemas asendamatu inimesi, aga see ei pea paika. Tõestus siinsamas – järelehuüdes Indrekule peegelduvad tema töökaaslaste mõtted kõige ehedamal kujul ja kuna Ausus oli Indreku põhimõtte number 1, ei peagi neid mõtteid sobitama ühtsesse vormi, kõik on nii nagu mõeldud ja öeldud:

„Indrekul oli kaks harvaesinevat omadust – põhimõttekindlus ja sallivus. Eriti haruldane on nende omaduste koosinemine. Enda jaoks olid tal väga kõrged ja kõigutamatud nõudmised. Teiste inimeste nõrkuste, puuduste, saamatuse suhtes oli ta äärmiselt salliv. Ta ei kritiseerinud kedagi, halvustamisest rääkimata. Kohtumaja juhina, kolleegina, inimesena oli ta nagu hiina müür – tema juures ei muutunud miski – ikka viisakas, ikka vaoshoitud, ikka järelemõttlik. Tema selja taga oli turvaline, meie peale ei lasknud ta maailma mõttetuil tuultel puhuda. Indrek väärinuks rüütliks löömist, kui rüütellikuse all mõelda ausust, õiglust ja õilsameelsust.“

„Kui Indrek määrati kohtunikuks, ei olnud tal mingeid abistavaid mentoreid kõrval, aga ta ei kartnud iseseisvalt oma rida ajada. Tema moto oli: ühtegi putru ei sööda liiga palavalt. Ta rääkis inimestest alati head. Vaatamata oma kõrgele ühiskondlikule positsioonile oli ta spartalikult lihtne. Mary Poppinsit tsiteerides: Practically Perfect /praktiliselt täiuslik/.“

„Tunnen Indreku suhtes täielikku lugupidamist. 23 aastat töötasime koos, aga ma ikka ei suutnud talle „Sina“ öelda. „Teie“ väljendaski ääretut lugupidamist tema vastu, see oli sooja tundege öeldud. Ta oli alati väga viisakas, abivalmis, südamlik ja 100% džentelmen. Need sõnad iseloomustavad Indrekut kõige paremini.

Tema huumorimeel oli ainult talle omane ja eriti muhedal moel avaldus see ühistel reisidel Madona sõpruskohtuga. Hea ja turvaline oli Indrekuga koos töötada, sest tema peale võis alati kindel olla. Ta hoolis, hoidis, kaitses, toetas ja tunnustas. Alati. Ja kahtlemata oli töö tema jaoks väga tähtsal kohal.“

„Kui ütlen töökaaslane Indrek, siis tulevad sellised mõtted: võtmekimbu kõlin hommikul, mõtlesin ikka, et näe, kohtu „aidamees“ tuleb. Mingi selline respekt,

eriline austus, mida kollegi vastu kas üldse veel tunnen. Väga vastutulelik ja abivalmis – alati kuulas ära ja aitas. Ma küll siis, kui tööalaselt midagi küsida tahtsin, ikka mõtlesin ukse taga „uhh, võta julgus kokku...“ (ikka respekti pärast), aga kui tuppa sisse läksid ja ta lahket nägu vaatasid, siis ... probleem oligi lahendatud.“

„Indreku hommikune elurõõmus ja reibas tervitus andis hea tuju terveks päevaks, teda oli päeva jooksul alati hea näha, temast kiirgas lõputut optimismi ja heatahtlikkust. Sellisena mäletan teda kõik need 24 tööaastat. Elurõõmus, tähelepanelik ja uudishimulik, mitmekülgne, hea kaasamõtletaja. Tema otsekohene ja aus arvamus oli alati oluline.“

„Indrek oli ääretult viisakas kõigi vastu, temaga oli hea ja lihtne suhelda. Algul tundsin väikest aukartustki. Ma arvan, et Indreku silmis olid kõik inimesed head. Temaga oli huvitav vestelda erinevatel teemadel. „Omad“ – seda sõna kasutas ta kantseleisse sisenedes. See oli nagu parool – kõik on kontrolli all. Nüüd olen selle sõna endaga kaasa võtnud ja kasutades meenub Indrek – see on ju tema sõna. Kui ta palus, et keegi teda milleski aitaks, pisasjades, mõjus see nii, et ta on üks meie seast.“

„Katkes teekond, mida saime kohtumajas käia üheskoos. Aeg on tulnud lasta lahti terekäest, pooleli jäänud mõttelõngast, ühistest lõpetamata tegemistest. Kui Sa tulid kohtuistungit pidama, olime ikka harjunud püsti tõusma. Kohtu kombe kohaselt. Lugupidamise märgiks. Seisame püsti nüüdki, lugupidamises, sügavas kurbuses, langetatud päi.“

Kuid lootuses, et „midagi maailmas pole kaduv, kõik naaseb kaudu kummalisi radu, surm ainult olemisest teise retk.“ A. Alliksaar.

**Kolleegidest sõbrad
Rapla kohtumajast**

Indrek Saar ja Ceres

Märjamaa gümnaasiumi vilistlastest koosnev, 1984.a asutatud segakoor Ceres on kaotanud suure osa oma terviklikkusest, lahkunud on meie unustamatu liige Indrek Saar. Indrek laulis ansambelis selle asutamisest alates kuni viimse lauluni bassi, kuigi pidas end ikkagi baritoniks. Tema hääle võrratu kõla on paljusid võlunud. Teda oodati ka teistesse kollektiividesse, aga Indrek oli lõpuni lojaalne Ceresele. Ei unune iial tema poole sajandi juubelikõne, kus ta tegi kokkuvõtte möödunud ja lõpetas oma tänukõne „...kuni surm meid lahutab...“

Meie esindaja ehk kõnepidaja oli alati Indrek. Ta kohe oskas hinge pageda oma kõnedega, mis polnud iial maha loetud! Ta avaldas oma arvamust kõvahäälselt harva, aga kõnedes oli väga tabav ja tähelepanelik.

Parimatele on alati lubatud ka väike hiline mine ... Lauluproov on alanud, hääleharjutused käivad, kui astub sisse Indrek ja siiras imestuses ning muhedas olemisega küsib: „Ega ma hilinenud...“ - akadeemiline 10 minutit! Proovi lõppedes tema ütles „KOJU-KOJU“ oli nagu laeva signatuur.

Temast kui „kaptenist“ on sõltunud väga paljud välissõidud, konkursid, esinemised - kas saame osaleda. Temata ei olnud see võimalik. Ta ei vedanud meid iial alt ega nõudnud liigset tähelepanu, aga oli alati märkamatu kõige respektieritum kõigi poolt. Mitte väga

ammu üllatas ta meid oma malevalaulude ja kitarrimänguga.

Indrek oli meie maa peale tooja ja kaine mõistus keerulistes olukordades. Ta oli ka Ceresi laekur, kuna koori rahakott oli tema hoole all. Ise armastas ta end seetõttu nimetada Härra Mauruseks, kelle kätte võib raha tuua nii õõl kui päeval.

Tema võrratu huumorisoon-rollimängud- osavõtlikkus oli imekspandav ja ühteheidev Ceresi koostegemistes.

Ceres ei unusta Indekut eal, sest ta elab meie laulmistes edasi...

Märjamaa segakoor Ceres

Avaldame kaastunnet
lähedastele kalli
INDREK SAARE
kaotuse puhul.

Kolleegid Rapla
kriminaalhooldusest

INDREK SAAR
22. VIII 1956 – 22. IV 2017

Head sõpra mälestavad
Urve ja Valter.

Kaastunne lähedastele.

*Ei tulek ega minek
pole meie endi teha,
vaid see,
mis sinna vahele jääb...*

Mälestan head
naabrimeest

INDREK SAART

ja avaldan kaastunnet
Reedale lastega abikaasa
ja isa kaotuse puhul.

Õnne perega

*... kuskil peab
surematus olema,
kuskilt alguskokkukõla
leitama,
kust oleks muidu inimese
rinda saanud ta – muusika.*
(J. Liiv)

INDREK SAAR
22. VIII 1956 – 22. IV 2017

Mälestavad kunagise
Raplamaa Kooriühingu
Laulukoori lauljad.
Sügavast südamest tulev
kaastunne lähedastele.

Mälestame kallist sõpra

INDREK SAART

ja tunneme kaasa abikaasa
Reedale ning lastele.

Rita ja Andres

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Hing anumas“ (USA, 3D)
26. aprill kl 19.15
27. aprill kl 17
„Loomaaedniku naine“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
26. aprill kl 17, 21.30
27. aprill kl 19.15, 21.30
„Smurfid 3: Kadunud külake“ (USA, 3D joonisfilm, eesti keeles)
28. aprill kl 15
30. aprill kl 15, 17
„Galaktika valvurid vol 2“ (USA, 3D)
28. aprill kl 17
2. mai kl 19
30. aprill kl 19, 21.15
„Viimane sõna“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
28. aprill kl 19.15, 21.15
2. mai kl 17, 21.15
„Esimesena kosmoses“ (Venemaa 3D)
3. mai kl 17, 21
„Köök: Otsustav lahing“ (Venemaa)
3. mai kl 19

JUURU RAHVAMAJA
„Sangarid“ (Eesti)
29. aprill kl 17

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Püsiväljapanek „136 aastat Järvakandi klaasitööstust“
„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest“
Muuseum avatud K, N, R kl 11-18 L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Eesti Piibliseltsi koostatud näitus “Pühakiri - käsikirjast emakeelse Piibli. Reformatsioon 500”
Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
„Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal“
Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“
Avatud E-P kl 10-17

HAGERI MUUSEUM
Näitus „Rahamaailm“
Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@kohila.ee

KONTSERT

Džässkaar Raplas: Moussa Cissokho-Jan Galega Brönnimann-Omri Hason (Senegal-Šveits-lisrael)
Rapla kultuurikeskus, 26. aprill kl 19

Noorte tantsurühma Lustiline 10. aastapäeva tähistamine
Märjamaa rahvamaja, 28. aprill kl 19

Kihnu Virve pere kontsert
Eidapere rahvamaja, 30. aprill kl 17

Muusikakooli I klassi õpilaste kontsert
Märjamaa rahvamaja Ly galerii, 2. mai kl 17

KOOLITUS/ LOENG

Looduslike pühapaikade teabepäev
Rapla keskraamatukogu, 26. aprill kl 16

Piiblitund. Juhendaja Kalle Kõiv
Juuru raamatukogu, 26. aprill kl 18

Ajakasutamise ja -käsutamise õpituba
Loomeruum (Rapla, Tallinna mnt 5),
28. aprill kl 15

Kaalust alla alateadlikke programme muutes – praktiline seminar
Elujõu keskus (Rapla, Viljandi mnt 72G),
29.-30. aprill kl 10-18

Kangatrüki töötuba. Trükitud taime- ja pitsimustrid
Kohila koolituskeskus (Tohisoo mõis),
29. aprill kl 10

Metallehistöö kursus „Rahvuslik sõlg“
Kohila koolituskeskus (Tohisoo mõis),
29. aprill kl 13.30

Püha päev lastega
Hageri rahvamaja, 30. aprill kl 12

TEATER

XXII näitemängupäev Külalava
Valtu seltsimaja, 28. aprill kl 17

„Täna algab uus elu“. Vana Baskini Teater
Märjamaa rahvamaja, 2. mai kl 19

NÄITUS

Mati Hiisi loodusfotode näitus
Järvakandi kultuurihall

Eesti kunstikoolide liidu õpetajate suvelaagri rändnäitus „Kiviküla maalides“ (kuni 8. mai)
Kehtna kunstide kool ja Kehtna raamatukogu

Aile Vaheri maalinäitus
Kehtna raamatukogu

Mare Iknoyani fotonäitus „Jääminek“ (kuni 29. aprill)
Eve Selisaare näitus „Nöelutud nõud“ (kuni 26. aprill)
Käsitöönäitus „Näpseli majas päikest püüdmäs“
Kohila koolituskeskuse õpilastööde näitus (avamine 28. aprill kl 16)
Sipsiku lasteaia näitus (lasteosakonnas, kuni 5. mai)
Kohila raamatukogu

Antonina Kersna isikunäitus „Tervendavad käed“
Kohila Tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või leppida kokku tel 5623 0741

Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku konkursi võitjate tööd (lastekogu)
Vana-Vigala TTK sepagruppide lõputööde näitus „Vigala raud VIII“
Väike keraamikanäitus „Papagoid“
Kulla Altmäe vaibanäitus „Kevadöhtutel“
Märjamaa gümnaasiumi 8.-9. klassi õpilaste meisterdatud laevade näitus (lastekogus)
Aliise Matsalu keraamikanäitus (lastekogus)
Märjamaa valla raamatukogu

Loodusfotode näitus „Animalia“
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Kert Vahtre teemanäitus “Võtmehoidjad”
Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Liina Langi haapsalu sallid (saalis)
Käsitööna tehtud karbid Anu Kokkeri kogust (vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

Kristel Luige näitus „Käsmu rahnud ja meri“
Rapla, Pargi resto

Kadri Kangilaski ja Toomas Tõnissoo maalide näitus
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

MITMESUGUST

Eesti autorite laste- ja noorteraamatute illustratsioonide konkurss „Mina näen nii“
Täpsem info <http://www.raplakrk.ee/>

Ukraina tsirkus
Rapla kultuurikeskus, 27. aprill kl 18
Järvakandi kultuurihall, 2. mai kl 18

Rahvusvahelise tantsupäeva tähistamine
Vana-Vigala rahvamaja, 29. aprill kl 12

Loe ja meisterda
Rapla keskraamatukogu, 29. aprill kl 12

Naisrahvatantsurühma K(N)obedad Kintsud 5. sünnipäeva pidu
Järvakandi kultuurihall, 29. aprill kl 17

Joogaröömus perepäev
Varbola rahvamaja, 30. aprill kl 12

Volbri maalipäev ja tulelaulude öhtu
Kuusiku Altveski loovuskosk, 30. aprill algusega kl 11

Luhtrre talu perepäev
Märjamaa, Nõmmeotsa küla, 1. mai kl 11

Jalgrattamatk Küläst külla: Kaiu-Vahastu-Kuimetsa-Karitsa
Kaiu, 1. mai

Mälumäng
Märjamaa rahvamaja, 2. mai kl 19

Luulelõuna RVG noortega
Rapla keskraamatukogu, 3. mai kl 13

SPORT

Võrkpalli Miniliiga vabariiklik finaali
Kohila spordikompleks, 26. aprill

Eesti MV võrkpallis naistele, 5.-6. koha mäng:

Audentese SG / Noortekoondis vs Famila / Võru VK
Kohila spordikompleks, 26. aprill kl 19
Eesti MV võrkpallis U14 tüdrukutele, põhjaregioon ning Raplamaa MV
Kohila spordihoone, 27. aprill kl 10

Rapla maakonna koolinoorte EV võistkondlikus males
Alu spordimaja, 27. aprill kl 11

U13 V alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs FCI Tallinn III
Rapla ühiskümnaasiumi staadion, 27. aprill kl 16.30
U15 II liiga põhja piirkonna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs JK Kuusalu Kalev
Rapla ühiskümnaasiumi staadion, 29. aprill kl 10.30

Eesti Rotary klubi korvpalliturniir
Rapla, Sadolini spordihoone, 29. aprill kl 10.30

Eesti MV ja maakonna MV lauamängude mitmevõistluses
Valtu spordihoone, 30. aprill kl 10

Maakonna KV saalihokis, 10. etapp
Rapla, Sadolini spordihoone, 30. aprill kl 11

III liiga lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: FC Lelle vs FC Kose
Lelle staadion, 30. aprill kl 14

Naiste saalihoki kohtumine
Rapla, Sadolini spordihoone, 30. aprill kl 16

II liiga lõuna/lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Pärnu Jalgpalliklubi
Rapla ühiskümnaasiumi staadion, 1. mai kl 17

Eesti MV võrkpallis poistele, põhjaregioon ja Raplamaa MV
Kohila spordihoone, 2. mai kl 10

RMK EOP Raplamaa orienteerumispäevak
Rapla, Ööbiku, 3. mail kl 17-19 (start)

Kohila pikamaajooksusarja I etapp 3000 m
Kohila spordikompleks, 3. mai kl 19

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Pastoraadi kevadine suurpuhustus
28. aprill, algusega kl 9

Kiriku kevadine suurpuhustus
29. aprill, algusega kl 9

Ristimis- ja leeripüha jumalateenistus, laulab koguduse segakoor
30. aprill kl 12

Jumalateenistus, Kehtna Peetri kirik, 30. aprill kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee.
Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 3. mai lehes.

Ühe hinnaga reklaam kuue maakonnalehe vahel!

3. mail ilmub Raplamaad tutvustav

LISALEHT Avasta Raplamaad!

Info ja reklaami tellimine
tel 489 2130, 5551 1084,
reklaam@sonumid.ee

NELJAPÄEV 27.04	REEDE 28.04	LAUPÄEV 29.04	PÜHAPÄEV 30.04	ESMASPÄEV 1.05	TEISIPÄEV 2.05	KOLMAPÄEV 3.05
ETV						
06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Doktor Martin. Erotomaania 09.50 Terevisioon* 11.50 Pealtnägija* 12.40 Foorum (subtiitritega)* 13.45 Uhutud mõistus. Mas-side lumm 14.10 Kirjandus-ministeerium* 14.40 Ajavaod. Ohvrid ja provokaatorid (ETV 2012)* 15.15 3 hitti. Hipster-pop (ETV 2015) 15.25 Draa-masari Durrellid 16.15 Draa-masari India tohter. Karantiin 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2014) 17.40 Draamasari Doktor Martin. Erotomaania 18.30 Aktuaalne kaamera 18.55 Ringvaade 20.00 Eesti lipp ümber Kuuba 20.30 Ko-möödiarsi ENSV 21.00 Ak-tuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Ajujaht 2017 22.10 Muusikadokk Ella hää! 23.00 Tuleb tuttav ette. Jazz 67 23.45 Üks koorilaul. Eesti maitse* 23.50 Ringvaade* 00.59 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draa-masari Doktor Martin. Tik-k-takk 09.50 Terevisioon* 11.50 Suud puhtaks* 13.10 Ajujaht 2017, 4/8* 13.40 Muusika-dokk Ella hää! 14.35 Tuleb tut-tav ette. Jazz 67 (2005)* 15.20 Üks koorilaul. Eesti maitse* 15.25 Leivakivi 15.45 Eesti lipp ümber Kuuba (2016)* 16.15 Draamasari India tohter. Allikas 17.00 Aktuaalne kaa-mera 17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2014) 17.40 Draama-sari Doktor Martin. Tik-k-takk (Doc Martin, Inglise 2006)* 18.30 Aktuaalne kaamera 18.55 Ringvaade 19.30 Ko-möödiarsi Minu pere 20.00 Estraadisangarid 20.30 Rakett 69 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Draa-masari Öine administraator 22.25 Mängufilm Kuningas Kristiina 00.15 Pealtnägija* 01.00 Ringvaade* 01.35 ERR.ee uudised	07.30 Džungliässad 07.40 Saara ja part 07.50 Väike prints 08.15 Mukk ja Tšava-pa 08.25 Klumpsud 08.30 Maša muinasjutud 08.35 Lola Pikk-körv 08.40 Piip ja Tuut. Kõõgiviljateater 08.45 Must ja valge koer 08.55 Põrsas Pep-pa 09.00 Üks koorilaul 09.05 Meie inimesed. Kaie 09.30 Oma kod 10.00 Maahommik 10.45 Önne 13 11.15 Pealt-nägija 12.00 LIVestonia 12.30 Estraadisangarid 12.55 Dal-las 13.40 Armastus Berliinis 14.30 Inspektor Morse. Kõigi kirikuliste surm 16.10 Osoon 16.40 Suud puhtaks 18.00 ENSV 3. Viru veri 18.30 AK 18.40 Patagoonia - loodus ja inimesed. Tuli ja jää 19.35 Islandi taluköök 20.05 Euroo-pa laulud 2017 20.30 Önne 13 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Poldark 22.35 Inspektor Banks 00.05 Miran-da 01.09 ERR.ee uudised	07.30 Väike kummitus Laban 07.35 Väike prints 08.00 Peeter Pikk-körv 08.10 Priit ja Prääks 08.25 Saara ja part 08.30 Piip ja Tuut. Kõõgivilja-teater 08.35 Nõialuud ja kõik muud 09.00 Täheadamisi. Reformatsioon 500 09.05 Prii-litoos 10.00 Hommik Anuga 11.15 Islandi taluköök 11.50 Patagoonia - loodus ja inime-sed. Tuli ja jää 12.45 Mf Kunin-gas Kristiina 14.35 Inspektor Banks 16.05 Poldark 17.05 Estraadisangarid 17.35 Euroo-pa laulud 2017 18.00 Rakett 69 18.30 AK 18.40 Reality show - Tallinn 80 19.15 Uue aja asjad 19.30 Hercule Poirot. Elevandid mäletavad 21.00 AK. Ilm. Nädal 21.40 Sport. Sport 22.00 Hetk ajaloos. Bol-ševikud ja menševikud 22.05 Dicte. Kui vaim on haige 22.45 Armastus Berliinis 23.40 Dal-las 00.21 ERR.ee uudised	07.10 Äratus! (ETV 2015) 07.40 Täheleae. Jüri Rent (ETV 2013) 08.55 Draamasari Dok-tor Martin. Järgmisel hommi-kul 09.45 EV100 pidu algas! 11.50 Maahommik* 12.35 Oma kodu, 3/6* 13.05 Hom-mik Anuga* 14.20 Dicte. Kui vaim on haige 15.05 Rakett 69* 15.35 Novaator* 15.40 LIVestonia 16.10 India tohter. Kadunud pojad 16.55 Illus maa. Paraplaanilend (2012) 17.10 Önne 13 (2014) 17.40 Doktor Martin. Järgmisel hommikul 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Dokfilm Viru. Vabaduse saatkond (Eesti 2013) 19.40 Võõrad öös 20.00 Osoon 20.30 Mina ka. Valeta-mine 20.35 Meie inimesed. Margit 21.00 Aktuaalne kaa-mera. Ilm 21.20 Sport 21.30 Dokfilm Armastuse maa (Eesti 2016) 22.45 Öine administraa-tor 23.30 Muinaslugu sinilin-nust 00.54 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Doktor Martin. Linnauntsakad 09.50 Tere-visioon* 11.55 Täheadamisi. Reformatsioon 500* 12.00 Prillitoos (subtiitritega)* 12.55 Hetk ajaloos. Bolševi-kud ja menševikud* 13.00 Riig-ikogu infotund 14.00 Osoon (subtiitritega)* 14.30 Tavaline rästik (Eesti Telefilm 1978) 14.50 Dokfilm Viru. Vabaduse saatkond (Eesti 2013)* 15.50 Euroopa laulud 201 16.15 Draamasari India tohter. Kul-lapalavik (The Indian Doctor, Inglise 2013) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2014) 17.40 Draamasari Doktor Martin. Perearst helistab alati kaks korda 18.30 Aktuaalne kaa-mera 18.55 Ringvaade 20.00 Pealtnägija 20.45 Novaator 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 OP 22.10 Mängufilm Ma ei tule tagasi 23.55 Ring-vaade* 01.04 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draa-masari Doktor Martin. Perearst helistab alati kaks korda (Doc Martin, Inglise 2006) 09.50 Terevisioon* 11.50 Plekk-trumm* 12.35 Meie inimesed. Margit* 13.00 Mängufilm Ma ei tule tagasi 14.45 Kriminaal-sari Hercule Poirot. Elevandid mäletavad 16.15 Draamasari India tohter. Meeleheitlikud abinõud (The Indian Doctor, Inglise 2013) 17.00 Aktuaal-ne kaamera 17.10 Draama-sari Önne 13 (2014) 17.40 Draamasari Doktor Martin. Perearst helistab alati kaks korda 18.30 Aktuaalne kaa-mera 18.55 Ringvaade 20.00 Pealtnägija 20.45 Novaator 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Suud puh-taks 23.00 Uhutud mõistus. Kaabakad ja kangelased (ETV 2015) 23.30 Komöödiarsi Minu pere 00.00 Ringvaade* 01.05 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Lastesaated 08.45 Rüü-tel Rooste 09.00 Ringvaade 10.05 India tohter 10.50 4x4 11.20 Laul metsast 12.57 ERR.ee uudised 15.30 Tant-suakadeemia 15.55 Saara ja part 16.00 Lastetuba 16.15 Kiisud, edasi! 16.20 Kosmo-selendurid 16.30 Väike prints 16.55 Põrsas Peppa 17.00 Ka-rusmarjad metsikus looduses 17.25 Väike printsess 17.35 Priit ja Prääks 17.50 Vahva Roosi 18.00 Kiisu Miisu seik-lused 18.10 Une-Matid 18.25 Dimitri ja sõbrad 18.30 Laste-tuba 18.45 Klumpsud 18.55 Tantsuakadeemia 19.20 AK (viipek) 19.30 Žiguliga Balti-maades 20.00 Uus bioloogia 20.50 Teaduspalavik 21.25 Hetk ajaloos. Eesti polk* 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Fargo 22.30 Raamatupood 22.55 Eesti TOP 7 23.45 Teekond teisele poole 01.05 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.15 Lastetuba 08.30 Kiisud, edasi! 08.35 Dimitri ja sõbrad 08.40 Papist poisid 08.45 Kosmo-selendurid 09.00 Ringvaade 10.05 India tohter 10.50 8 mm ELU 11.20 Naljakas tüd-ruk 13.42 ERR.ee uudised 14.45 Koolitants 2017 15.30 Tantsuakadeemia 15.55 Maša muinasjutud 16.00 Lastetu-ba 16.10 Kriksatrullid 16.15 Kosmoselendurid 16.30 Väike prints 16.55 Põrsas Peppa 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Mina ja Miia 17.45 Mukk ja Tšavapa 18.00 Nõialuud ja kõik muud 18.25 Must ja valge koer 18.30 Lastetuba 18.50 Lola Pikk-körv 18.55 Tantsuakadeemia 19.20 AK (vk) 19.25 Jalgpalli Pre-mium liiga. Tartu JK Tammeka - Nõmme Kalju FC 21.30 Kul-tuuriuudised 21.35 Aabitasa kukk 23.20 Unditund 00.15 Fargo 01.15 ERR.ee uudised	09.00 Kolmik küberkulda kaits-mas 09.25 Põrsas Peppa 09.30 Mina ja Miia 09.55 Koolitants 2017. Tartu, 2. saade* 10.40 Entel-tentel-trika-trei 10.55 Põrsas Peppa 11.00 Eesti lood. Jaanipäev* 11.30 Loodusdokk Indohiina. Malaisia - looduse kapriisid 12.25 Eestlaste retk Nepali 13.10 Tüdengite öölau-lupidu* 15.15 Eesti lood. Siim, Samuli ja Dolce Vita 15.45 Kaks kamraadi ja kaval mäger 17.00 Kapten Mõökkhammas ja Lama Rama aare 18.35 Džung-liraamat 18.45 Lammass Shaun 18.55 Pipi Pikksukk 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekee-les) 19.30 Richard Branson, Virgin Groupi kuningas 20.15 4x4. Kasahstan ja Kõrgöžstan (Eesti) 20.45 AegRuum Uus bioloogia. Loodus poleks seda teinud 21.40 Englas 22.35 Žiguliga Baltimaades 23.05 Maailma kino Taks 00.34 ERR.ee uudised	09.00 Lastefilm Kapten Mõök-hammas ja Lama Rama aare 10.35 Karusmarjad metsikus looduses. Merest viidud 11.00 Kommentaare Eesti filmile. Metskapten 11.15 Metskap-ten (Eesti 1971) 12.35 Vetera-nirock* 14.05 Missioon (Eesti 2012)* 15.00 Meie inimesed. Kristjan (ETV 2013)* 15.25 Richard Branson, Virgin Grou-pi kuningas 16.15 Koolitants 2017. Finaalid, 1. saade 17.00 Lastesari Kolmik küberkulda kaitsmas 17.30 Autoralli MM (WRC 2017). Argentina ralli 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Teemaõhtu. Meenutades Olav Neulandit. Helin (Eesti Telefilm 1972) 20.10 Reekviem (Eesti 1984) 21.20 Kaadris. Tuulte pesa (ETV 2012) 21.40 Teemaõhtu. Tuulte pesa (Eesti 1979) 23.10 Teemaõhtu. Corrida (Eesti 1982) 00.41 ERR.ee uudised	07.00 Džungliässad 07.10 Džungliraamat 07.20 Mõmmi aabits 07.50 Karusmarjad met-sikus looduses 08.15 Pipi Pikk-sukk 08.40 Priit ja Prääks 08.50 Džungliraamat 09.00 Ring-vaade* 09.35 Eesti lood 10.05 India tohter 10.50 Käthe Kruse 12.20 Autoralli MM 14.10 Ka-levipoja kangelasjooks 14.35 Üks tegu 14.50 Lood pildi seest 15.30 Tantsuakadeemia 15.55 Põrsas Peppa 16.00 Kati ja Mimmu 16.10 Džungliäs-sad 16.25 Oktonaudid 16.35 Džungliässad 16.45 Zou 16.55 Džungliraamatu safari 17.10 Mesitaru 17.20 Emma ja aja-kivi ehk Nukkude teater 18.55 Džungliraamatu safari 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Eesti lood. Kummikaru 20.00 Maahom-mik* 20.45 Elu allpool nulli 21.35 Plekktrum 22.20 Hiina sündroom 00.15 Eesti TOP 7* 01.12 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 09.00 Tule-kahju paine 10.05 India tohter 10.50 Plekktrum* 11.35 Eesi-ti muusikavideod 12.03 ERR.ee uudised 15.30 Tantsuaka-deemia 15.55 Väike kummitus Laban 16.00 Lastetuba 16.15 Mis? Miks? Kuidas? 16.20 Vah-va Roosi 16.35 Oktonaudid 16.45 Dpungliraamat 16.55 Põrsas Peppa 17.00 Animasar-jad 17.50 Vahva Roosi 18.00 Kiisu Miisu seiklused 18.10 Naerata, sõber 18.25 Dimitri ja sõbrad 18.30 Lastetuba 18.40 Lola Pikk-körv 18.45 Lammass Shaun 18.55 Tantsuakadee-mia 19.20 AK (viipek) 19.30 Mahemaa 20.00 Indohiina. Tai - metsik süda 20.50 Raamatupood 21.15 Minu Noa-matupood 21.25 Minu Noa-matupood 21.35 Bolševikud ja menševikud 21.30 Kultuuri-uudised 21.35 Kuidas töötab lennujaam? 22.05 Keskkonna-kuu. Safari 23.40 Käthe Kruse 01.17 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.35 Di-kamitri ja sõbrad 08.40 Lola Pikk-körv 08.45 Oktonaudid 09.00 Ringvaade* 10.05 India tohter 10.50 Teaduspalavik 11.20 Eesti TOP 7* 12.11 ERR.ee uudised 15.30 Tantsuaka-deemia 15.55 Saara ja part 16.00 Lastetuba 16.15 Mis? Miks? Kuidas? 16.20 Rüütel Rooste 16.30 Mõmmi aabits 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Väike print-sess 17.35 Peeter Pikk-körv 17.45 Džungliässad 18.00 Zou 18.10 Džungliraamatu safari 18.25 Mesitaru 18.30 Lastetu-ba 18.50 Päev, kui Henri koh-tas 18.55 Tantsuakadeemia 19.20 AK (viipek) 19.30 8 mm ELU 20.00 Ööülikooli ränna-rootsi 21.25 Bolševikud ja menševikud 21.30 Kultuuri-udised 21.35 Kuidas töötab lennujaam? 22.05 Keskkonna-kuu. Safari 23.40 Käthe Kruse 00.52 ERR.ee uudised
--	---	--	--	--	---	--

KANAL 2

06.10 Meie Charly. 07.00 Hu-bert ja Takako 07.25 Chaplin ja sõbrad 07.35 Zig ja Sharko 08.00 Reporter* 09.00 Puru-nenud elud 10.00 Armastuse maitse 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Pilvede all. Inna ja Mari vahel tekib konflikt. Maimu püüab end jagada Eriku ja Lii-na vahel 12.30 Suur lotokol-mapäev - Rooside sõda 13.30 Heeringas Veenuse ölal 14.00 Meie Charly. 15.00 Hubert & Staller 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Meie aasta Austraalias 20.30 Kaks Kanget Kagu-Aasias 21.30 Süüdistaja-d 22.30 Mf Pögenemistee 00.20 Mf Salakaup 02.25 Naistevangla 03.20 Reporter* 04.10 Meie pere ja muud loo-mad. Pidupäev 04.35 Pilvede all. 05.25 India suved	06.10 Meie Charly. Charly ja Jazz 07.00 Hubert ja Takako 07.25 Chaplin ja sõbrad 07.35 Zig ja Sharko 08.00 Reporter 09.00 Puru-nenud elud 10.00 Armastuse maitse 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Kaks Kanget Kagu-Aasias 12.30 Süüdistaja-d 13.30 Meie aasta Austraalias 14.00 Meie Charly 15.00 Hubert & Staller 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 19.55 Kuldvil-lak 20.30 Roaldi nädal. Elatis-võlgased 21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 23.00 Kõök 23.30 Saatuse büroo. Põnevusfilm Senatisse teel olevast ambitsioo-nikast poliitikust, kes kohtub juhuslikult võluva baleriiniga 01.40 Mf Pögenemistee 03.05 Reporter* 03.55 Eetriapsud 2015 04.10 Meie pere ja muud loomad. Eluolu 04.35 Naabri-plika 05.25 India suved	06.10 Üks eriline loomakliinik 07.00 Saage tuttavaks 07.30 Warneri multimaania 08.00 Top Shop 08.15 Warneri mul-timaania 09.05 Kuldvillak 09.40 Heeringas Veenuse ölal 10.10 C-Komando 10.40 Hoo-aeg 11.30 Rooli võim 12.00 Naabripliika 13.00 Roaldi nä-dal. Elatisvõlgased 14.00 Ra-dar 15.00 Kodutunne 16.00 Siberi võmm. Sõltuvussuhted 17.00 Mammamaffia. Risti-ema 19.00 Reporter+ 19.35 Galileo 21.05 Meie aasta Aust-raalias 21.35 Sajandi valitse-janna. Sultan Ahmedid mõsee avatakse. Osmani ja Mehmed-i suhe muutub aina pingelisemaks. Safiye ütleb Kösemile, et Yasemin on ta õde. Yase-min saab surma. 23.30 Mf 360 01.45 Mf Saatuse büroo 03.35 Nädalalõpp Kanal 2ga 04.50 Süüdistajad 05.40 Re-porter+	06.10 Roaldi nädal. Elatisvõlg-lased 07.00 Heeringas Veenu-se ölal 07.30 Galileo 09.00 Al-vin ja koopaoravad 09.30 Väi-tuse hilglased 11.30 Näda-lalõpp Kanal 2ga 13.00 Kaks Kanget Kagu-Aasias 14.00 Pilvede all. Mari sõidab Haap-sallu, et Albertilt nõu küsida, kuid kohtub teiste teadmata ka Gunnariga. Urmas on Pire-til külas ja valmistab talle oo-tamatu üllatuse. Erik suudab Andre ja Pireti endast välja viia. Maimu püüab end jaga-da Eriku ja Liina vahel 15.00 Mf Mesinädalad Barcelonas 17.00 Lena Lorenz. Kui saa-bub armastus 19.00 Repor-ter+ 19.35 Väikesed hiiglased. Finaali eel 21.05 Ameerika talent 22.50 Mf Näljamängud 01.45 Mf 360 03.40 Küm-nendi suurimad muusikahitid 05.15 Saage tuttavaks: Kalle Sepp 05.40 Reporter+*	06.10 Meie Charly 07.00 Hu-ber ja Takako 07.25 Chaplin ja sõbrad 07.35 Zig ja Sharko 08.00 Reporter* 09.00 Reporter* 09.00 Puru-nenud elud 10.00 Armastuse maitse 11.00 Kodus ja võõr-sil 11.30 Väikesed hiiglased 13.00 Heeringas Veenuse ölal 13.30 Kuldvillak 14.00 Meie Charly. Tutvused 15.00 Hubert & Staller 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Kõök. Sheff püüab varjata oma randevuud uue praktikandiga 20.30 Kodutunne 21.30 Naabripliika. Testpatsiendid 22.30 Saage tuttavaks. Kerli Kivilaan 23.00 Surmarelv. 23.55 Kaks Kanget Kagu-Aasias. Teet on vapper ja laseb jõulutonil end embus-se võtta 00.55 Galileo 02.20 Ameerika talent 03.45 Repor-ter 04.35 Meie pere ja muud loomad 05.25 India suved	06.10 Meie Charly. Tutvused 07.25 Chaplin ja sõbrad 07.35 Zig ja Sharko 08.00 Reporter* 09.00 Purunenud elud 10.00 Armastuse maitse 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Naabripli-ka. Testpatsiendid 12.30 Kodu-tunne 13.30 Saage tuttavaks 14.00 Meie Charly. Ratsatalu hädas 15.00 Hubert & Staller. Hubert ja Staller leiavad veest noore naise laiba. Uurijad ei mõista, kuidas keegi tulevase pruudi kadumist märganud pole 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse. Ing-rid otsustab tunnistada, kes on veini väljalaskmises süüdi 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Radar 21.00 Krimi 21.30 Siberi võmm. Si-nivaala väljakutse 22.30 Mf Gangsterite jahtijad 00.45 Mf Näljamängud 03.10 Subbote-ja 03.55 Reporter* 04.45 Tanti-si, kui oskad	06.10 Meie Charly 07.00 Cha-plin ja sõbrad 07.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad 07.35 Dal-tonid 08.00 Reporter 09.00 Purunenud elud 10.00 Armastuse maitse 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Siberi võmm. Sinivaala väljakutse 12.30 Ra-dar 13.30 Krimi 14.00 Meie Charly. Charly ja pesukarud 15.00 Hubert & Staller. Pus-lemäng 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokol-mapäev - Rooside sõda 21.00 Heeringas Veenuse ölal 21.30 Pilvede all. Piret kihlub 22.30 C-Komando 23.00 Naiste-vangla 00.00 Süüdistajad 01.00 Surmarelv. Probleemne Maria 01.55 Must nimekiri 02.40 Siberi võmm. Sinivaa-la väljakutse 03.30 Reporter 04.20 Rooli võim 04.50 Hoo-aeg 05.30 India suved
--	--	--	--	--	--	--

TV3

06.15 Yo-Kai kell 06.40 Bey-blade: metallisandad 07.05 Käsna-Kalle Kantpüks 07.35 Taevane armastus 08.35 Minu köök on parim. Kokkamisduell 09.55 Kirgedes torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 Naabrist parem 12.50 Papad Mammad 13.50 Sūdameasi: Kalliskivid 14.50 Taevane armastus 15.50 Vaprad ja ilusad 16.20 Kirgedes torm 17.25 Minu köök on parim 18.45 Seitsmesed 20.00 Rait, Raivo ja naised teel Iraani 20.30 Kättemak-sukontor 21.35 Kolmeraad-ne 23.35 Weekender 00.05 Pettus: Tõeline tapja 01.00 Dr Rush: Õpime lendama. Rush peab tegelema meditsiinilise hädalukorraga 01.55 Grey anatoomia: Pime oli õõ. Teddy usaldab oma abikaasa elu kol-leegide kätte 02.50 Wee-kender* 03.20 Kättemaksu-kontor 04.20 Seitsmesed 05.25 Sūdameasi	06.15 Yo-Kai kell 06.40 Bey-blade: metallisandad 07.05 Käsna-Kalle Kantpüks 07.35 Taevane armastus 08.35 Minu köök on parim 09.55 Kirgedes torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 Kättemaksukontor: Igavene noorus 12.50 Kutsuge Cobra 11: Varastatud armastus 13.50 Sūdameasi: Maetud saladuse-d 14.50 Taevane armastus 15.50 Vaprad ja ilusad 16.20 Kirgedes torm 17.25 Minu köök on parim: Kokkamisduell 18.45 Seitsmesed 19.55 Me armastame Eestit 21.30 Mf Kariibi mere piraadid: Musta Pärli needus 00.20 Sõidud Taukariga
--	---

Ostame virnastatud võsa

- MUUDAME SELLE SOOJUSEKS
TUHANDETELE KORTERIINIMESTELE

Info: info@swktyus.ee või tel 507 9589

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa,
metsamaad, palki ja paberipuitu,
küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid.

Metsä

Tel: 5148238, 5038777

e-mail: eesti@metsagroup.com

Metsä Forest Eesti AS

Kallis ema!

Aastates peidus on rõõmude ootust,
neist leiad õnne ja nendes on lootust.
Oota ja vaata, mis toovad nad tulle,
meie poolt päikest täis päevi Sulle!

Õnnitleme Sind
75. sünnipäeval!

Uvi perega

AS Gadox vastuvõtt.
Jalalaba diagnostika, tallatoed,
ortopeedilised abivahendid
**RAPLAMA HAIGLA SA
KABINET 18**
27. APRILLIL kella 10-12
Eelneva registreerimisega
tel 650 1322
Kaasa võtta: abivahendi
kaart, arsti saatekiri, tavalapsel
eriarsti (ortopeed või perearst-
pediaater) saatekiri, pensionitun-
nistus, invaliidsustunnistus

AS Gadox, Türi 10c, Tallinn,
tel 650 1322
• info@gadox.ee •
www.gadox.ee

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpo-
teegiga koostatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel
ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.
- kase küttepindu ja kase
kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

www.kaparock.ee

KAPA ROCK

3. JUUNI 2017 KOHILA

ELEPHANTS FROM NEPTUNE
I WEAR * EXPERIMENT
KADI TOOM & STELE - PUR
MÜDD - REKET - SIBYL
VANE - SINGER VINGER
UKU SÜVISTE UNPLUGGED

ja talsed

PILETILEVI

RAPLA **tre Radio** 91.3 MHz KUTSUB:

2. JUUNIL
TÜRI LAULUVÄLJAKUL
ALGUSEGA 20:00

SUVE AVAVAD EESTI PARIMAD!

TERMINAATOR
SHANON
PATUNE POOL
RENATE
LENNY LAVIDA

PEALE ARTISTE ÖÖDISKO **tre** DJ-DEGA

ÕHTUT JUHIB SULO SÄRKINEN

- AVATUD LASTE ALA KOOS BATUUTIDEGA • ERINEVAD ATRAKTSOONID •
- AUHINNAMÄNGUD! •

PILETID EELMÜÜGIST KUNI 10.04 10€ // KUNI 1.06 12€
PEOPÄEVAL JA KOHAPEALT 15€
EELMÜÜK PILETILEVI MÜÜGIKOHTADES JA TÜRI KULTUURIMAJAS
LISAINFO: WWW.TRE.EE / TREERADIO / TREEVENTS

**Aprillikuus
PVC aknad
PARIMA
hinnaga!**

Rapla Viljandi mnt.19

Amves

☎ 489 7306

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÖHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm, ka
võrkhotis).
Müüme ka PUIDUBRIKETTI.

Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

AVATUD: E-R 9-18
L,P KOKKULEPPEL

REHVITÖÖD JA -MÜÜK
AUTOREMONT • VARUOSAD

Kohapeal suur valik soodsa
hinnaga UUSI SUVEREHVE!

Kaim Sõiduk OÜ
Rapla, Uusküla, Teramatsi 79530

kaimsoiduk@gmail.com
Tel 5813 3169, 5553 7118

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja
läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

Rapla tootjate kauplus

Tallinna mnt 23
T-R kella 10-18 ja L-kella 10-14

Tel 5788 0357,
e-post: raplamaatoode@gmail.com
Koduleht: www.raplamaatoode.ee

Eelista Raplamaist!

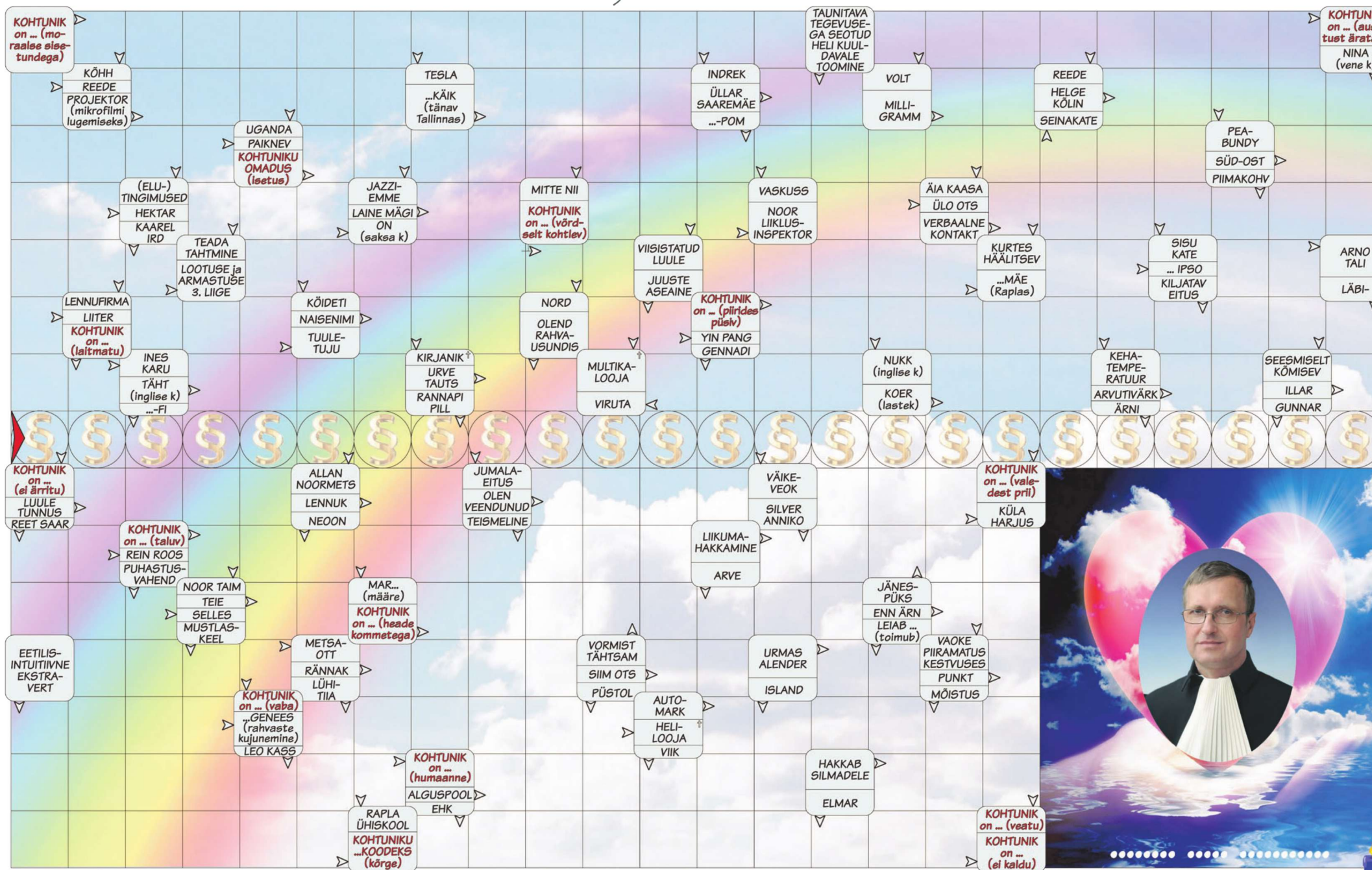
- Ostame METSAKINNISTUID,
ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

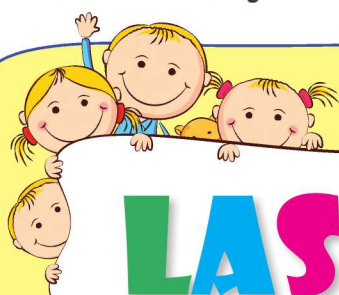

JÄÄ HÜVASTI...

Koostas: (kohtuistungi sekretär) Aivi Meister

Kohtunik Indrek Saare mälestuseks

LASTELE

AUHINNAKS

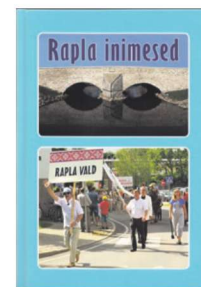
KUNA EELMISEL KORRAL AVALDASIME
KOGEMATA LAHENDATUD RISTSÕNA,
SIIS LOOSIME VÄLJA
LOHUTUSAUHINNAKS
ŠOKOLAADI.

ŠOKOLAADITAHVLI VÕITIS
TRIINE TOMINGAS

1. INIMESE VÕI LOOMA LUU
2. VÕLUVÕIMETEGA ISIK
3. VÄIKE LOOM, KES KOOB VÕRKU
4. KODUNE KISKJA
5. TEHTUD OKSTEST, KASUTATAKSE
PÜHKIMISEKS

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime
välja raamatu "Rapla inimesed"

Saada ristsõna vastus hiljemalt 1. maiks e-postile:
kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute
ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite
toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511. NB!
Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused.
Auhinnad saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

19. aprillil ilmunud suure ristsõna vastus on „JUBA PIKEMAT AEGA HUNDISU”
2 piletit mängule võitis **Mall Nestor**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

.....

.....

Nimi

LASTE RISTSÕNA
VASTUSE KUPONG

VASTUS

.....

NIMI

.....

ŠKODA YETI STYLE

Hind alates 14 990 €

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

ÖKONOOMSUS. Škoda on madalaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis! Yeti keskmine kütusekulu on 5,4 l/100 km ning madal CO₂ emissioon.

PRAKTILISUS. Oma klassi mahukaim pagasiruum 405-1760 l.

MAKSIMUMTULEMUS EURO N-CAP TURVATESTIS! 6 turvapatja ning rida uuenduslikke ohutussüsteeme.

TIPPTASEMEL VARUSTUS. Yeti Style`l on üle 20 turvalisus-ja mugavusvarustuselemendi. Varustuses: 16" valveljed, kiirushoidik, tehase alarm, konditsioneer, esiistmete soojendus, elektrilised aknad ja küljepeeglid, CD/MP3-mängija, esimesed uduetuled ja LED tagatuled, nahkrool, kaugjuhtimisega kesklukustus, toonitud klaasid, katusereelingud, elektrooniline juhitudavuskontroll ESC. Ja palju muud!

LISAINFO: www.skoda.ee/models/yeti-style/yeti-style-eripakkumine/

300 ŠKODAT
EESTI LAOS
KAMPAANIA.SKODA.EE

www.skoda.ee

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodatallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 · auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

Aasta Auto AS · Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 · info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

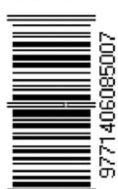
Škoda Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmaauto.ee
www.warmaauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee

Moller Auto Viljandi OÜ
Viljandi, Tallinna mnt 45, 71008
Telefon: 4355 340 · viljandi@moller.ee

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084
faks 489 2135, e-post: info@sonumid.ee,
kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson.
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Mariliis Vest (489 2137), Stina Andok (489 2246), Helerin Väronen (489 2132), Haldi Ellam, Katri Reinsalu
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138).
Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138).
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130). **Reklaamijuht:** Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskonnadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetuse võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. **Trükk AS Printall.** Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eal.ee või tel 646 3363